TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 22

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

NABİZADE NÂZIM

ZEHRA

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Kültür Yayınları

3. basım

TÜRK EDEBİYATI

NABİZADE NÂZIM
ZEHRA

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
"SERVET-İ FÜNUN" TEFRİKASI, S. 254-272
1896

Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ENGİN KILIÇ

GÖRSEL YÖNETMEN
Bİ ROL BAYRAM

REDAKSİYON
HACER ER

SON OKUMA
NEŞE PELİN KAYA

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: AĞUSTOS 2019, İSTANBUL
III. BASIM: ŞUBAT 2020, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-900-8

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel: (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: ESRA DERYA DİLEK

Kenan Evren Anadolu Lisesi'nden (İstanbul Anadolu Lisesi) 2005'te mezun oldu. 2009 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden lisans derecesini aldı. Lisans eğitiminden sonra Osmanlı Kitabeleri Projesinde (Database for Ottoman Inscriptions) araştırma asistanlığı yaptı. Sabancı Üniversitesi'nde Osmanlı Türkçesi dersleri verdi. Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'ndeki yüksek lisans eğitimini 2013 yılında tamamladı. Halen Özyeğin Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Arta kalan zamanlarında Osmanlı Türkçesi dersleri vermekte, arşiv belgesi çevirileri ve Osmanlı modern dönem romanlarının çeviri ve sadeleştirme işleriyle uğraşmaktadır.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 22

Roman

zehra

NABİZADE NÂZIM

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Esra Derya Dilek

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Nabizade Nâzım, modern Türkçe edebiyat için özel bir isimdir. Ürünlerini verdiği geç Tanzimat döneminde ön planda olmayışının başlıca nedeni, hiç kuşkusuz, maalesef onu çok genç bir yaşta, otuz bir yaşında kaybetmiş olmamızdır. Buna rağmen, diğer kıymetli eserlerinin yanı sıra, daha yirmili yaşlarında yayımlattığı *Karabibik* ve ölümünden sonra basılan *Zehra*, edebiyatımızın köşe taşları arasında yer bulmuştur.

Nabizade Nâzım'ın talihsizliği doğumuyla başlar. Nişantaşı'nda doğan yazar, annesini hiç tanımaz, babasını da mahalle mektebine devam ettiği sırada kaybeder, üstelik hatıralarında babasının kendisiyle ilgilenmediği de yazar. Üvey anne ve dadıların elinde büyümüştür. Meslek olarak askerliği seçer, ancak başarılı bir subay olarak kariyerini sürdürürken yakalandığı kemik veremine yenik düşerek hayatını kaybeder.

Edebiyatla ilgilenmeye daha ilkokuldayken başlayan Nabizade Nâzım, ilk eserini *Vakit* gazetesinde, 18 yaşındayken yayımlatır ve ardından birçok dergi ve gazetede şiir, hikâye ve makaleleri çıkmaya devam eder.

Yaşamının son döneminde gerçekçi yaklaşımı benimseyen Nabizade, bu yönelimini *Karabibik* adlı eserinin önsözünde "Hakikiyun mesleğinde yazılmış roman mütalaa etmemiş iseniz işte size bir tane ben takdim edeyim" sözleriyle dile getirir.

Yazarın en önemli eseri kabul edilebilecek olan elinizdeki roman ise, ancak yazarın ölümünden sonra, *Servet-i Fünun* dergisinde tefrika halinde yayımlanabilmiştir. Görüleceği gibi roman aşırı kıskanç bir kadının kocasından intikam alma tutkusu çevresinde gelişen olaylarla örülür. Kahramanların psikolojik derinliğinin verilme çabası, farklı toplumsal kesimleri ve tiyatrocular, tulumbacılar gibi meslek gruplarının ve farklı mekân ve çevrelerin ayrıntılarıyla romanda yer bulması, eseri gerçekçi kılan başlıca unsurlardandır.

Bu özellikleriyle *Zehra* Tanzimat edebiyatının ilk örnekleri ile Servetifünun romanı arasındaki geçiş dönemini en iyi yansıtan eserlerden biri olarak edebiyat külliyatımızda hak ettiği yeri almıştır.

Engin Kılıç

Nabizade Nâzım ve Zehra'sı[1]

Merhum Nâzım'dan ve eserlerinden bahsetmek benim için yüreğimdeki derin yarayı tazeleyerek ah u figan etmektir. Kalpteki tesirlerini kelimelerle anlatabilmek mümkün değil ya da ben buna muktedir olamıyorum.

Nabizade Nâzım... O zekâ ışığı, dimağımın bilmem hangi hayati noktasını aydınlatıyordu? Yoksa bütün aklımı veya kalbimi aydınlatan bir parıltı mıydı? İşte o ışık söndü! Bir keder ve üzüntü karanlığı zihnimi kaplamış gibi. O varlığın ebedi ışığından, şimdiye kadar çeşitli tanıdıklarına sorulsa belki bir müddet geçmiş olduğunu söylerler. Bu müddeti takdirden âcizim. Bence zaman izleri ve aşırı istekleri azaltır, acı veren hatıraları unutturur. Lakin ben Nâzım'ın bu fani dünyayı terk etmesiyle hissettiğim üzüntü ve kedere karşı bir teselli bulamadım. Yüreğimden o siyah ve karanlık noktanın silindiğini ve aydınlandığını hissetmedim ki zamanın geçişini kabulleneyim.

Bu üzüntü bana aittir. Kimsenin katılmasını düşünmedim ve istemem de. Hiç kimsenin Nâzım'ı benim kadar takdir etmiş olduğunu, sevdiğini ve ona benim kadar hayran olduğunu düşünemem. Ben o nadir varlığa ağıtçı olamam. Onun değerini –hangi birini... İnsani meziyetlerini mi, ilmi kabiliyetini, ahlakını mı, zekâ ve irfanının kuvvetini mi, yaradılıştan ve soydan gelen nezaket ve terbiyesini mi, edindiği bilgi birikimini mi, velhasıl hiçbirini– tarif ve tasvir ede-

---

1 Mahmut Sadık, "Nabizade Nâzım ve *Zehra*'sı", *Servet-i Fünun*, S. 254, s. 307-8, 23 Ocak 1896.

1

130*[1] senesi içinde haziran ve temmuz ayları pek güzel geçmişti.

Hava, alışılmışın aksine mart içinde tam ilkbahar güzelliğinde geçmişken nisan ve hatta mayıs ayları neredeyse kış gibi geçmişti.

İstanbul'da haziran ve hele temmuz, başka seneler yaz aylarından sayılırken bu sene bahar mevsimi bu iki aya atlamış gibiydi.

Havadaki tazelik ve ferahlık hiçbir mevsimle karşılaştırılamayacak derecede olup bilhassa bu mevsimde Boğaziçi'nin güzelliğine kanmak mümkün olamamaktaydı.

Bütün Rumeli ve Anadolu yalıları boydan boya dolmuş, pek çok heveslisi vaktiyle davranamayıp yalı veya hiç olmazsa bir evcik bulamadıklarından son derece üzülmüşlerdi.

Gündüzleri güneş, doğuşundan batışına kadar ufukta neredeyse hiçbir bulut parçasına tesadüf etmeksizin İstanbul üzerine ılık bir ışık saçmakta, geceleri tam "yıldızlı gece" denilmeye layık geçmekte ve hele günbatımı ile gündoğumuna yakın zamanlarda Göksu Deresi gibi, Beykoz ve Büyükdere limanları gibi, Baltalimanı, Küçüksu, Kefeliköy, Beykoz, Sultaniye çayırları gibi, Sarıyer'in suları, Kavaklar'ın Sütlüce'siyle Otuzbir suyu gibi yerleri ve baştan

1 Rumi takvime göre 130*, yani 1300-1309 arası, Miladi takvime göre 1884-1894 arasına karşılık gelir.

başa tüm Boğaziçi o derece ruh okşayıcı, his uyandırıcı, şiir gıcıklayıcı görüntüler, manzaralar göstermekteydi ki meşhur şehrimizin doğal güzelliklerinden haberdar olabilmek için bu görüntüleri, bu manzaraları göğüs geçire geçire seyretmek gerekir.

Kim bilir kaç bin senelik bir akıntı tesiriyle aşınmış olduğu sanılan bu yılankavi Boğaz'ın dört büyük havzasından her biri, doğal güzellikten sayılan ne kadar eşsiz güzellik hayal edilebilirse hepsini toplamıştır.

Yükseklikleri Boğaz'ın uzunluğu ve genişliğiyle tamamen uyumlu olan bu iki sıra tepeler o kadar göz alıcı eğriler çizmekte ve bu eğrilerin birbirine bağlanışları o derece sanatkârane bulunmaktadır ki işte asıl şaşkınlık ve beğeni dolu bakışları kendine çeken uyum ve güzel şekil sırf bundan ibarettir.

Boğaz'ın jeolojik ve topografik olarak şu güzel şekline eklenmiş olan diğer bir gönül çelen özellik ise bu latif tepeleri şurada burada örten, yorgunluk alıcı gölgeli ormancıklar, korular ve özellikle sahil boyunca uzanıp bazı koycuklar, vadicikler içine doğru serpilivermiş olan binalardır.

Boğaz, her noktasında doğal güzelliğini muhafaza etmiştir. Yalılarla köylerin inşa vaziyet ve usulleri bile hep doğaldır.

Büyükdere, Tarabya ve bir dereceye kadar Yeniköy biraz doğallıktan çıkar gibi olmuşsa da sanatın şu gayreti doğal güzelliklere üstün gelememiştir.

İstanbul'u henüz ilk defa görmeye gelen duygulu bir seyirci düşünün. Tabiat güzelliklerinin hayranı olması gereken bu ziyaretçi Fenerler hizasından Boğaz'a girmeye başladığı zaman gözü önünde öyle iç açıcı bir alan beliriverir ki bu alanın iki tarafını her ne kadar uzayıp giden epeyce bir çıplaklık sınırlarsa da, tam karşıda şaşkın bakışlarına, zarif zarif yalılarla süslü etekleri güzel bir denizin şarkı söyleyen dalgalarıyla ıslanan girintili çıkıntılı yeşil tepeler tesadüf eder. Bu iç açıcı alanın zeminini oluşturan güzel denizin gümüş renkli suyuna gökyüzünün şurasında burasında

başıboş dolaşmakta olan kardan beyaz bulut kümecikleri aksedince ve bu yansımalar denizi gökyüzüne, gökyüzünü deniz yüzeyine benzetince o duygulu seyircinin hissiyatını tasvire imkân bulunamaz.

Büyükdere hizalarına yaklaşıp da İncirköyü'ne doğru sahile paralel harekete başlayınca, evvelce hayran kaldığı manzara büsbütün değişir. Sağlı sollu iki taraflı tepeler arasından akıntı boyunca akıp gittiği sırada ne tarafa bakmak, ne tarafa daha çok hayran olmak gerektiğine bir türlü karar veremez. Zaten onun için olduğu yerde kalmak da mümkün olamaz ki. Her noktası çeşit çeşit güzelliklerin toplandığı bir panorama olan bu iki sahil üzerinde rastladığı bunca olağanüstü manzaranın ruhunda yarattığı heyecanlı çarpıntıyla kanatlanıp uçacakmış veya havalanıp bulutlara çıkacakmış gibi çırpına çırpına oradan oraya koşmaktan kendini alması mümkün değildir.

Boğaziçi bir "tabiat güzeli" kadar sevimlidir desek güzelliğini derli toplu tasvir edip özetlemiş olamayız. Uzun uzadıya tasvire çalışmak da, zaman izin vermeyeceğinden, bir fayda sağlamaz. Bu nedenle böylesi sonuçsuz bir uğraşı başka bir zamana bırakacağız.

Bir kere bu kadar ender güzellikleri barındıran Boğaziçi'nin bahsettiğimiz mevsimdeki güzelliğini hayal etmeli; bir de buna kuvvetli bir mehtabın katacağı parlaklığı düşünmeli. "Güzellik içinde güzellik" denebilecek bu parlaklık, kimde sabır ve tahammül bırakır ki Boğaziçi ahalisi denize dökülüp keyifle dolaşmasın.

Evet! Hemen tüm Boğaziçi bu gece "kayıklanmış" veya "sandallanmış"tı.

Sayısı belki üç yüze varan irili ufaklı sandal, kayık, istimbot birbirine bağlı gibi bir büyük sal oluşturmuştu ki sırf akıntının yardımıyla Mirgûn'dan[1] Bebek Koyu'na akıp gitmekteydi.

Ama bu akıştan muhtemelen hiç kimse haberdar değildi.

---

1 Emirgân.

Beş on ateş kayığında gayet düzenli incesaz takımları hareketli besteler, keyifli şarkılar, "içli, yanık" taksimlerle mehtap gezisine çıkan herkesin hararetini ve neşesini artırıyordu.

Bu sandalda yakıcı bir ses, titrek bir nağmeyle bir beste okuyor; öteki kayıkta şirin sesli bir keman ruhani bir taksim yapıyor; şu tarafta bir "takım"[1] Nihavent peşrevi geçiyor; bir taraftan aşkla başı dönenlerden birisi içli ahlar çekiyor; ötede bazı "kavuşma özlemi içindekiler" ise ümidin coşkusuyla kürek çekiyor.

Bu "akıp giden eğlence meclisi"nden biri, Boğaz'ın o geceki güzelliğini şöyle bir şiirle anlatmaya çalışmıştı:

Sema berrak ü derya saf u hem-var öyle kim güya,
Sema deryadan ayrılmış veya kim asman derya.

Gökyüzü öyle berrak, deniz öyle temiz ve düz ki
Gök, denizden ayrılmış ya da gökyüzü deniz olmuş sanki

Safa-ender-safa aksi semanın ru-yı deryada,
Hayat-efza durur aks-i zemin mir'at-ı balada.

Göğün denizdeki yansıması safa içinde safadır
Yerin yansıması yukarıdaki aynada ömür uzatır

Çemen pür neşe, mürgan-ı çemen pür neşe, gül handan
Sema handan, zemin pür hande, handan dide-i canan.

Çimen neşe içinde, çimendeki kuşlar neşe içinde, gül gülüyor
Gök gülmekte, yer gülmekte, sevgilinin gözleri gülmekte

Nesim ol rütbe nazan kat'-ı rah eyler ki şevkinden
Sanırsın gaşy olup kalmış zeminin şevk ü zevkinden.

Rüzgâr neşesinden o kadar nazlı esmekte ki sanırsın
Yeryüzünün şevk ve zevkinden kendinden geçmiş

---

1 Yalnız okuyuculardan, sazendelerden veya her ikisinden meydana gelen topluluk.

Bu dem kim ins ü cin hem-bezm-i aheng-i safa olmuş
Zemin ü asman bin cilve, bin ahenk ile dolmuş.

Öyle bir zaman ki insan ve cin safa ahengiyle aynı mecliste
Yer gök bin cilve, bin ahenk ile dolmuş

Riyaz-ı cennete reşk-aver olmuş sahn-ı Sadabad
Melaik manzarından manzar-ı Firdevs'i etmez yâd.

Sadabad meydanı cennet bahçelerini kıskandırır olmuş
Melekler bu manzara karşısında cennetinkini hatırlamaz olmuş

Boğaziçi hele yek-pare bir bezm-i safa olmuş
Küçüksu âlemiyse cümlesinden bî-bahâ olmuş.

Hele Boğaziçi hepten bir eğlence meclisi olmuş
Küçüksu âlemiyse hepsine üstün gelmiş

Feriştahlar semadan can atar mehtabına güya
Kamer de gark-ı hayrettir bu ah ü tabına güya.

Melekler gökyüzünden mehtabına can atar gibi
Ay da mehtabın bu parlaklığına şaşıp kalmış sanki

Gezer erbab-ı şevk ü neşe sandallarla deryada
Tanin-endaz olur hey hey sadası bezm-i âlâda.

Zevk ve neşe sahipleri denizde sandallarla gezer
Hey hey! sesleri yüksek meclislerde çınlayıp durur

Keman, kanun u nısfiye, def ü ud, mandolin yer yer
Sema' can-ı kudsiyanı lebrîz-i tarab eyler.

Keman, kanun, ney, def, ut, mandolin yer yer
Meleklerin can kulağını sevinç coşkunluğuyla doldurur

Bu demlerdir ki naz u cilveler mestane raks eyler
Çıkar uşşak ile mehtaba nazlı sesli dilberler.

Bu zamanlardır ki naz ve cilveler sarhoşça dans eder
Uşşak ile mehtaba çıkar nazlı sesli güzeller

Zebûn-ı neşedir mutrib duçar-ı şevk hanende
Sen ey gafil nasıl hâbîdesin bilmem ki hanende.

Çalgıcı neşe düşkünü olmuş, şarkıcı şevke tutulmuş
Sen ey gafil, sen evinde nasıl uyuyup durursun!

Bebek koyunda, Mirgun önlerinde, ta Kalender'de
Yalılar ve köşklerde safalar bahrde berde.

Bebek koyunda, Emirgan önlerinde, ta Kalender'de
Yalılarda köşklerde sefalar denizde karada

Gönüller çırpınır sîm-âb içinde cûş-i sevdadan
Olur azade sevdalar bütün kayd-ı süveydadan.

Gönüller sevda coşkusuyla gümüş su içinde çırpınır
Sevdalar kalpte gizlenen günah bağlarından kurtulur

Düşer bîtab-ı mestî tab'-ı nas-ı mehveşan yer yer
Verir bir câme-hâb-ı naz-ı mestîden nişan her yer.

Ay gibi güzeller yer yer sarhoşluktan güçsüz düşer
Sarhoşluk nazının yatağından bir işarettir her yer

Çıkar mansura[1] *sesler yükselir her perdede uşşak*
Neva-yı evc-ârâ'dan olur efzûnter eşvâk.

Çıkar mansura sesler, her perdede uşşak yükselir
Nevâ-yi evc-ârâ makamından neşe artar.

Eder şevk-ı tarab aheng-i bezm-i ayşı germ-a-germ
Neşat-ı bezm-i Cemşid'i[2] *bu şevk ü neşe eyler şerm.*

Musiki meclislerinin şevki içki âleminin ahengini kızıştırır
Bu şevk ile neşe, Cemşid meclisinin neşesini utandırır

---

1 Musikide diyapazon "la"sını dügâh olarak alan bir akort.
2 Cemşid, İran'ın mitolojik şahlarındandır. Cem adıyla da bilinir. Bir rivayete göre şarabı bulan kişidir.

Saba-yı huş-vezan tahrik eder derya-yı hem-vârı
Olur hâbîde-i cünbüş sabahın feyz-i bîdârı.

Sabah rüzgârı tatlı tatlı esişiyle dümdüz denizi hareketlendirir
Sabahın uyanık feyzi cümbüşten uyur kalır

Seher ol rütbe Şevk-efza olur kim matla'ül-envâr
Sanır diller ki Musa'ya bu yerlerdir tecelli-zâr.

Tan o kadar parıltılı ağarmaktadır ki gönüller
Bu nur kaynağını Musa'ya Tanrı'nın göründüğü yer sanır

O dem kim gonce-i nevres kılar gülbünde bin hande
Batar bîtâb-ı mestî ay, çıkar Hurşid-i şermende!

Taze gonca yetiştiği yerde bin gülüşle açıldığı zaman
Sarhoşluktan bitkin olan ay batar, utangaç güneş çıkar

Gönül tasvirini arzu ederdi bî-kusur amma
Nasıl icmale sığsın öyle bir şevk-i behiştî ya?

Gönül kusursuz şekilde anlatmayı arzu ederdi ama
Cenneti andıran böyle bir şevk nasıl kısaca anlatılsın

Bu şiir bile Boğaziçi'nin "parlak mehtaplı" gecesindeki göz alıcı güzelliği ve zevki anlatmaya yetmez.

İçsel arzuların resmedilmesi nasıl mümkün değilse Boğaziçi'nin şu güzelliği de kalemle anlatılabileceğin üzerindedir.

Bu konuda kalemimizi yormayacağız. Şu kadar diyeceğiz ki güzel bir çehreye parlak bir tebessüm ne kadar yakışırsa Boğaziçi'ne de mehtap o derece yakışmaktadır.

Halkın "deniz eğlencesinde" olduğu bir anda ... köyünde yalıların birisinde iki kişi "diz dize" oturmuşlar gözleri önünde akıp giden "sandal nehrini" seyretmekte, kulakları dibinden geçen "cisimleşmiş ahengi" dinlemekteydiler.

Mehtabın kuvveti yapay ışığa ihtiyaç bırakmadığı gibi bütün camları, kafesleri kaldırmış olan bu iki "sevdalı"nın

yabancı gözlerden gizlenebilmek için odada mum filan yakmamak mecburiyeti de vardı. Bunlar diz dize bulundukları halde denizin bu farklı manzarasına dalmış gitmiş olduklarından adeta birbirlerinden haberdar değillerdi bile.

O sefanın büyük alayı aka aka gözden kayboluncaya ve hele sesler derinleşmeye, sağırlaşmağa başlayıncaya kadar bunların kendinden geçmiş halleri devam etti. Sesler kesilince ortalığı kaplayan dinlendirici sessizlik içinde de bir müddet hayallere daldıktan sonra kendilerine ancak gelebildiler.

Suphi, Zehra'nın masum yüzünü bir müddet lezzetle seyrettikten sonra ayın suya yansıyan ışığı içinde kendinden geçmişçesine yüzen o "hayalci bakışları", dudakları yardımıyla gönlüne çevirmek istiyormuş gibi o şirin gözlerin üzerine uzun bir öpücük kondurdu. Bu "yumuşak öpücük" Zehra'yı uyandırınca iki genç bir süre dudak dudağa zevk içinde kaldılar. İşte yarım saatten beri içlerinden doğru kabarıp gelen bilinmez duyguları birbirlerine bu âşıkane buluşmayla aktarmış ve tercüme etmiş oldular.

Suphi gayet kibar büyümüş, genç, güzel bir delikanlıdır. Babası birkaç sene evvel vefat etmişse de annesi Münire Hanım henüz sağdır.

Münire asil bir ailenin kızı olup gençliğinin en coşkulu zamanını Arnavutluk'ta geçirmiştir. Temiz ahlakının yanında ahlak koruyucu olma özelliği o zamanki yarı vahşi düşüncelerinden kalmadır.

Akrabalarından Kadri onunla evlenmek isteyince genç kadın hiç düşünmeden temiz ve saf kalbini nişanlısına vermiştir.

Bu mutlu ilişkinin tek meyvesi ise Suphi'den ibarettir.

Suphi'nin eğitim ve terbiyesine özen gösterilmiştir. İlk bilgileri yalnızca babasından almış ve kelimeleri okumayı öğrendikten sonra "mahalle mekteplerinden" birine verilmiştir.

Çocuk başka öğrencilerin iki senede kazanacağı bilgi birikimini dokuz on ay içinde edinerek oradan ortaokula geçmiş ve eğitimini tamamlayarak diplomasıyla oradan da çıkmıştı.

Babası sağlığında delikanlıyı Asmaaltı'nda namuslu zengin bir tüccarın yanına kâtip olarak yerleştirmiş ve ondan sonra iç huzuruyla dünyaya gözlerini yummuştu.

Bu tüccar, Şevket Efendi'dir. Şevket de tıpkı Suphi gibi yetişmiş çalışkan, henüz otuz beş yaşında olup yalnızca çalışkanlığı ve tasarrufu sayesinde sermayesini artıra artıra senede otuz kırk bin lira değerinde iş yapacak seviyeye ulaşmıştır. Tüccarlar arasında çok büyük bir saygınlığa sahiptir.

Yirmi yaşındayken genç bir kızla evlenmiş ve bu birleşme Zehra'yı meydana getirmiştir.

Zehra çocukluğundan beri oldukça kıskançtı. Hele kendisinden iki sene sonra doğan Bedri'yi o kadar kıskanırdı ki birkaç kere çocuğu neredeyse boğmak, kafasını ezmek gibi acımasızca hareketlere kalkışmıştır.

Kızın bu tabiatı Şevket'i cidden düşündürmekteydi. Bu tabiatta olanların –özellikle de kadınsalar– ilerde gayet feci olaylara sebep olacaklarını biliyordu.

Bir müddet belki zamanın geçmesi kızın şu vahşi tabiatını değiştirir ümidiyle bekledi. Zehra'nın yaşı ilerledikçe kıskançlığı da artmaktaydı. Kıskançlığı anasına kadar uzanıyordu.

Bu tabiat onu da hayli mustarip etmekteydi. İyi bir eğitim ve öğretimden yardım umarak çocuğa birkaç akıllı hoca tutulmuşsa da tabiatını bastırmak mümkün olamamıştı. Kızın kıskançlığı vakit geçtikçe yayılma kuvvetini artıran buhar gibi gittikçe yayılıp genişlemekteydi.

Şevket bundan kaynaklanan ıstırabını, sırdaşı sayacak kadar yakınlık duyduğu Suphi'ye açtıkça, Suphi bu muhterem hamisinin iç sıkıntılarına üzülürdü.

Kadınların tabiatını incelemeleriyle tanınan bazı edebiyat üstatlarının eserlerinden elde ettiği bilgilere göre, henüz yüzünü görmediği gibi manevi kişiliği hakkında da malumatı pek müphem olan Zehra'nın, bu haliyle kalırsa ileride çok eziyet çekeceği kanaatine varmıştı. Kalben şu kıza acırdı. Suphi'nin felsefesine göre, sevimli bir kardeş olamayan kız, bahtiyar bir eş de olamazdı. Bu sıralarda Suphi, hayatın

bekâret devrinden şehvet dönemine veya başka bir deyişle meleklikten insaniyete geçmişti. Yatağa girdiği gibi gündüzki meşguliyetlerinin yorgunluğu tesiriyle tatlı bir uykuya dalıp gitme devirleri geçmiş ve artık gözü önünde birtakım parlak kanatlı hülyalar uçuşmaya başlamıştı.

Şu uykusuzluk zamanlarında kim bilir ne münasebetle hatırına Zehra gelmekteydi.

Şu kıza cidden acımaktan başka gönlünde henüz sabit bir his mevcut değilse de, bilinemez hangi tesadüftür ki ekseriya Zehra isminde bir kızı, çocuğun hayal alanı üzerine getirip bırakmaktaydı.

"Ruhen hasta" olan "biçare kızın" kıskançlık siması Suphi'nin hayallerinin gözü önünde belirdiği zaman çocuk, bir "iç kasılması"na tutulur ve bu halle kızın üzüntüsünün yansımasını kendisinde hissederdi.

Hayallerin ufkunda gizlenen bir ümit güneşi ile arzulu gözlerini aydınlatmak hevesiyle geniş arzu çölünde devamlı koşup duran bir serseri gibi, henüz yüzünü görmediği bir kızın durumunu öğrenmek için saatlerce zihin yormaktan zevk almaktaydı. "Düşünce", "aşkın" "öncüsü"dür.

Düşünce, ihtimallerin yürüyüş alanının köşesini bucağını araştıra araştıra gerisinden gelmekte olan sevdaya emin bir yol açar. Bu yürüyüşün sonu ya bir meydan muharebesi ya bir istirahattir. Sevda muharebesi pek müthiş, pek acıklıdır. İstirahatinde de emniyet aramamalıdır; emniyet hizmetleri, ne derece tedbirli ve uyanık olarak yerine getirilse de.

Suphi henüz işin niceliğini ve niteliğini layıkıyla anlayamamıştı.

O belirsiz hayalin, fikri üzerindeki egemenliğini ve etkisini, sırf merhamet eseri kabul etmekteydi.

Bazen bu merhametin gerçek sebebini kendisinden sorardı. Bütün düşünceler, şu kız için kendisinde gizliden garip bir hissin varlığını ispat etmekle beraber bu hissin türünü ve kuvvetini hâlâ takdir ve tahmin etmiş değildi.

Bazı defalar merhametin bu derecesinden usanarak düşüncesinin önünde gezinen karışık hayali hatırasından

çıkarmaya çalışırdı. "Bir kıskanç deli kızla bu kadar uğraşmak!.. Elverir, elverir!" Halbuki bu konuda vicdanının zorlaması, gayriihtiyari ilgisini güçlendirmekten ve artırmaktan başka bir netice göstermezdi.

Bir "ezelî güneş" fikrini Zehra'nın hayaline, sönmesi mümkün olmayan bir "latif bir ışık"la bağlamıştı.

Suphi hâlâ hissiyatına bir isim vermekten âcizdi. Hâlâ sanki Zehra'ya acımaktan başka bir şey yapmıyormuş gibi davranmaktaydı.

Günler geçmekteydi. Zamanın bu şekilde geçmesi Suphi için Zehra'yı düşünmeye bol bol fırsat bırakmaktaydı. Tesirinden kurtulmaya çalıştığı bu hayallerin "tatlı" tesiri altında neşelenmekteydi.

Yevmiye defterinin[1] başında bazen dakikalarca bu ruhani zevkle kendinden geçme denizine dalıp giderek dünyasını unutmaktaydı.

Kendine gelince o neşeyle işine başlar ve düşüncesinin tazeliğini artmış bulurdu.

Birkaç zamandır Suphi'nin halinde meydana gelen bu değişim, Şevket'in dikkatinden gizli kalamadı. Zaten Suphi onu gizlemek gayretinde değil ya.

Şevket kısa bir zihin muhakemesinden sonra bu halin ancak aşktan ileri geleceğini kestirmişse de o sevdanın yöneldiği yeri bir türlü bulamamıştı.

Tesadüf bu merakını da halletti.

Şimdiye kadar Suphi, Şevket'in evine ayak basmamıştı. Bir cuma günü kaydedilmesi gereken bazı hesapları icra için gitmeye mecbur oldu. Çünkü bugün mağaza kapalı olacağından orada çalışmaya imkân olmadığı gibi, günlük hesapların Şevket'in gözü önünde yapılması lazımdı. Selamlıkta[2] bir küçük oda içinde sayman efendi işe koyuldu.

Akşama doğru abdest bozmak için kendisine gösterilen tarafa çıkmıştı. Yolu bir koridora rastlamıştı ki bu koridorun

---

1 Muhasebede, ticari işlemlerin belgelere dayanarak tarih sırasıyla ve maddeler halinde kaydedildiği defter.

2 Saray, köşk veya konaklarda erkeklere ayrılan bölüm, harem karşıtı.

penceresinden büyük bir bahçe görünmekteydi. İşten sıkılmıştı, bir iki dakikacık olsun şurada istirahate lüzum görerek dönüşte pencereye abanıp geniş geniş nefes almaya başladı.

Hava gayet açık, güneş batı ufkuna yaklaşmış ve artık ışığı ağaçlardan pek zahmetle geçebildiği için bahçe serin bir gölge içinde kalmıştı.

Gözüne bir hoş çehre göründü: Bu çehrenin ne olduğunu fark etmeden başını çekti. Mahcup biçimde yürümeye başladı. Fakat şu ansızın karşısına çıkan görüntü, hayali duygularını uyandırmış ve gözünün önüne Zehra'nın belirsiz hayali gelmişti.

Gizli bir ses, "Adam sen de!.. Bir kere daha gör" diye bağırmaktaysa da vicdanı bu baştan çıkarıcı sesi boğmaktaydı. Adeta oda kapısına yaklaşmıştı. Fakat merakını bir türlü yenemedi. Gerisin geri döndü. Yine pencerenin yanına geldi. Sebebini bilmediği halde kendisini bir heyecan almıştı.

Bahçede gördüğü vücut, bir gül fidanının sararmış yapraklarını koparmakla meşgul bulunuyordu. Saçlarını özensizce dağınık bir deste halinde toplamış, arkasına doğru atıvermiş. Kavuniçi renkli satenden hafif bir entari giymiş; entarinin kolları dirseklerini pek de geçmiyor, beyaz kolları meydanda; entarisinin göğüs düğmelerinden iki tanesi çözülmüş, içindeki gömleğin göğsü açılmış, beyaz sinesi yarı görünmekte. Dar entari, göğsünü kapamayacak derecedeydi.

Kızla kendisini ayıran mesafe on, on beş metreden ibaret olduğu için simasını hemen ayrıntılı olarak incelemeyi başardı. Daima çatık duran kaşlarıyla cevval bakışlarının tavır ve vaziyetinden kıskanç kızın ta kendisi olduğunu Suphi anladı. Hükmünde ise yanılmamıştı.

Vücudunun hareketleri esnasında Zehra'nın gözleri pencereye tesadüf ediverdi. Bir müddet gözlerini buradan ayıramadı, bu müddetin geçişinden sonra vahşi ceylan gibi telaşla kaçıp gözden kayboldu.

Suphi gülerek döndü. Şevket'in sabit bakışları gözlerine tesadüf edince put gibi dondu kaldı. Bir ölüm teri şakakla-

rını ıslatmaya başladı. Bir cinayet üzerinde baskına uğramış gibi dili tutulmuş, damarlarından kanı çekilmiş, adeta kalbi durmuştu. Karşısında duran efendisini fırıl fırıl döne döne sonsuz bir uzaklığa doğru küçülerek gidiyor gibi görmekteydi. Bir dürbünün tersinden bakıyormuş gibi.

Bir dakika kadar bu buhranlı hal devam etti. Duyularına tamamen sahip olsaydı Suphi, karşısındaki çehre üzerinde dolaşan merhametli tebessümü fark edebilirdi.

Şu "can ezici" sessizliği ihlal eden Şevket oldu. "Cesaret okşar" bir sedayla dedi ki:

— Artık işten sıkıldınız, size izin verdim oğlum!

Bu seda Suphi'yi ikaz etti. Konuşanın bu sesten umduğu tesir de meydana geldi.

Çocuk rahatlayarak efendisinden müsaade isteyip kendisini sokağa attı.

Hem yürüyor hem şu garip tesadüfün muhtemel sonuçlarını keşif ve tahmine çalışıyordu. Hamisi, kendisini, meraklı bakışlarını kendisinin mahrem alanına çevirdiğinde yakalamıştı. Bu kabahatin yakında bir cezasını beklemek lazımdı. Fakat efendisinin sesindeki teşvik edici ve şefkatli tatlılığı hatırladığı zaman bu kabahatin hoşgörüyle ve görmezden gelerek örtüleceğini anladı. Bu hükümle geniş bir nefes aldı. Derhal gözünün önüne bahçe ve bahçe içinde gül fidanı yanında duran nazik vücut geldi. Bir müddet bu vücudu hâlâ görüyormuş gibi aldandı, fakat sokağın gürültüsü hissini yerine getirince bu seyrin sırf "hayali" olduğunu anladı. Eve gelinceye kadar bu hayaller içinde boğulmuştu. Yol kat eden beyni değil sade kalbiydi. Bir içgüdü müdür yoksa birbirine alışma sonucu mudur her neden ibaret ise bir kuvvet yürüyüşünü düzenlemekte ve yönetmekteydi. Fikri, yani "benliği" ise bir gül fidanı yanında duran tatlı varlık üzerinde sabit kalmıştı.

Evde yemeğini yiyip de odasının bir köşesine büzüldüğü zaman yine "fikir kuşunu" o "güzel gül bahçesi" semtine uçurup bıraktı. Kızın vahşi bakışlarını hâlâ gözleri içinde hissetmekte ve kaşlarının ürpertici vaziyetini görmekteydi.

Gönlünden doğru yükselmekte olan "duyguların sesine" kulak verdiği zaman, "Şu kıskanç kızı bahtiyar etmeye çalış!" sözünü işitiyorum sanırdı. "Bahtiyar etmek!" Neden dolayı ise sebebini henüz bilmediği bir meyil ve arzuyla şu kızı bir dakika olsun bahtiyar görmek istiyordu; ihtimal o yüzden kendi bahtiyarlığını da temin etmiş olmak için.

Kızı bahtiyar etmenin, onu sevmeyi, kendisini sevdirmeyi ve bu karşılıklı aşk neticesinde evlenmeyi gerektirdiğini hesaba koydu. İşte bu hesap Suphi'yi ikaz eyledi. Kızın bahtiyarlığını da arzu edişi herhalde onu sevişten ibaret demekti. Bu halde Zehra'yı sevmiş miydi? Bu neticenin doğruluğuna hâlâ itimat etmek istemiyordu. Ne mecburiyetle, ne vesile ve özellikle ne hakla sevebilirdi? Kızın yüzünü henüz birkaç saat evvel görmüştü, o da bir iki dakikayla sınırlı bir şey. Bu tesadüf ne bir mecburiyet, ne bir kuvvetli vesile peyda edemezdi. Hele Zehra'yı sevmek için kendisinde ne hak vardı? Ya bunca zamandır bu kız hakkında beslediği ümitler hep hebaya mı gidecek? Bu muhakemelerle yarım saat kadar daldı gitti. Akşam serinliği duyularını uyardığı zaman karanlık içinde kendisinden geçmiş olduğunu anladı. Lambasını parıldatarak sabah için lazım olan işlerine başladı. Güya meşguliyetle gönlünü avutacaktı. Fakat daha ilk hamlede kalem elinden düştü, zihni yine bellli belirsiz hayaller içine daldı. Birkaç ümitsiz çaba daha gösterdi, fakat her defasında hayaline mağlup oldu. İşten vazgeçti. Yine köşeye çekildi, hayallerine daldı. Bu zor meseleyi çözmek için bir hile aramaktaydı. Birçok ihtimale, birçok varsayıma başvurdu; hiçbirisi gönlünü tatmin edemedi. Bu ıstırap verici durum içinde gece yarısını bulmuştu. Kendine gelince yatağına atıldı. Fakat uyku nerede! Hayalini gezintide serbest bıraktı. Tatlı tatlı ümit bulutları içinde manevi âleme yükseldi gitti.

Hayaller ile rüya birbirine karıştı. Suphi bulutlar içinde yükselmeye devam etmekteydi.

Hâlâ kendisi koridorun penceresi önünde durmakta, kıskanç kız da gül fidanının bakımını yapmaktaydı.

Parmaklarının ucuna basa basa bahçeye indi. Ta yanına kadar sokulduğu halde Zehra haberdar olamadı. Biraz sonra vahşi kız bir çığlık kopardı. Bu tüyler ürpertici sesi işitenler bahçeye koştular. Bu sırada Şevket de Suphi'nin karşısına dikilmişti. Zavallı çocuk korkusundan, hicabından kan tere battı. Olduğu yerde kıvranıp durmaktaydı. Şevket kendisine ezici ve dehşetli bir bakış attıktan sonra kolundan tutup şiddet ve hiddetle silkince çocuğun aklı başına geldi. Hakikaten terlemişti. Gözünü kaparsa yine şu müthiş rüyanın devamını görecekmiş gibi uyanık durmaya kendini zorladı; fakat o tabii ihtiyaca engel olamadı. Çünkü asabı pek yorulmuştu.

Karmakarışık, garip, müthiş rüyalar içinde acıdan kıvrana kıvrana sabahı etti. Sabah serinliğinden istifade için bahçeye çıktı. Bu sayede fikrine biraz durgunluk geldi; sütlü kahvesini içtiği zaman ise kendisinde aşkla pençeleşecek kadar kuvvet buldu.

Bu metanet ve cesaretle "zırhlanmış" olduğu halde mağazaya doğru harekete başladı. Fakat her adımda metanetinin bir derece azaldığını hissetmekteydi. Mağazanın kapısından adeta büyük bir korku ve tereddütle girebildi. "Korku ve ümit arasında" işinin başına geçti.

Şevket mağazaya geldiği zaman Suphi'nin yüreği hoplamıştı. Fakat efendisinin tavrında her günkü halden fazla hiçbir alamet görmeyince biraz rahatladı.

Şevket pişkin biriydi. Gönül halini bildiği için Suphi'nin tavırlarındaki garipliğin kaynağında yanılmamıştı. Çocukta bir âşıklık alameti bulmakla beraber bu aşkın yöneldiği yeri aramaya başlamıştı.

Dünkü olay anlamasını kolaylaştırdı. Suphi dışarıda geciktiğinden, yolu bulamamış olmak ihtimali vardı. Şevket burasını anlamak üzere dışarı çıkınca delikanlıyı koridorun penceresinden bir temaşaya dalmış gitmiş bir halde bulmuştu. Arkasına kadar geldiği halde Suphi haberdar olamamıştı. Çocuğun bütün duyularını işgal etmiş olan seyrin neden ibaret olduğunu görünce fikri üzerine bir "ümit ışığı" düştü.

Şu manzara, merhametini davet etti. Hatırasında mutlu bir hayal uyandı. Geçmiş zamanların mutlu hadiselerini hatırladı. Yüreği kabardı. Gözlerinde iki "hasret damlası" belirdi. İçinden "Zavallı Hasna... Biz de böyle sevişmiştik!" demişti. Bu tesadüf üzerine Şevket hesaplarını istediği gibi yürüttü, planlarını düzenledi.

Bugünden itibaren Suphi hakkındaki babacan koruyuculuğunu artırdı. Yeri geldikçe çocuğu teşvik edip cesaretlendirmekte ve hayallerine geniş geniş meydan bırakmaktaydı.

Hele bir gün cebinden kâğıtlarını çıkarmaktayken yere sert bir mukavva parçası düşürdü. Suphi hemen bunu yerden kaldırıp iade ederken, üzerine göz gezdirince beti benzi soluverdi, vücudunu bir titreme aldı. Bu mukavva parçası üzerinde Zehra'ya benzer bir küçük kız resmi görmüştü.

Şu tesadüfün Suphi üzerindeki tesirini Şevket gözetlemekteydi. Hesaplarındaki doğruluktan şimdi emin oldu. Şu fırsattan istifade için önemsemez bir edayla dedi ki:

— Kızımın küçüklük resmi. Cebime nereden girmiş?

Suphi fotoğrafı elleri titreye titreye uzattığı sırada elinde olmadan:

— Allah bağışlasın, pek güzel! deyivermişti.

Zaten Şevket bu sözü beklemekteydi. Memnuniyetle dedi ki:

— Güzel ama huysuz!

Bu sözün gerçek tesirini anlamak için olanca dikkatini delikanlının çehresine yöneltti.

O ise nefsiyle savaşmaya dalmıştı. Epeyce bir müddet sessizlikten sonra uykudan uyanıyormuş gibi elinde olmaksızın:

— Huysuz olsun! deyiverdi.

Şevket açıklama beklercesine yüzüne bakınca gafletten uyandı. Gözlerini yere dikti.

Şevket şu hararetli beyinde ne mühim bir kargaşa hüküm sürdüğünü anlamaktaydı.

Bir müddet sonra dedi ki:

— Zavallı kız pek mustarip. Kendisini nasıl bahtiyar etmeli, bilemiyorum ki!

Suphi gittikçe soğukkanlılığını kazanmakta ve hayallerinin ayıplanacak hiçbir tarafını görememekteydi. Hamisi kadar vicdanlı, namuslu bir adamın karşısında sır saklamaya hiç de lüzum olmadığını anlamıştı. Böyle namuslu emek ve gayret sahipleri huzurunda kalbin temizliğinin ve saflığının meydana getireceği güzel etkilerden habersiz değildi. Bunun üzerine şu tesadüften istifade için kendisinde bir hak, bir cüret bulmaya başladı. "Ne diyecek? İtiraf ediveririm" demekteydi.

İşte bu metanetle deminki suale cevap olarak büyük bir içtenlikle dedi ki:

— Evlendirseniz...

Bu temiz kalplilikten memnun olan Şevket, sorgulayıcı bir tavırla dedi ki:

— Korkarım ki kocasını üzer.

Suphi bu söze heyecana kapılmaksızın şu cevabı verdi:

— Kızınızı bahtiyar etmekle bahtiyar olacak birisini bulmak mümkün değil mi?

Şevket, sorgulayıcı tavrında devam ederek dedi ki:

— Kimi bulayım, bilmem ki!

Gözlerini delikanlının gözlerine dikmişti. Suphi bu meraklı bakışlardan sıkıldı, kızardı. Artık her şey anlaşılmıştı. Şevket, ansızın dedi ki:

— Kızımı sana teklif etsem?..

Suphi bu sualin manasını anlamamış gibi şaşırıp kaldı. Bu ses, kulağı içinde uzaktan uzağa gelen ilahi bir nağme gibi çınlamaktaydı. Ne yaptığını bilmez bir halde Şevket'in ayaklarına kapanmıştı.

Şu halden hüzünlenen adamcağız bir eliyle çocuğun saçlarını okşuyor, bir taraftan da "Kalk oğlum kalk! İnşallah ikiniz de bahtiyar olursunuz" diyordu.

Zehra henüz on altı on yedi yaşında, yani hissiyatının tam ilkbahar çağındaydı.

Yukarıda anlattığım gibi tabiatı kıskanç ve hırçın olmakla beraber bazen davranışlarında o kadar yumuşaklık görülmekteydi ki bu haline bakanlar kendisini yumuşak huylulu-

ğun cisim bulmuş hali sanırlardı. İhtimal bu hal, sinirlerinin gevşediği zamanlara tesadüf etmekteydi.

Bu esnada kızcağız herkese güleryüz gösterir ve işte bu hali, duygularının coştuğu zamanda herkesi kendisine acındırırdı.

Yumuşak huyluluğu zamanında küçük kardeşi Bedri'yi iltifatlarına boğsa da vahşilik zamanında adeta varlığını yok etmeye kadar cesaret alırdı. Bu korkunç tabiata karşı aranılan çarelerin hiçbirisi şifa olmadı. Artık herkes de ümidini kesti.

İki sene evvel Zehra'nın validesi vefat etmişti. Bir müddet bu hüzün ve elem, tabiatındaki sertliği düzeltmiş gibi göründüyse de heyhat!..

Şevket için bir kurtuluş ümidi kalmıştı ki bu da evlilikten ibaretti. Kızının eşine karşı vazifeleri arasında belki tabiatının düzeleceğini ümit etmekteydi. Fakat bazen bu ümidini de boş bulurdu. Aksi durumda gerek kendisine, gerek kocasına vereceği sıkıntının muhtemel sonuçlarını dikkate alırdı. Biçare adam, hayatından adeta pişman olacak kadar acı çekerdi.

Zehra iki sene daha bu halde yaşadı. Malum cuma günü vakası, hissiyatının şu vaziyetini birdenbire değiştirivermiş oldu.

Yarım dakika kadar gözüne ilişen, o gönlü besleyen manzaranın seyri, fikrinde mahiyetini tayinden âciz kaldığı bir tesir meydana getirmişti. O tesirle odasına geldi. Yüreği çarpıyordu. Gerçi kafes[1] ardından sokağa çıktıkça birçok güzel çehrelere tesadüf etmişti fakat hiçbirisinden bu kadar etkilenmemişti. Aşkı yalnız bazı kitaplarda görmüştü. Kendisinde o gibi bir hale ihtimal veremezdi.

Geniş bir kanepe üzerine kendini atıvererek yüreğinin çarpıntısını dinlemeye başladı. Allah Allah! Bu çarpıntı ne

---

1 Aralıklı dizilmiş ince çubuklara, yine aynı aralıklarla çapraz çubukların mıhlanması suretiyle yapılan ve eski Türk evlerinde yabancı gözlerden saklanması gereken harem kısmının pencerelerine, bahçelere, evin içinde ayrılması istenen yerlere konan siper.

olacak? Tuhaf, henüz ismini, kim olduğunu bilmediği cazibeli yüzdeki bu tesir neydi ki bir türlü onu gözü önünden kaybedemiyordu. Ayağa kalktı. Aynanın önüne geçti, çehresinin aldığı renge şaşakaldı. "Bu ne demek? Bu ne demek?" diye söylenmeye başladı. Yüzüne biraz soğuk su döktü, biraz rahatladı. Eline bir kitap aldı, okumaya başladı. Fakat bir müddet sonra satırlar gözleri önünde uçuşarak kaçmaya başladı. Sayfa üzerinde yalnız dikkatini çeken başlıktan başka bir şey seçememekteydi.

Bir saat kadar bu hoşluk içinde kaldı. Güneş batmış, odanın içi "yarı karanlığa" dalmıştı. Kanepeye sırtüstü serilmiş, gözlerini tavana dikmiş, karanlık içinde dalmış gitmişti. Elindeki kitap yere düştüğü halde fark etmemişti.

Şu anda tesadüf, Suphi ile Zehra'yı aynı hale düşürmüştü. Tesadüf neler yapmaz!

Kızcağız hayat âlemindeki vaziyetini düşünmeye başlamıştı. Tabiatındaki kötülükleri insaflıca düşündü. Bu gidişle hali nereye varacaktı? Âlemde bu tabiatla kendisi için bahtiyarlık nasip olamayacağını zekâsı sayesinde anlamıştı. Bu durumda huyunu değiştirip düzeltmeye mecburdu. Fakat bu konuda ne gibi çareler bulunabilirdi? İşte kızcağız ne zaman bu darboğaza gelse ümitlerinin tamamen boşa gittiğini görerek üzülür ve bu ıstırap, hiddetini doğururdu.

Fakat şimdi bu darboğazdan kurtulmaya imkân görmüştü. Ah ümit, ümit! Sen insanlara ne kadar büyük hizmetler edersin! İşte bugün zavallı kız biraz rahatlamıştı. Zihninde bir ümit ışığı parlamaya başladı. Bu ışık sayesinde hayatın gerçeklerini karanlık içinde fark edip anlamayı başardı.

Evet, bahtiyar olmak kendisi için mümkün göründü. Ah bir gün, yalnız bir gün, mutlu olmasına; bir söz, tek bir söz, vicdanını rahatlatmaya yeterdi.

Hayaller alanında bir adım daha atarak kendisini, arzu ettiklerinin gerçekleşmesine yaklaşmış gördü. Yalnız kendisini o mutluluk kucağına atıvermekten başka bir şeye lüzum kalmamıştı. Fakat kendisiyle o vefa kucağı arasındaki mesafe, daima sabit kalmakta, bu yaklaştıkça o uzaklaşmak-

taydı. Kendisini bu şekilde sırların genişliğine doğru çekip götürmekte olan gülümseyen hayalin aldatmalarına kapılarak yürümekten ruhani bir zevk hissetmekteydi. Mümkün olsa ömrünün sonuna kadar o hayali takip edecek.

İşte bu hayaller içinde "uyku ile uyanıklık arasında" bir saat kadar kalmıştı. Nazikter gelip de kızcağızı sofraya davet etmiş olmasaydı bu halde bir hayli zaman daha kalacağı muhakkaktı. Yemek esnasında Şevket, kızını inceleyen bakışlar altında tutmaktaydı. Bu garip fikirde bazı değişiklikler meydana gelmekte olduğunu fark etmekten geri kalmadı.

Zehra üzüntülerini gizlemeye beyhude çalışmaktaydı. Çünkü halindeki değişim açıkça görülmekteydi. Yemekten sonra yine odasına çekildi. Yine kanepenin üzerine uzanıp yattı. Hayatında bir değişim ve dönüşüm hissetmeye başlamıştı. Fakat kaynağını ve sebebini ve hele sonuçlarını tayin ve takdirden tamamen âcizdi.

Dediğim gibi hırçın kız, aşkı sade kitap sayfalarında görmüştü. Aşkın gerçekliği hakkında tam bir bilgisi bulunmadığı için, içine girmek üzere olduğu âlemin coğrafi ve topografik durumundan ve özellikle vicdanındaki jeolojik oluşumlardan hiç haberdar değildi. Bu "tehlikeli geniş arazide" ne kadar derin, sarp vadilere, ne kadar geçmesi tehlikeli derelere, nice aşılması zor tepelere, kaygan dik inişlere, yokuşlara tesadüf edeceğine ve fakat bazen ne derece bereketli ve kalabalık yerlere, ne kadar şenlikli şehirlere, köylere, ne göz alıcı manzaralara, ne kadar neşe artıran şelalelere rast gelmek de mümkün olduğunu biçare kızcağız hatırına bile getiremezdi.

Kitaplarda aşka dair gördüğü malumat gayet kabataslak modeller gibi pek eksik ve ekseriyetle yanlış birtakım kuruntu ve abartılardan ibaretti. Zehra'nın bu malumattan edindiği fikir ve hükme göre aşk sırf bir "Simurg-ı Anka"dan[1] ibaretti.

---

1 Simurg: Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsanevi kuş, Anka (Her cins kuştan bir nişane taşıyan otuz kuş büyüklüğünde bir varlık olarak tasavvur edilmiştir); Zümrüdüanka, ismi olup cismi olmayan efsanevi kuş.

Aşkın doğal sadeliğinden ve hele genel sonuçlarından habersiz olan böyle bir gönül, birkaç saatten beri içinde bulunduğu halin sırf "aşk"tan ibaret olduğunu tabii ki hissedip anlayamazdı.

O sürekli zihninde, pencerede gördüğü gönülçelen tabloyu döndürüp dolaştırmakta ve onu gönül sığınağı olarak görmeye değer bulduğu halde nereye koymak gerektiği hususunda tereddüt etmekteydi.

Bu güzellik tablosunun en münasip korunağı, kızın kendi hafıza haznesi olduğu halde zavallı Zehra onu beyhude yere gezdirmekteydi.

Saat on bire[1] kadar kız bu "uyanık uykusunda" devam etmişti.

Henüz ismini bilmediği bu delikanlıya sahip olmak hevesine kadar hayallerine yol vermiş, onun bazı tavırlarından kıskançlığı tepmekte ve bu etkiyle kuruntulu bedenini daha şiddetli sıkmaktaydı. Hırçınlığı öyle bir dereceye gelmişti ki büyük bir öfkeyle yerinden sıçrayıp karşısında duran hayalindeki rakibini elleriyle boğmaya davranmıştı. Bu hareket hislerini yerine getirince ümitsizce kanepenin üzerine düşüyordu. Kim bilir ne zamandan beri bir fırsat gözlemekte olan gözyaşları akmaya başladı. Epeyce bir müddet ağladı. Fakat şu birdenbire gelen gözyaşı kızın imdadına yetişmiş oldu: Fikrinde bir açıklık peyda oldu. İşte bu gözyaşları mizacındaki sertliği cidden değiştirerek yumuşatmıştı.

Bu geceden itibaren kızın tabiatı değişmişti. Şu neticeyi Şevket aşkın yardımcı etkisine atfederek cidden sevinmişti: Artık kızının bahtiyarlığı için bir adımdan başka bir şeye ihtiyacı kalmamıştı.

O adımı da yukarıda arz ettiğim şekilde büyük bir başarıyla atmıştı.

İşin bundan sonrası memnuniyet verici bir şekilde geçmeye başladı.

---

1 Eskiden bugünden farklı olarak "ezani saat" denen sistem kullanılırdı. Ezani saat, mevsimlere göre, güneşin batışında saatin 12'yi gösterecek biçimde ayarlanması temeline dayanan bir zaman ölçüsüdür. Metinde geçen saatler anlama kolaylığı açısından bugünkü ölçülere çevrilmiştir.

Zehra Hanım, Suphi Bey'e nikâhlanmıştı, vukuatın şu kalıba dökülmesi iki gencin yaşam tarzlarına büyük bir değişiklik getirmişti. Artık bundan sonra birbirleri için, birbirinin aşkıyla, birbirinin ümidiyle yaşamaya başlamışlardı.

Beklemediği bir saadete erişenler için memnuniyetin o derecesiyle yetinmeyip "arzuların ötesine" heveslenmek neredeyse genel bir kuraldır. Bundandır ki hayatlarını, ümitlerini şu şekilde birbirlerine "iliştirmiş" olduklarına şükredecekleri yerde bizim nikâhlılar işi evlat sahibi olma hevesine kadar götürmekteydiler.

Bazen çok arzu edilen emelin gerçekleşmeyeceği gerçeğinden habersiz oldukları için gençler şu hayallerinde mazurdular.

Fakat Şevket! O bile bu tecrübe edilmiş gerçeklikten habersiz görünmekteydi.

Nikâhtan sonra iki genç birbirlerine fotoğraflarını verdiler. Artık birbirinin hiç olmazsa resmini doya doya seyretmeye fırsat buldular. Nikâhlıların birbirini görmesi İstanbul'da âdet olmadığından düğüne kadar yine birbirlerinden uzak kaldılar. Bu ise aşk ve muhabbetlerini artırmaktaydı.

Zehra'nın tabiatı tamamen değişmişti veya öyle görünmekteydi. Bu halden herkes memnun olmuştu.

Düğün hazırlıklarına büyük bir gayretle devam edilmekteydi. Bu zamanları Zehra mahir bir ustadan piyano ve kanun dersi alarak geçiriyordu. Şevket kadar ileri görüşlü, Şevket kadar tecrübeli bir adam, bir kızı bir erkeğe nikâhlayıp bırakmakla onları mutlu etmenin mümkün olmayacağını düşünmeden edemezdi. İki benliği birbirine ebediyen bağlamak için ne gibi vesilelere girişmek gerekliyse hepsine kafa yormaktaydı. Bu düşünceyle musikiden ve hele kanundan pek hoşlanan damadını memnun etmek için kızına kanun ve buna ek olarak piyano dersi aldırmakta; kızının bilinen mizacını değiştirir ümidiyle damadına da işten el çekip itibarlı bir şekilde huzurlu yaşayacak kadar paranın yanında Bulgurlu'da[1] güzel bir köşk hazırlamaktaydı.

---

1 Üsküdar ilçesine bağlı tarihi bir mahalle.

Bu uğraş ve hazırlıklarla düğün için belirlenen vakit geldi. Şaşaalı bir düğün iki hasret çekeni birleştirmiş oldu.

Gelin güvey birbirinin karşısında yalnız kalınca ikisini de garip bir sessizlik almıştı. Birbirlerine söylemek üzere bunca zamandan beri sakladıkları ateşli, güzel sözler dudaklarından öteye bir türlü geçemiyordu. Baştan aşağıya kadar vücutlarına bir titreme gelmiş, tüyleri dikilmiş, boğazlarında tükürükleri kurumuş, gözlerini latif bir duman bürümüş, kalpleri hızlı hızlı çarpmaya başlamış, yanakları al al olmuş, beyinlerini ateş sarmış, tahammülleri tükenmiş bir halde bir müddet hareketsiz kaldılar.

Birbirinin yüzüne özlem dolu bakışlarını dikmiş, birbirlerinin güzelliğini seyre dalmışlardı.

İhtimal beş dakika kadar bu karşılıklı incelemeyle geçmişti. Şu güzel sessizliği bozan Suphi oldu. Büyük bir çekingenlikle yaklaşıp karısının yüzünden duvağını kaldırdı. Bu gönülçelen yüzü bir müddet de şu çıplak haliyle yakından seyretti.

Son derece heyecanlı bir sesle hafifçecik dedi ki:

— Senin için ne ıstıraplar çektim.

Zehra da içini yiyip bitirmekte olan sırrı daha fazla saklamaya dayanamayarak tutkulu bir bakışla dedi ki:

— Ne ıstıraplar çektim senin için!

Şu saf aşk ilanı ikisinin de cesaretini yerine getirdi. Bir müddet tatlı tatlı, bahtiyarca konuştular.

Evliliğin ilk yazını, Şevket'in istediği ve düzenlediği şekilde, Bulgurlu'da büyük bir mutlulukla geçirdiler.

Libade[1] civarında mini mini bir köşk tutulmuş ve aile halkı oraya taşınmıştı. Köşkün bir cephesi Kayışdağı'yla Erenköy tarafına, arka cephesi Libade ve Çamlıca'ya bakmakta olup bir tarafını deniz, diğer tarafını Uzunçayır almıştı. Bina, beş altı dönümlük bir bağ içinde olup, civarında da büyük bir ekin tarlası bulunmaktaydı.

Köşk, zemin kat üzerinde tek kattan ibaret ahşap bir bina olup beş oda, bir mutfaktan ibaretti. Binanın haricinde

---

1 Bugün "Libadiye" olarak bilinen, Bulgurlu/Çamlıca'ya bağlı mevki.

bir ahır ile bir arabalığa bitişik hizmetçi odası vardı. Bu ahıra bir güzel Arap kısrağıyla bir tek Çukurova[1] bağlanmış ve arabalığa da tek koşulu narin bir Mylord[2] çekilmişti.

Köşkün ön cephesinde bir pencere önüne oturulup da şöyle bir etrafa göz gezdirilecek olsa manzaranın güzelliğini seyre doyulmazdı.

Bir kere bu güzel manzaranın sınırını, bir taraftan gümüş renkli durgun bir deniz içinde denizkızı güzelliğinde boy gösteren Adalarla bunların gerisinden uzaktan uzağa yüksek tepelerini gösteren Katırlı[3] ve Keşiş[4] dağları çizer. Sınırın sonu Erenköy'ün arkasından doğru gülümseyen tepelere ulaşmakta, hele bir de hoş görünüşlü Kayışdağı tepesi bu sınırı hâkimiyeti altında tutmaktadır.

Bundan sonra sınır Uzunova çayırına karışıp Büyük Çamlıca tepesine kadar uzanır.

Bu güzel sınırla çevrili kalan asıl zemin ise ötesine berisine zarif köşkler, göz alıcı bağlar, taze ağaçlıklar, güzel görünüşlü tarlalar serpilmiş geniş bir alandan ibarettir.

Bakışlar, bu sonsuz genişlikteki tabiat içinde bağdan bağa, tarladan tarlaya, tepeden tepeye, ağaçtan ağaca kona kona ve neşe kanatlarını durgun denizin serin sularına çarpa çarpa "neşeyle uçan bir kuş" gibi koşup durmaktan hiç yorulmaz.

Burada hava gayet temiz, su son derece nefistir. Hele günbatımına yakın bu ovaya öyle ilahi bir renk çöker ki Çamlıca tepelerinden birisine çıkıp da şu güzellikler sahasına tutkuyla bakan zevk sahibi için dünyada neşenin, sefanın ve zevkin bu derecesi hakikaten "ilahi" olarak nitelendirilmeye layık görülür.

Aman yarabbi! O koca ovayı şu zamanda görmeli! Doğada en çok bulunan yeşil renk, akla gelebilecek çeşitleri-

---

1 Anadolu'ya özgü bir at ırkı.

2 Fransa'da tasarlanan ancak 1830'lardan sonra Orta Avrupa'da popüler olan bir fayton markası.

3 İznik Gölü'nün güneyinde, doğu-batı yönünde uzanan, 1283 metre yüksekliğindeki dağ.

4 Uludağ'ın eski adı.

nin hepsini toplayan dalgalı bir zemin içinde kıvrıla kıvrıla, şurada burada uzanıp giden yollar üzerinde sürüler, çiftçiler, bağcılar, öküz arabaları birbiri ardınca yerlerine yurtlarına doğru ağır ağır yürürler.

Kadın erkek, çoluk çocuk çayırlara, tepelere dökülür. Herkes rast geldiği yere oturuverir. Ne zeminde rutubet, ne havada soğuktan eser bulunmaz.

Çocuklar ekin tarlaları, üzüm bağları kenarlarında koşuşurlar. Genç kızlar kelebek gibi çiçekten çiçeğe konarlar. Sevdalı delikanlılar bu güzelliği uzaktan uzağa seyrederek keyiflenirler.

İhtiyarlar ise gençlere manidar tebessümlerle selam verir geçerler. Herkes şen, herkes bahtiyar görünür.

İstanbul hakikaten doğal güzellikler panoramasıdır. Her köşesinde, her bucağında çeşit çeşit güzellik vardır. İşte bizim yeni gelin ve güveyi nisan başından kasım ortalarına kadar yedi buçuk ay bu sonsuz zevk âlemi içinde hakikaten imrenilecek bir ömür sürdüler.

Sabahleyin güneşin doğuşundan bir saat kadar evvel kalkarlar, köşkün önündeki bahçede kameriye altında sütlü kahvelerini içerler, francalalarını yerlerdi. Bir saat kadar tabiatın şu tatlı sarhoşluğunu seyrettikten sonra yine yatarlardı. Sekiz civarı yataktan kalkıp günlük tuvaletlerini[1] yaparlardı. Bu tuvalet her zaman soğuk su banyosu yapmak, traş olmak, kendilerine çeki düzen vermekten ve hafif bir elbise giymekten ibaretti.

Tuvaletin ardından her ikisi de işinin başına çekilirdi. Suphi, bazı anılarını kaleme alır, biraz fotoğrafla uğraşırdı. Zehra ya kanaviçe veya dantelasıyla veyahut musiki dersini tekrarla meşgul olurdu.

Haftada iki gün musiki hocası gelirdi. Bugünler saat dokuz buçuktan on bire kadar Zehra'nın musiki dersine ayrılır, saat on birde öğle sofrasına oturulurdu. Diğer gün-

---

1 Tuvalet (Fr. *Toilette*): Giyinme, süslenme, yıkanma, tıraş olma, taranma işleri.

lerde on bire kadar olan zaman birlikte veya ayrı ayrı kitap, gazete okumakla geçerdi.

Öğle yemeğinden sonra bir saat kadar mızganılır, yani hafif bir uyku çekilirdi. Bu uykunun ardından yine herkes işinin başına geçerdi. Öğleden sonra ikiden üçe kadar ya piyano ve kanun çalmak veya birlikte fotoğraf işleriyle veya resim yapmakla eğlenilirdi. Saat üçte hafifçe bir ikindi öğününden sonra kadınlar giyinip istedikleri tarafa gezintiye çıktıkları gibi Suphi de atına biner veya yayan dolaşırdı. Akşam yedi sularında yine köşkte toplanırlar, yedi buçuğa doğru akşam yemeğini yerlerdi. Ondan sonra ev halkı büyük sofrada birleşip kitap ve gazete okumak, çalgı çalıp şarkı çağırmak ve dereden tepeden tatlı tatlı konuşmak suretiyle eğlenirler veya konuya komşuya giderler veyahut gelen misafirlerle vakit geçirirlerdi.

İtiraf etmelidir ki şu yaşam tarzı hakikaten imrenilecek bir mutluluktur.

Hayatın bu gibi zevkleri, saf sevgisine kuvvet verdikçe Zehra'nın neşesine, memnuniyetine sınır bulunamazdı. Kocasını, samimi öpücükleri, âşıkane işveleri, büyüleyici tesiri altında tutmaktan o kadar hazzederdi ki...

Suphi'nin bütün emeli, sevgili karısının arzularına bir esir gibi itaat etmek, en ufak bir tebessümüne ulaşmak uğrunda bütün arzularını ezip çiğnemekten ibaretti.

Zehra'yı kollarında tuttuğu zaman o mutluluk hazinesine sahip olduğu için kendi kendini tebrik ederdi. Bu defineyi bir gün kaybetme ihtimali ara ara aklına geldikçe ecel terleri dökerdi. Sevdiğinin yanında oldukça onu akla gelebilecek her türlü felaketten koruyabilirmiş gibi bir an bile yanından ayrılmak istemezdi. Birbirinin vefa kucaklarını en sağlam sığınak sayarlardı. Birbirlerini bakışlarıyla cesaretlendirmekteydiler. Gafil çocuklar!

Kasım ayında bir gün her zamanki gibi öğleden sonra üçte Suphi atla etrafta bir gezintiye çıkmıştı.

Zehra da yanına dadısı ihtiyar Nazikter'i alıp Libade yolundan Büyük Çamlıca'ya doğru gezmeye niyet etti.

Libade Caddesi'nden Bulgurlu'ya giden kısmıyla ona gelip kavuşan yolun kesiştiği yere geldiği zaman bu yol üzerinde uzakta beyinin atını gördü. Köşklerinin önüne çıkan yolun ağzında bir ağaca dizginlerinden bağlı bir şekilde bırakılmıştı. Kadıncağız o tarafa doğru yürüdü. İlk önce bu tesadüfü kötüye yormak aklına hiç gelmemişti. Fakat hayvanın yanına kadar gelip de oralarda Suphi'yi göremeyince zihninde bir şüphe belirdi. Bu şüphe sade bir meraktan ibaretti. Bir de etrafa göz gezdirip şöyle bir bağ içinde birkaç ağaçtan oluşan siper arkasında biri erkek diğeri kadın iki kişi gözüne ilişince tepeden tırnağa kadar sinirinden kaskatı kesildi. Bir hayli zamandan beri sükûnet bulmuş zannedilen kıskançlığı, oksijene temas etmiş fosfor tozu gibi birdenbire büyük bir hız ve şiddetle parlayıverdi. O kızgınlıkla ne yaptığını bilmeyerek kendisini bağın içine attı, "nankör kocasını" suçüstü yakalamaya koştu. Kendilerini meraklı bakışlardan sakladıklarını düşünerek uzun uzadıya sohbete koyulmuş, aşkı tenhada arayan bu iki kişi, bağ içindeki yaprak hışırtılarını, ayak patırtılarını duyup da neye uğradıklarını anlamadan önce Zehra kendilerine yetişmiş oldu. "Sizi gidi alçaklar!" azarlamasını henüz büyük bir şiddetle söylemişti ki olduğu yerde put gibi dondu, elleri havada kaldı. Zavallı kadın, hissiyatında yanılmıştı. Karşısındaki kocası değil hiç tanımadığı bir delikanlıydı. Aklını başına aldığı zaman utancından kıpkırmızı oldu. Bir kelime bile söylemekten âcizdi. Karşısındakiler önce hayli ürkmüşlerse de kadının bozulmasından hadisenin bir hatadan, bir kıskançlıktan ibaret olduğunu anlayarak sakinleşmişlerdi.

Biçare kadın geriye döndü. Zoraki hareketlerle, olduğu yerde hayret içinde mıhlanıp kalmış olan Nazikter'e kavuştu. Kendisini köşke attı. Yüreği çarpıyor, vücudu titriyordu. Gerçi hissiyatında yanıldığını anlamışsa da ilk öfkesi sinirlerini pek ziyade sarsmıştı. Birkaç gün adeta şiddetli bir sıtma içinde yataktan çıkamadı.

Şu beklenmedik olay kocasına olan aşkını ve güvenini artırmışsa da kötü huyunun hiç ummadığı bir zamanda

nüksedivermesi pek büyük bir iç sıkıntısı doğurmuştu. Kendisini her şekilde bahtiyar ve bahtiyarlığa hazır görürken tehlikeli mizacının şu şekilde her fırsatta başkaldırmaya olan yatkınlığı her ümidini altüst etmişti. Ona göre kıskanç bir kadın için hayatın zevklerinden gerçek anlamda faydalanmak imkânsız sayılırdı ki hakikat de bundan pek uzak değildir. Zavallı kadın şu şekilde yaşadığı duygu karmaşasından kocasını haberdar etmemek için kendini zorlamaya başladı. Gece gündüz içini yiyip bitirmekte olan bu endişeyi kocasının ümit verici tebessümleriyle kovmaya çalışmaktaydı. Fakat her dakika yeni bir vukuatı bekler olma belasından bir türlü kendini kurtaramıyordu. Bu şekilde yaşamanın ne üzücü bir azap olacağını herkes vicdanen anlayabilir.

Beş altı gün sonra soğuklar arttığından cümleten kalkıldı; İstanbul' da Cağaloğlu civarında güzel bir eve geçildi. Fakat Zehra'nın endişeleri, ıstırapları son bulmuş olmadı.

Kış mevsimi zavallı Zehra için daha çok ıstırap ve yürek çarpıntısına sebep olan bir mevsim oldu. Çünkü Suphi çok sevdiği bazı arkadaşlarının zorlamasıyla bazı geceler Beyoğlu'ndan geç gelirdi. Bu gecikmelerin her dakikası Zehra için bir "ölüm baygınlığı" yerine geçmekteydi. Kimseye renk vermemek gayretiyle bütün üzüntüsünü yutup hapsetmeye mecbur olurdu. Bu da ayrıca acı bir ıstırap demekti. Bazen odasına kapanıp da hüngür hüngür ağlamayı en büyük istirahat ve saadet sayardı. Fakat bu saadetten dahi genellikle mahrum kalarak hakikaten acınacak bir hale gelirdi. Zavallı kadın için hayatın hiçbir lezzeti kalmamıştı. Bazen gece yarılarına kadar merdiven başlarında veya pencerelerde soğuklar, karlar, yağmurlar altında yol beklerdi. Suphi her zaman biçare kadını gözleri kızarmış olarak dönüşünü beklerken bulurdu. Suphi de bu durumdan pek mustarip olurdu. Sevgili karısının, gayet kıymetli bir buseyle gönlünü almaktan geri durmazdı. Zehra içinse dünyada en büyük gaye bu buseye kavuşmaktan ibaret kalmıştı. Bütün uzuvları sevgilisinin iki dudağı arasına sığınmıştı. Bu buse tüm yorgunluk ve ıstırabını unutturudu. Kocasını nazik

kolları arasında sıkar, sinesine bastırırdı. Hissiyatının bazı heyecanlı zamanında dudaklarına kadar gelen birkaç kelimeyi bir türlü cesaret edip de dışarı çıkaramazdı.

İlkbaharda Boğaziçi'nin R... köyündeki yalıya taşınılmıştı. İşte biz bu iki karı kocayı hikâyemizin başında yalıda bulmuştuk. Bu gece Zehra kendini son derece bahtiyar saymakta haklıydı. Çünkü bu gece mehtabın en civcivli bir zamanı olduğu halde Suphi denize çıkmamış ve karısıyla diz dize kalmıştı. Demek oluyor ki Suphi henüz karısını sevmektedir. Öyle ya, tesadüf arkasında gezen bir serseri için bu geceden bereketli bir zaman düşünülemezken Suphi yerinden bile kımıldamamıştı. Oh! Zehra ne kadar mutluydu. Kocasına, mümkün olsa sinesine sokmak istiyormuş gibi sokulmuş, başını omzuna dayamış, perişan saçlarını dökmüş, kocasının ellerini elleri içine almıştı. İki gencin ateşli nefesleri birbirlerinin kanını ısıtmaktaydı.

Zehra, Suphi'nin bu gece evde kalmasını dışarıda bir meşguliyeti olmamasına delil sayarak memnun olmaktaydı. Fakat zihni kara şeytanların hücumundan yine kurtulmuş sayılmazdı. Ya Suphi aradığını bu gece şu deniz üzerinde bulamayacağını katiyen biliyorsa beyhude yere niçin mustarip olsun, niçin yürek çarpıntısı çeksin? İşte şu siyah nokta kızın zihnine yerleşmek istiyorsa da kız olanca gücünü ve düşüncesini buna engel olmaya sarf etmekteydi.

Fakat mümkün olamadı; o nokta büyüdü, büyüdü, adeta somut bir cisim oldu. Elinden gelse bu hayali varlığı boğmak istiyordu. Kuruntudan tereddüde geçtikten sonra şüphe, zan derecelerini çabuk çabuk atlayıp "hüküm" mertebesine varmak, onun için beş dakikalık bir fikirden ibaret kaldı. Kuruntu ve tereddüdün dar boğazlarındayken Suphi'nin en ufak bir hareketinden, en hafif bir bakışından türlü türlü manalar çıkarmak, maziyi hatırlamak gibi vesilelerle şüphelerine kuvvet vermekteydi. Bu gece Zehra için uyku neredeyse haram olmuştu. Yatağı içinde bin feci hayalle uğraşa uğraşa azap çekti. Gözünü kapayabildiği zaman ise saat ikiye varmıştı.

Aradan bir iki hafta geçti.

Suphi'nin validesi Münire Hanım eski kafada bir kadındır. Oğlunun ve gelininin rahatı uğrunda düşünmediği çare yoktur. Bu sırada da ev hizmetinde Nazikter'e yardım etmek için Sırrıcemal namında bir cariye aldı.

Sırrıcemal bir "güzelllik sembolü"ydü. Kafkas neslinin güzelliğiyle en meşhur şubesinin fertlerinden olduğunu bir bakışta en zor beğenen gönüllere bile kabul ettirmekteydi. Endamı gayet gösterişli olup "kadın" denildiği zaman akla ne gelirse bunların tamamının somutlaşmış şekliydi. Uzun boylu, iri yapılı olan bu vücudu öyle kaba saba bir şey sanmamalıdır. Bu iriyarılığıyla beraber bünyesi gayet yumuşak ve nazikti. Beli ince, göğsü geniş, omuzları geniş, gerdanı uzunca, çehresi oval, kaşları, kirpikleri, saçları gür ve kara. Ten rengi pembemsi beyaz, elleri, ayakları, ağzı ufak, yürüyüşü hoş, gamzeleri alımlı, kısacası gönül avlayıcı bir güzeldi.

Zavallı Münire! Sevgili evladıyla gelini arasına böyle cilveli bir güzel koymaktan doğabilecek felaketleri aklına, hayaline bile getirdiği yok. O sadece iki evladının hizmetleri artık büyük bir özenle görülecektir diye dünyalar kadar seviniyor. Daha Sırrıcemal görülmek üzere yalıya geldiği gün Zehra'nın yüreği hoplamıştı. Gerçi kendisi de güzellik ve vücudunun oranı bakımından Sırrıcemal'den aşağı kalmazdı. Fakat kıskanç kadın, kalbindeki kırgınlıklar içinde Sırrıcemal'i kendisinden kat kat güzel bularak hem haset hem kıskançlık damarları harekete geçmişti.

Münire, Sırrıcemal'i ilk görüşte beğenip de gelininin de fikrini sorduğu zaman, biçare Zehra'nın sanki başından aşağı kaynar sular dökülmüştü. Dudaklarına kadar gelen bir iki kelimeyi bir türlü telaffuz edemeyip dili tutulmuş gibi sessiz kaldı. Münire, Sırrıcemal'in güzelliğini seyretmeye dalmış olduğundan gelininin şu iç sıkıntısına vâkıf olamadı. Fakat güzelliği derecesinde zeki olan Sırrıcemal'in gözünden o "hissiyat dalgınlığı" gizli kalmadı.

Genellikle tesadüfün getirdikleri önünde durulamaz. Bundan dolayı ne Zehra'nın ne Sırrıcemal'in hissiyatı,

Sırrıcemal'in şu yalıda kalmasına engel olamadı. İşte bugünden itibaren Zehra tamamen değişti. Evlilikten önceki sert mizacını daha şiddetle ele aldı. Suphi, bu duygu değişiminden habersiz değildi. Hatta validesine birkaç defa işi çıtlatmak istediyse de Münire bu yolda terbiye görmemiş olduğundan annesinin karşısında etkili bir konuşma olmadı. Karısını eskisinden daha fazla iltifatla idare etmeye karar verdi. Fakat hırçın kadın bu şekilde dahi duygularını değiştirmedi. Haşinliği öyle bir dereceye gelmişti ki önüne kim rast gelirse haşlıyor, eline ne geçerse kırıyordu. Bazen gündüzleri akşama kadar odasına kapanıp yanına kimseyi kabul etmez, bazen saatlerce ağlar, saatlerce dalgın dalgın oturur, bazen günlerce ağzına lokma koymazdı. Yalının bahçesinde ağaç altlarında oturup akşamlara kadar düşündüğü, bazen deli gibi kendi kendine söylendiği olurdu. Bu hallerin hiçbiri Sırrıcemal'in anlayan gözlerinden kaçmayıp biçare kız varlığıyla şu bahtiyar ailenin rahat ve huzurunu bozduğuna son derece üzülmekteydi. Bazen günlerce ne Zehra'nın ne Suphi'nin gözüne görünmemek için aramadığı vesileler, düşünmediği çareler kalmazdı. Zavallı kız! Güzellik ve terbiyece Zehra'dan aşağı olmadığı ve belki huy bakımından üstün olduğu halde bile yine kendisini, hanımının değersiz bir kölesi ve beyinin âciz bir hizmetçisi sayacak derecede yüce bir ahlak ve hissiyata sahipti.

Suphi kendisini Zehra'ya tercihen eş olarak seçecek bile olsa yine hanımının saadeti için kendi rahatını, kendi arzularını, kısacası kendi mutluluğunu fedaya hazırdı. Fakat bu fedakârlığından Zehra'nın haberdar olmasını ve kendisine fedakâr gönüllere layık şekilde muamele etmesini de arzu ederdi. İşte bu da garip bir tesadüf!

Bir gün Suphi İstanbul'a, işinin başına inmiş ve herkes odasına çekilmiş olduğu bir zamanda, Zehra deniz üstündeki sofalardan birisinin açık penceresi önünde boy kanepesine uzanmış, gözünü suların akıntısına aldırmış, dalmış gitmişti.

Hayalinde garip bir manzara belirdi: Sık bir orman içinde ve latif bir ağaç gölgesinde, ötesinde berisinde açmış

allı, sarılı, beyazlı kır çiçekleriyle süslü iki karış boyundaki çayırların içine yuvarlanmış, birbirini kucaklamış iki vücut görmekteydi. Birbirini nazlı, cilveli öpücüklere boğan bu aşk eşinin başucundaki ağaçlar içinde iki kuş gizlenmiş, aşk şarkılarıyla birbirine aşkını ilan etmekteydi. İki âşığın öpücükleri ormanın derin sessizliği içinde yankılanmakta ve gönül aldatan bu ses, kuşların ezgilerine karışmaktaydı. Sanki "Güzellik" ile "Aşk"ın vücutları aşağıda birbirini kucaklamışken ruhları da başlarının üstünde muhabbet şarkıları söylemekteydi. Zehra, bu güzel tabloyu gözlerini kırpmaksızın, hafif tatlı bir heyecan içinde seyretmekteydi. Hafızasında bu görüntüye benzer manzaralar arayıp durmakta ve zihninden geçen renkli görüntüler içinde bazı latif tablolar görmekteydi.

Biraz ileri yürüyünce nazlı nazlı akan, sazlı sahillerine şipil şipil dokunarak süzülüp giden berrak sulu bir dere gördü ki büküle büküle gittiği sırada iki mutlu âşığın çıplak ayaklarına değerek geçip gitmekteydi. Çayır içinde ayağının sesi işitilmeksizin yürümeye devam ediyor ve gittikçe onlara yaklaşıyordu. Bir noktaya kadar gelmişti ki buradan kendisi onlara görünmeksizin onları güzelce görebilmekteydi.

Aman Rabbim! Ne cinayet, ne dehşet, ne alçaklık! Bunlar, Suphi ile Sırrıcemal'in ta kendileriydi.

Zehra, öfkeyle bir kere haykırınca kendisini ayakta buldu ki ta karşısında da Sırrıcemal boynunu bükmüş yüzüne bakıp duruyor. Zehra, hayalle hakikatin iç içe geçtiği şu garip durumdan sıkıldı. O kızgınlıkla Sırrıcemal'i baştan aşağı öyle bir süzdü ki bu bakıştaki nefret ve hakaret ifadesi biçare Sırrıcemal'i kahretmişti. Fakat kızcağız metanetini asla kaybetmedi. Hanımının karşısında çelik gibi dikilip durdu.

Zehra şu miskin cariyenin hayalini olsun tırnaklarıyla boğup gebertmediğine üzülmekte ve vücudu zangır zangır titremekteydi. Bu tablo hemen hemen bir dakika kadar devam etti. Sonunda Zehra'nın sabır ve tahammülü kalmayarak, karşısında duran Sırrıcemal'in duruşunu ve sessizliğini de bir hakaret addederek büyük bir öfkeyle dedi ki:

— Karşımda zebani gibi ne duruyorsun! Haydi yıkıl git!

Sırrıcemal, içten bir ah etti, fakat gitmedi, durdu. Zehra buna daha çok kızdı. Kızın üzerine doğru yürüyerek bağırdı:

— Daha duruyor musun!

Bu sözler Sırrıcemal'in gözlerinden yaş getirdi. Bugün canını dişine almış da öyle gelmiş gibi yine yerinden kımıldamadı.

Zehra öfkesini zaptedemiyordu, fakat asabı gayet bozulmuş olduğundan geri geri gidip kanepenin üzerine düştü. Gözlerinden yaş boşandı. Sırrıcemal, şu zayıflık durumundan memnun oldu. Koştu, hanımın ayaklarının dibinde diz çökerek o da yaş dökmeye başladı.

Gözyaşları Zehra'nın fikrine bir sakinlik vermişti. Olayları bu fikir rahatlığı içinde değerlendirmeye yol bulmuştu. Hayallerinden Sırrıcemal'in sorumlu olamayacağını düşünüyor, fakat içinden bir sesin duygularını tahrik edişinden de kurtulamıyordu. Sırrıcemal ne kadar suçsuz olsa yine güzel olarak bu hane içerisinde bulunmasını, hakkında bir kabahat saymaktaydı. Adeta bir an geldi ki kızın gözyaşlarını bile sahte sayarak kızmaya başladı.

Fakat ne kadar olsa kadınların hissiyatı böyle aşk ve rekabet meselelerinde yanılmaz: İşte Zehra dahi hasedi, kıskançlığıyla beraber bu işte Sırrıcemal'in masum ve mazlum olduğunu onaylıyordu. Fakat kendisinin çektiği acıları haklı göstermek için bu vicdani hükmü gizli tutmaya çalışıyordu.

Ah kadınlar! İkisi de ağlayacakları kadar ağladılar. Zehra iyiden iyiye sakinleşmişti. Sırrıcemal, gözlerini sildikten sonra ayağa kalktı. Titrek bir sesle dedi ki:

— Hanımcığıma ıstırap veriyorum. Ben bu evden gidersem hanımcığım rahat olacaksa razıyım, beni çıkarın.

Zehra sanki gönlünün sesini işitmiş kadar memnun oldu. Fakat bir cariye önünde işin burasını itiraf etmeyi kibrine yediremeyip dedi ki:

— Deli, sen de!.. Sen bana ne yaptın ki! Hatırıma anam gelmişti de... Haydi, haydi işine git! Hem bir daha ben çağırmayınca gelme.

Sırrıcemal, boynunu büküp itaat ederek çıktı. Sırrıcemal gittikten sonra Zehra yine kanepeye oturarak deminki garip olayı düşünmeye başladı. O hayali tablo hâlâ gözünün önündeydi. Fakat dizleri dibinde zavallı Sırrıcemal'in gözyaşlarını da duymaktaydı: "Ben bu evden gidersem hanımcığım rahat olacaksa" sözü kulağında çınlamaktaydı. "Rahat olacaksa... Rahat olacaksa..." Ah, ey bencillik!

Gaipten bir ses kulağına, "Def ediver, def ediver!" diye fısıldamaktaydı. Oh, mümkün olsa... Gerçekleşse...

"Mümkün olsa..." "Gerçekleşse..."

İşte iki arzunun başlangıcı ki Zehra kadar kıskanç bir kadının aklına düştüğü zaman büyüye büyüye bir emrivaki haline gelmesi pek kolaydır.

Olanca malını Sırrıcemal'in bu evden defolup gitmesi uğrunda sarf edecekti. Bunun üzerine Zehra elinden geldiği kadar çeşitli yollara başvurmaya başladı. Artık gece gündüz Sırrıcemal'in her hareketini kontrol altında tutmaktaydı.

Gün geçtikçe Zehra, Sırrıcemal'de ilk etkilerin izlerini görmeye başladı. Kızcağızın hüznü artmakta, gittikçe düşünceli görünmekteydi. Olanca neşesi kaçmış ve adeta göz alıcı rengi uçmuştu. Buna karşı Zehra son derece sevinçliydi.

Zavallı Sırrıcemal adeta hasta olmuştu. İnsanlardan kaçıyor, saatlerce bir noktaya gözlerini dikerek duruyor, pek az yemek yiyordu.

Suphi'ye gelince, karısının hırçınlığı zamanlarında onu kendi haline bırakmayı hayırlı görerek ağzını açmıyordu. Zehra'nın Sırrıcemal'e karşı olan kötü muamelesi gerçekten yüreğini sızlatmaktaysa da karısının hissiyatını daha da şiddetlendirmemek için sesini bile çıkarmamakta ve kendisini adeta hiçbir şey görmemeye, işitmemeye alıştırmaktaydı.

Hayırlı bir tesadüf beklemekteydi. Bazı günler işinin başında bile şu vahim durumun düşüncesiyle kederlenmekteydi.

Zavallı Sırrıcemal'e acıyordu. Biçarenin hiçbir kabahati olmadığı halde ezilip hakarete uğramasını uygun görmemekteydi. Fakat nasıl sahip çıkabilsin? Kızcağızın paha

biçilmez güzelliğine eklenen ahlak güzelliği ve yüceliğine karşılık, yalnız kendi yüzünden uğradığı şu felakete karşı güçsüz, etkisiz, hükümsüz kalmaktan pek mustaripti. Lakin ne yapsın? Şimdiye kadar Sırrıcemal'e yakından dikkatle hiç bakmamıştı. Fakat şu sıralarda kızcağız dikkatini çekmeye başlamıştı.

Şu kızcağızda olan sabır ve tahammül karısında bulunsaydı ne kadar mutlu olacağını düşünmekteydi.

Sırrıcemal, daima hayalinde nemli gözleri, bükük boynuyla durmaktaydı. Fakat bu hüzünlü hal içinde de letafeti, güzelliği eksilmiyordu.

Bu hüzünlü hayal gözünün önünden ayrılmamaya başladı. Önceleri Suphi bu hali Sırrıcemal'e olan merhametine bağlamaktaydı. Fakat gün geçtikçe hissiyatının başka bir şekle girdiğini hissetmeye ve kendisini azarlayıp paylamaya başladı. Duyguların kendi akışı önüne set çekilemez.

Bir gün geldi ki Suphi gönlünde Sırrıcemal için şiddetli bir eğilim bulmaya başladı. Bir hayli zaman kendini avutmaya çalıştıysa da başaramadı. Bu sonucun çıkması, zavallı çocuğun iç huzuruna karşı yok edici bir darbe oldu.

Zehra kadar vesveseli, Zehra kadar kıskanç bir eş karşısında perende atmanın ne kadar zor olacağını hemen anladı.

Ne kadar trajik bir komedya oynamaya mahkûm olmuştu!

Suphi bazı alçak tabiatlılar gibi dar görüşlü bir adam değildir ki "boşanma" gibi acıklı bir çareye derhal başvursun.

Hakikaten bazı zorunlu hallerde "boşanma" insaniyet için gerekli bir hareket ise de boşanmanın boşanan kadınlar üzerindeki acı etkilerine her yürek tahammül edemez. Sadece boşanan kadınlarda değil, boşayan erkek üzerinde de çeşitli acılara sebep olan bu çareye insaf sahipleri öyle kolay kolay başvuramaz. Bir ailenin dağılma sebebi olmak, pek uzun düşünüldükten sonra tercih edilebilecek bir felakettir.

Bu felsefi değerlendirmeler, senede başından üç nikâh geçen vicdansız, hoppa kimselere tabii ki ait değildir.

İşte aklına geldiği zaman tüyleri ürperdiği şu mecburiyetin, bir gün olup da gerçekleşmesi Suphi için yok edici bir darbe olacaktı.

Halbuki aşk ve sevda, bu gibi insani düşüncelerin dilinden hiç anlamayıp gittikçe kanatlarını germekteydi.

Bir yerde Sırrıcemal gözüne iliştiği zaman rengi atmaktaydı. Bu hali gözetleyen gözler olmasın diye zavallı çocuk etrafına bakınırdı.

Zehra'nın sevinmeye başladığı günden beri Suphi karısının hayatında bir sükûnet hissederek sevinmişti. Fakat o günden beri Zehra'nın kendi üzerindeki dikkatinin bir kat daha arttığını da fark etmekte, acaba şu garip kafada ne gibi olaylar cereyan ediyor diye merak etmekteydi.

Bu sırada bir gün Suphi İstanbul'dan gayet erken dönmüştü. Zehra ise sokağa gitmişti. Suphi geldi, odasına çıktı. Münire, Sırrıcemal'i oğlunun hizmetini görmek için zorla yanına gönderdi. Sırrıcemal bin korku geçirdikten sonra odanın eşiğinden içeri ancak adım atabildi.

Suphi can sıkıntısını belli eden bir tavırla bir sandalyeye oturmuş, düşünüp duruyordu.

Sırrıcemal, kendisini beyinin karşısında bulunca ter dökmeye başlamıştı.

Kızı görünce Suphi'nin yine rengi attı, damarlarından sanki bir ateş geçmişti. İkisinin de gözleri birbirine tesadüf etti. Bu tesadüf ikisinin de gönlüne ateş yağdırmıştı. Suphi birdenbire ayağa kalkarak hiddetle dedi ki:

— Ne istiyorsun?

Sırrıcemal güzel gözlerini yere dikerek durdu. Ateş kırmızısı bir renk yanaklarından yukarı, şakaklarına doğru yükselmeye başlamıştı. Heyecanlandığını gösteren bir sesle cevap verdi:

— Büyük hanımefendi göndermişti de... sanki... şu... bir hizmete ihtiyacınız...

Sustu.

Suphi gönlüyle mücadele etmekteydi. Bir müddet sükûtla geçti. Nihayet Suphi deminki azarlamasından pişman olarak iltifat edercesine bir sesle Sırrıcemal'e dedi ki:

— Affet kızım. Boş bulundum, gönlünü kıracak şekilde davrandım.

"Ne yapayım, seni seviyorum ama karımdan korkuyorum" cümlelerini de neredeyse ilave edecekti. Fakat ağırbaşlılığı imdada yetişti. Sözün akışını değiştirerek dedi ki:

— Bir şeye ihtiyacım yok. Haydi rahatına bak kızım!..

Sırrıcemal'in göğsü şişip yine indi. Suphi bu gayriihtiyari hareketi fark etti.

Sırrıcemal dönüp gidecekken:

— Dur, dur! Bir şey... neydi o... bir şey... diye zihninde bir şey arıyormuş gibi düşünmeye başladı. Bu hareketi kızı alıkoymuştu.

Münasip bir bahane bulamayarak:

— Bir bardak su verir misin? deyiverdi.

Bir bardak suyu zoraki içti. Nedense kızla uzun uzadıya sohbeti arzu etmekteydi. Laf olsun diye dedi ki:

— Anan baban var mı?

Kız boynunu bükerek:

— Hayır efendim, dedi.

— Hiç tanıdığın, sevdiğin kimse yok mu?

Sorusuna karşı hüzünlü gözlerini dalgalandırarak sessizlikle cevap verdi.

Suphi bu konuşmadan memnuniyet ve haz duymaktaydı. Gözünü kızın çehresinden ayıramamakta ve o masum yüzü büyük bir şevkle seyretmekteydi.

İki senelik vukuat birer birer gözünün önüne gelmekte ve bu olaylar arasında karısıyla Sırrıcemal'i yan yana görmekteydi. Fakat ikisi arasında bir mukayese yapınca karısını biraz daha solgun, pek ziyade huysuz bulmaktaydı. Sırrıcemal'deki bünye Zehra'da bulunmadığı gibi, cazibece de Sırrıcemal karısına üstün görünmekteydi. Bir an geldi ki karısı yoğun bir duman içinde gözünden kaybolup aydınlık beyaz bulutlar içinde gülümseyen bir Sırrıcemal kaldı. Hissiyatını bir türlü zaptedememekte, bir türlü yerinde duramamaktaydı.

İkisi de kendi hislerini dinlemekte ve ortada derin fakat manidar bir sessizlik hüküm sürmekteydi. Nihayet Suphi

kıza doğru yürüyüp ellerinden tuttu. Gözlerini gözlerine dikip çekinerek dedi ki:

— Dünyada kimseyi sever misin?

Kızın gözleri yine dalgalandı. Gözleriyle beyinin gönlünü okumaya çalıştıktan sonra büyük bir üzüntüyle:

— Evet! dedi.

Arada yine bir sükût. İkisinin de kalpleri çarpmaktaydı. Bakışları birbirine dönük kaldı. Bu bakışlar etkili bir konuşma hükmündeydi.

Suphi şiddetle dedi ki:

— Seni seviyorum!

Sırrıcemal bir müddet hissiyatını engellemeye çalıştı. Fakat Suphi'nin ümit eden ve bekleyen bakışlarına tahammül edemeyerek korka korka dedi ki:

— Sizi seviyorum!

Bu aşkı mümkün mertebe gizlemeye çalışmak lazımdı. Çünkü özellikle Zehra gibi kıskanç, hırçın kadınlardaki his gayet nazik olur; onlar en ufak bir hareketten derhal bir hüküm çıkarırlar; bu hüküm genellikle de duruma uygun düşer. Kadınların gönlünü hassas bir teraziye benzetmek mümkündür.

Suphi artık Sırrıcemal'e olan aşkına kanaat getirmişti. Düşündükçe bu aşkı karısına olan aşktan başka bir lezzette bulmaktaydı. Gerçi Zehra'yı da vaktiyle sevmişti, hem de "sevmek"ten ne mana çıkarsa o yolda sevmişti. Fakat şimdi Sırrıcemal'e olan aşkı buna benzemiyordu. Evvelki sevgi sırf hissi yani ruhani olduğu halde Sırrıcemal'i sevmesinde bazı bedensel işaretler bulmaktaydı. Diğer bir deyişle karısını maneviyeti sevmişti, şimdi Sırrıcemal'i cismaniyeti yani "benliği" sevmekteydi. İlk önce bu fark Suphi'nin dikkatini çekti. Halbuki benliğini memnun edebilmek hususunu adeta imkânsız görmekteydi.

Denk geldiği yerde Sırrıcemal'i gözleriyle yiyecekmiş gibi büyük bir hırs ve iştahla bakmaktaydı. Mümkün olsa, günden güne ateş almakta olan bu hırs ve arzusunu yatıştırmaya can atmaktaydı. Fakat Zehra'nın gün geçtikçe

artan dikkatli ve inceleyen bakışları altında bir türlü cesaret bulamıyordu.

Sırrıcemal ise aşkın ilan edildiği yani hayallerinin gerçekleştiği günden beri biraz rahatlamıştı. Değersiz bir cariye olduğu halde efendisinin beğenisini kazanmayı bir bahtiyarlık saymakta ve bu bahtiyarlığın kendisine sadece güzelliği sayesinde geldiğini bilerek biraz da gururlanmaktaydı. Hanımını seviyor ve zavallı kadına acıyorsa da bu ilk göz ağrısı üzerine seçilip beğenilmiş olmasına da sevinmekteydi.

Hatta bazen umut sahasında geniş uzaklıklara kadar gezinmesi için hayaline müsaade etmekteydi. Gerçi bu hayal uykusundan pek erken uyanmaktaydı, fakat ne kadar kısa olsa yine şu rüya içinde kalbinin hızlı hızlı çarpıntısını dinleyerek neşelenmekteydi.

Bundan evvelki efendileri kibar ve görgülü insanlardan olması sebebiyle Sırrıcemal, nezaket ve terbiye kurallarında bilgiliydi; bu sayede kendisini Münire Hanım'a gayet sevdirmişti. Sadece titiz, kaba, biraz terbiyesiz olan ihtiyar Nazikter'e hoş görünememişti. Nazikter, bunca seneden beri şu aile içinde bulunmuş olmasına istinaden "abla"lık taslamakta ve Sırrıcemal'i, gördüğü ilgiden ötürü çekememekteydi. Fesat düşünmeye meyilli değilse de ahmaklığı ve cahilliği sebebiyle Sırrıcemal'in, muhtemel bir tesadüf sayesinde vâkıf olabileceği bazı sırlarını ortaya çıkararak aile içindeki düzeni bozabilirdi.

Lakin bu ihtimal ne Sırrıcemal'in ne Suphi'nin aklına geldi, onlar bu halayığa hiçbir ehemmiyet vermiyorlardı.

Zehra, vakanın etkilerinin geciktiğini ve hele Sırrıcemal'de önceleri görülmekte olan perişanlık izlerinin gittikçe yatışıp yumuşadığını gördükçe kahrından, endişesinden ölmekteydi.

Zeki kadın çocukluğundan beri Nazikter'in her huyuna, her hissine vâkıf olması dolayısıyla onun Sırrıcemal'e karşı olan hissiyatını tahmin edebilmişti. Tahminlerini kesinleştirmek için bir gün Nazikter'le şu şekilde bir konuşmada bulundu:

— Bu Sırrıcemal budalası da artık şımardı. Baksana bir kere yüzüne, suratı neye dönmüş.

Nazikter içini çekerek:

— Ah hanımcığım sorma, kaynananızdan o kadar yüz buluyor ki...

— Sade kaynanamdan mı ya?.. Bizim bey de epeyce yüz veriyor.

Nazikter bu duruma gayet üzülüyormuş gibi bir tavır takınarak:

— Ah erkekler, erkekler!..

Zehra, budala halayığın şu tavır ve kelamına karşı titredi. Merakından çatlayacaktı. Acaba Nazikter bir şey mi biliyordu? Yoksa, yoksa... Karının üzerine atılır gibi yürüyerek dedi ki:

— Çabuk söyle, çabuk söyle, ne gördün?

Nazikter neye uğradığım bilmeyerek şaşalamış kalmıştı. Tedbirsizlikle ağzından kaçırdığı iki kelimenin ne manaya geldiğini kendisi de bilmiyordu. Zehra ısrarda ve tehditte devam ederek diyordu ki:

— Çabuk söyle diyorum! Yoksa kafanı parçalarım!

Nazikter dili tutulmuş gibi ses çıkarmaktan âciz bir halde şaşkın şaşkın bakınmaktaydı.

Zehra hışım ve gazabını artırdı. Gözlerini kan bürümüş, yüzüne kan hücum etmiş, dudakları titremekte, şakakları atmakta olup saçları ürpermiş, aslan yelesine dönmüştü. Vücudunu baştan ayağa kadar bir titreme almış, heyecandan, dişlerinin kilitlenmesinden söz söylemeye gücü kalmamıştı. Harflerin telaffuzlarını da şaşırmış, fikrini ifade edecek kelimeleri kaybetmişti.

Avuçlarını sıkmış, zangır zangır titremekte olan ellerini tehdit edercesine Nazikter'e doğru kaldırarak diyordu ki:

— Ne?.. Musibet! Baykuş! Sırrıcemal ne yapıyor?

Olduğu yerde ter ter tepiniyordu. Budala Nazikter, hanımın hiddetine sebep olduğundan dolayı kendisine kızıyordu. Güya sözünü düzeltmek için dedi ki:

— Ne bileyim ben. Ben siz de biliyorsunuz sandım. Hay tutulası dilim!..

Zehra daha çok kudurdu. Ağzı adeta köpürmeye başladı. Çıldırmış gibiydi. Nazikter'in üzerine atıldı. Asabi elleriyle saçlarından yakaladı. Nazikter feryada başladı. Münire imdada koşarak Nazikter'i kurtardı. Zehra odasına kapandı. On sekiz saat ağzına bir lokma koymadığı gibi gözünü de kapamadı. Suphi, fırtınayı uyandırmamak için karısına görünmedi bile.

Ertesi gün Zehra, yanına Nazikter'i çağırdı. Merakından çatlayacaktı. Dün ağzından kaçırdığı esrar hakkında Nazikter'den malumat istedi. Nazikter yalnız zan ve tahmin noktasında bulunduğuna dair hanımına teminat verdi. Sırrıcemal'i bundan böyle gözetim altında tutacağına dair de söz verdi.

Sırrıcemal'in dostu iki ise, düşmanı da ikiye çıkmıştı.

Nazikter'in şu vaadi Zehra'yı biraz teselli etmişti. Kendisine sadakati denenmiş olan bu ihtiyar kıskanç sayesinde Sırrıcemal'i daha yakından, daha dikkatli bir şekilde gözetim altında tutmak mümkün olacaktı. Kendisi de kocasını gözetleyecek, bir taraftan da sihrin etkisini tamamen göstermesini bekleyecekti.

Kocasına karşı şimdiye kadar beslemiş olduğu duyguların rengi ve şekli değişerek neredeyse öfkeye dönüşmüştü. Damarlarını şiddetli bir rekabet ateşi yakmakta ve kocasıyla Sırrıcemal'e karşı mücadeleden zevk almaktaydı.

Suphi, Sırrıcemal'e olan duygularını gittikçe açıp genişletiyordu. İstanbul'a iniş günlerini elinden geldiği kadar azaltıyor ve bu vesileyle Sırrıcemal'e uzun müddet yakın bulunmaya çalışıyordu. Ne kadar uğraşsa da hissiyatını karısından saklamak mümkün olamıyordu. Fırsatı geldikçe Sırrıcemal'e ilgi göstermekteydi ki bu vaziyetler ve işaretler kıskanç kadının dikkatinden kaçmıyordu.

Sırrıcemal gün geçtikçe gelişmekte ve şenleşmekteydi. Bu durum Zehra'yı kabına sığmayacak derecede kızdırıyordu. Nazikter de günden güne rekabet duygusunu ve intikam arzusunu artırıyordu. Nazikter'i en çok yaralayan şey, Sırrıcemal'in ona önem bile vermemesiydi. Bunca yıldır sev-

gili hanımına bağlılıkla hizmet etmiş ve artık şu evin içinde hatırı sayılır bir kalfa olmuşken "dağdan gelmiş" bir kız kendisine çalım satsın, hanımlık taslasın, damat beye göz koysun! İşte dünyada bundan büyük münasebetsizlik olamaz. Bundan başka Nazikter'in kızdığı, tutulduğu bir nokta daha vardı: Efendilerinden artan yemeğe, aşçı kadınla birlikte üçü yemeğe oturdukları zaman, kendisi el uzatmadan Sırrıcemal el uzatmakta, sahanların kaldırılıp konulmasına kumanda etmekte ve hele sofrayı kurup kaldırma işlerine hiç el sürmemekteydi. Hatta bir gün bu sofra meselesi iki cariye arasında tartışmaya bile sebep olmuştu: Yemekten en evvel Sırrıcemal kalkmış, kaşığını alıp el yıkamaya gitmişti. Nazikter homurdanarak aşçı Arap kadına dedi ki:

— Bu kör olasıca Sırrıcemal yok mu! Vallah billah!..

Arap elindeki kemiğin iliğini emmekle meşgul olduğu sırada önemsizce dedi ki:

— Ee ne olmuş Sırrıcemal'e?..

Nazikter hiddetle başını sallayarak dedi ki:

— O yok olasıca yok mu! Başıma hanımlık taslıyor. Sofrayı bir gün kaldırmıyor.

Arap kadın, hâlâ kemiği emmekle meşgul olarak:

— Aman Nazikter sen de! Ne ister zavallı kızı?

Nazikter hiddetlenip kendi kendine söyler gibi bağırarak:

—Artık illallah! Nedir bu çektiğim? O hanım ben de hanım.

Büyük bir kızgınlıkla kalktı gitti. Aşçı kadın iliğini emdikten sonra sahanları tepsiye toplayıp mutfağa indi. Sofra orta yerde olduğu gibi kaldı. Akşama kadar Sırrıcemal de inat etti, Nazikter de. Akşam yemeği vakti gelip de Sırrıcemal sabahtan beri halı üzere durmakta olan sini başına oturduğu zaman Nazikter'in sabrı tükenmişti. Sertçe ortaya dedi ki:

— Hiçbir yerde görülmüş değil, pis sofraya oturulduğu!

Sırrıcemal aşağılama amacıyla dedi ki:

— Temizleyeydin ayol! Sofra sabahtan beri böyle durur mu?

Bu söz Nazikter'in hiddet barutuna ateş verdi. Sırrıcemal'in yüzüne doğru bağırarak dedi ki:

— Bre musibet yelloz! Başıma hanım mı kesildin? Seni utanmaz, terbiyesiz seni!

Sırrıcemal bu sözlere karşı aşağılayıcı bir yüz ifadesinden sonra:

— Haydi oradan miskin avanak!

Nazikter'in feryadı, bağırışları evin içini doldurdu. Miskin, kahpe, arsız, utanmaz, tembel hep Sırrıcemal oldu. "Dün dağdan gelip bugün bağdakini kovan", "Evin içinde üçüncü hanımlık satan", "Beyefendiyi gözüne kestiren, kayıkçılara, uşağa işaretler eden, gizli gizli erkeklere mektuplar yazan" da hep Sırrıcemal oldu. Zehra bu gibi olayların tekrarlanmasına sevinmekteydi. Bir taraftan da Nazikter'i Sırrıcemal aleyhine kışkırtmaktan geri kalmıyordu. Böylelikle evin içindeki rahat ve huzur bozulmuş oldu.

2

Eylül ortalarına doğru İstanbul'a[1] taşınıldı. Fakat bu yer değişikliği evin eski huzurunu geri getiremedi. Bir kere Zehra, oradaki dert ortağı komşularından ayrı düşmüş olup bu durum zavallı kadını pek üzmekteydi. Bundan başka İstanbul'daki evin iç düzeni, inceleme ve gözleme işinde zorluk çıkarıyordu.

Bu kış Suphi'nin hiçbir gece dışarıda kalmayışı da Zehra'nın şüphelerini, kıskançlığını büsbütün artırmaktaydı. Geçen sene bazı geceler bekleyiş ateşiyle geçirdiği zamanları bu sene arıyordu. O işkenceler ne kadar şiddetli olsa da sevgili kocasının bir iltifat öpücüğüyle neşeye dönüşürdü. O bekleyişler tahammül sinirlerine ne kadar yorgunluk verse de yine sevgili Suphi'sinin gönül okşayan bir gülüşüyle huzura

1 XX. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul dendiğinde Suriçi olarak da adlandırılan Tarihi Yarımada kastedilmekteydi.

döner, giderdi. Beklerdi ama bir ümit beklerdi. Daima da o ümidi kucaklardı. Şimdi ise o bekleyişlerden, o yorgunluklardan eser yok, fakat çektiği azap daima azap olmak üzere sürüp gidiyordu. Üzüntülerine karşı hiçbir teselli görünmüyor, ağlayıp yandığı halde hiçbir el yaşlarını silmiyordu.

Suphi, Sırrıcemal'e olan tutkunluğunu adeta ortaya koymuştu. İşte zavallı Zehra'yı canından bezdiren de bu tutkunluğun ilanıydı. Kendisi gittikçe azap içinde yıpranıp solmaktayken Sırrıcemal'in gittikçe neşeler içinde açılıp serpildiğini görmekteydi. Hele beyinin gün geçtikçe kendisinden uzaklaşıp Sırrıcemal'e yaklaşmasını açıkça görüyordu. Bu işkencelerin başlıca sebebi olarak Münire'yi gördüğünden, oğluna karşı olan öfke ve düşmanlığı anası aleyhine de çevirmekte ve kadıncağızı her vesileyle aşağılamaktaydı.

Münire de sebep olduğu belanın vahametini idrak etmişse de iş işten geçmiş, ok yaydan çıkmıştı. Gafleti yüzünden sevgili çocuklarının mutluluğunu yok ettiğini dövüne dövüne anlamış; sonun bir felakete varmaması için Allah'a yalvarmaktaydı.

Suphi, Zehra'nın çılgınlıklarına, rekabetine, öfkesine falan önem vermez olmuş ve olanca ilgisini Sırrıcemal'e vermişti. Gün geçtikçe bu kıza olan arzulu sevdası kuvvetlenmekte, Sırrıcemal'in çekici tavırları ve baştan çıkarıcı hareketleri de gün geçtikçe artmaktaydı.

Bu iki genç aynı hislerin akışına kapılmış, onun sürükleyişine uyarak geleceğin ağzını açmış sırlarının derinliklerine doğru akıp gitmekteydiler.

Suphi'nin gözlerini bir sevda buharı bürümüş, etrafını yoğun bir heves bulutu sarmıştı. Ne geçmişini hatırlayabiliyor, ne bugününü görüyordu. Üç zamandan ona malum olanı gelecek zamandı; gözünde her şeyi, her ümidi gelecekten ibaretti. Her beklediği gelecekti: "Ah, ne zaman Sırrıcemal'i kollarımın arasına alabileceğim?.." İşte bu kadar.

Nazikter ise Sırrıcemal'e karşı olan rekabet savaşını o kadar kızıştırmıştı ki, budalanın pek çok eziyetine, birçok hakaretine yalnız bir omuz silkmekle karşılığı bile çok gören

Sırrıcemal bazen hüngür hüngür ağlamaya mecbur olurdu. Pek çok kereler bir taraftan bu nobran avanağın diğer taraftan hanımının şiddetine ve düşmanlıklarına artık tahammül edemeyeceğim diye kara kara düşünmekteydi. Fakat bu dehşetli, fırtınalı, kasırgalı karanlık hayalleri, beyinin en hafif bir tebessümü, parlak ve sakin bir hayale döndürüyordu. O tebessüm kararlılığına güç verince her türlü zorluğa, her türlü sıkıntıya göğüs germeye hazırlanırdı. Suphi'nin sevdası Sırrıcemal'in gönlü için bir zırh olmuştu.

Fakat bu sevda, kızın ahlakını da bozmuştu. Evvela mütevazı ve belki alçakgönüllü olan tabiatı şimdi kibre dönmekteydi. Sadece Nazikter'i değil, Zehra'yı bile hakareti altında ezmek arzusuna düşmüştü. Bu arzusunu her haliyle, her sözüyle meydana da koymaktaydı. Hatta bir kere Zehra, en ufak bir bahaneyle celallenerek Sırrıcemal'i dövmeye davranmışken Sırrıcemal'den adeta karşılık bile görmüştü.

İşte bu durum Zehra'yı tamamen kudurtmaktaydı. İnatçı kız henüz babasına bir şey sezdirmemişti. O kendi aklınca hesabını kendisi görmek arzusundaydı. Bu haliyle dünyasından bıkıp usanmıştı. Yaşayışı intikam arzusuylaydı. İntikam için zihnine neler gelmemişti neler! Gece uykuları gözüne haram olmuştu.

Suphi, birkaç aydır ayrı odada yatmayı âdet edinmişti. Bu durum Zehra için bir uyarı darbesi demekti. Hem kendisi, hem Nazikter, gece gözcülüğü içinde kıvranıp yatmaktaydılar. Adeta karakol gibi nöbet bekliyorlardı. Fakat yine kör olasıca vesveseyi yenmek mümkün mü?

Sırrıcemal bu sessiz düellonun neticesinde kendisi için bir başarı ihtimali görmekteydi. Zehra bir gün olup artık böyle yaşamaya tahammül edemeyecek ve "nikâhım helal, canım azat" diye yürüyüp gidecek diye hesap etmekteydi. Halbuki Zehra'nın da hesabı başkaydı: Her türlü hakaret, akla gelebilecek her türlü işkenceyle Sırrıcemal ya canından bezip başını alıp gidecek veya verem olup gidecek.

Birbirine zıt olan şu iki hesabın her ikisi de kendi doğruluklarını henüz ispatlayamıyordu. Suphi dahil olmadığı

sürece bu iki hesabın ikisi de muhtemelen yanlış çıkacaktı. İki taraf da sabır kararıyla avunuyordu. Zehra'nın, Nazikter'in uğraşıları ve gözetlemeleri kendi ümitlerini boşa çıkarmaktan başka bir şeye yaramıyordu. Beyhude üzülmekteydiler. Halbuki Suphi can attığına kavuşmuştu!

O tan yerinin ağarması Zehra'nın gözünü ancak bir iki ay sonra aydınlatabilmişti. Eyvah! İşte bu eyvahı biçare kadın öyle bir üzüntüyle çekmişti ki hayatının temelinin sarsıldığını bayağı hissetmişti. Gerçekten eyvah! Zehra, hesabında pek yanılmış olduğunu anlamıştı. Bu durumda zafer meydanını düşmanına aşağılanmış olarak terk mi etmeliydi? Yoksa sonuna kadar mücadelede devam mı etmeliydi?

Bu iki şıktan ikincisini seçmesi kıyaslama ve değerlendirme sonucu olmadı. Belki gayriihtiyari bir karardan ibaretti. Hâlâ gizli bir dürtünün rehberliğinde karanlık bir tünel içinde yürüyordu. Ne yerini tayin edebiliyor, ne bu güzergâhın sonunu görebiliyordu. Nasıl olsa kavgaya devam edecekti. "Ya devlet başa ya kuzgun leşe!"

Sırrıcemal kendisinde hamileliğin ilk belirtilerini hissettiği zamandan beri fikir ve tavrını değiştirmişti. Karnındaki şekilsiz varlığın, kendi için bir dayanak sebebi olacağını anlamıştı. Artık kendinde bir ikinci hanımlık hakkı görüyordu.

Suphi ise henüz hiçbir şeye karar vermeksizin zamanın geçişini büyük bir sakinlikle beklemekteydi. Zehra bu sefer ebeye başvurdu. Doğumu, kendi saadetinin yok oluşu olacak şu çocuğu ortadan kaldırmanın çarelerini arıyordu. Fakat Sırrıcemal bu gibi durumların farkında olduğu için gözünü dört açmaktaydı.

Önceleri kavga iki kadın arasındayken şimdi bu düşmanlık hedefi henüz şekil ve suret almamış olan bir varlığa dönmüştü. Birisi olanca öfkesini, olanca hücumunu o varlık aleyhine musallat etmekte, diğeri onu müdafaa için olanca dikkatini, olanca şefkatini ortaya koymaktaydı.

Belaya bakınız ki Zehra'nın babası Şevket Efendi de bu sırada vefat etmiş, Zehra yardımcısız, koruyucusuz, düş-

manları içinde tek başına kalmıştı. Bu da kadıncağızın her ümidini, her bir düşüncesini perişan etmiş oldu.

Şu zamansız olaydan en fazla memnun olan Sırrıcemal olmuştu. Bunca zamandır meşgul olduğu gönül mücadelesi tabiatını neredeyse tamamen değiştirmişti.

Gün geçtikçe Sırrıcemal'in karnı büyümekteydi. Şimdiye kadar Zehra, Suphi'ye karşı hürmette kusur etmediyse de iş bu raddeyi bulunca artık onu da sırası düştükçe haşlamaya başladı. Hatta bir iki kere karı koca adeta birbirlerine vurmaya kadar çıkışmışlardı.

Evin içi altüst olmakta ve hiçbir gün gürültü eksik olmamaktaydı. Özellikle Nazikter budalasının güya gözetleme niyetiyle Sırrıcemal'i alenen göz hapsinde tutması, gerek Suphi'yi ve gerek Sırrıcemal'i son derece kızdırıyordu.

Suphi bir gün dayanamayıp Nazikter'i kovmaya mecbur olmuştu. Zehra'nın karşı çıkmalarına ve yaygaralarına hiç ehemmiyet vermemişti. Hatta canı isterse Nazikter'den hiç de ayrılmamayı kendi seçimine bıraktığını çekinmeden Zehra'nın yüzüne karşı söyleyivermişti.

İşte bu ihtar da dehşetli darbelerden biri oldu. Fakat Zehra her ne olursa olsun mücadele ve müdafaada sözünden dönmemeye kararlıydı. Tek başına üç düşmanına karşı pençeleşmeye nefsinde kuvvet görmekteydi. Bu mücadeleyi kendisine bir zevk kabul etmişti. Gerçekten de böyle gece gündüz çırpınmaktan lezzet duyuyordu.

Suphi'nin Sırrıcemal'le muamelesi adeta efendi ile hanım muamelesine dönüşmüştü. Sırrıcemal artık kendisini ikinci hanım saymaktaydı.

Artık bu hane Zehra için bir engizisyon hapishanesi hükmüne girmişti. Biçare kadın bir taraftan kıskançlık, diğer taraftan yalnızlık belaları altında ezilip gittiği halde bu iki azaptan kurtulmanın çaresini bir türlü bulup çıkaramayarak o azabı daimi bir işkence olarak kabul etmekteydi.

Mücadeleden vazgeçmek, galibiyeti düşmanlarına bırakmak demekti, mücadelede devam etmek de hiçbir şey yapamamak... Birçok kez gönlünü yokladı, Suphi hakkın-

daki muhabbetinin devam ettiğini hissediyordu. Halbuki o, Suphi'yi de düşmanları sırasında sayıyordu. Bunca yorgunluğa, bunca sıkıntıya elinde olmaksızın kendisini katlandıran şey bu aşkın gizli tesirleriydi. Bu tesirler, buz altından suyun akışı gibi varlığını dıştan belli etmemesine rağmen yine Zehra'yı tahammüle zorlamaktaydı. Yoksa Zehra'ya kalsa...

Heyhat! Zavallı kadının dünyada hiçbir koruyucusu kalmamıştı; hangi kurtuluş yerine sığınabilecek!

Gözünü açmış Suphi'yi görmüştü, yine gözlerini Suphi'nin karşısında kapamak istiyordu. Nasıl olsa tahammül edecek, ne olsa bekleyecek. Bu sabır ve bekleyişle bir gün yine beyinin gönlünü kendisine çevirebileceğini ümit etmekteydi, nasıl olsa Suphi'de kendisi için bir sevgi eseri vardır diye düşünüyordu.

Doğrusu Suphi'de Zehra için hâlâ bir meyil mevcuttu; bu meyil olmasaydı Zehra'yı çoktan boşamıştı. İlk etkilerin zihindeki izleri ekseriyetle silinmediği gibi, Zehra'nın muhabbeti de Suphi'nin dimağına asla silinmemek üzere kazınıp kalmıştı. İkinci aşkı kezzap suyu gibi bu izleri tamamen silip çıkaramamıştı. Hâlâ Zehra'yı bazen kolları arasına aldıkça heyecanını engelleyemiyordu.

Zehra bu kadarcık bir nimete de razıydı. Zehra için bir kurtuluş çaresi kalmıştı ki bu da bir evlat sahibi olmaktı. Evladını Sırrıcemal'e karşı siper yapıp davranış tarzını değiştirerek Suphi'yi bu zevk ve letafetle geri alabileceğini hesap etmekteydi.

İki kadın dövüşmeye başlamışlardı. Münire bu halleri ağlaya ağlaya, Suphi ise güle güle seyretmekteydi. Sırrıcemal ile Zehra'nın iki tavuk gibi dövüşlerini horoz gururuyla seyredip bu mücadelelerin, bu kavgaların hep kendisini kıskanmalarından dolayı meydana gelmesinden hoşlanmaktaydı.

Bir başkası olsaydı evin içindeki bu geçimsizlikten üzüntü duyardı. Halbuki Suphi bununla eğlenmekteydi. Gerek Zehra'yı ve gerek Sırrıcemal'i hareketlerinde serbest bırakmıştı. Hatta birbirinin aleyhine kışkırtıyordu.

3

— Hayatım senindir, elmasım!

— Canım sana feda olsun beyciğim!

— Bugün de neşen yerinde ya?

— Seninle birlikte neşem olmaz mı? Sana fedayım ben.

— Şimdi bu sözleri öteki işitse!

"Öteki" iması Sırrıcemal'in gücenmesine sebep oldu. Kaşları çatıldı. Bu kelimeyi ne zaman işitse Sırrıcemal'e böyle bir kıskançlık acısı gelmekteydi.

Suphi bütün varlığını ve ilgisini Sırrıcemal'e adamış, iki aydan beri Zehra'nın düşmanca bakışlarından kurtulmuş olarak yaşamaya alışmıştı.

Makriköy'de[1], hemen istasyonun burnu dibinde, beş odalı, kullanışlı bir ev tutmuşlar, zarifçe dayayıp döşemişlerdi. Yatak odasını yaldızlı, geniş, tel yaylı bir karyola ile küçük fakat zarif bir çini soba süslemekte, yere âlâ bir Uşak halısı serilmiş, yatak tarafında duvara kıymetli, büyük bir Fergana seccadesi gerilmişti.

Odaların en büyüğü salon tarzında düzenlenmişti. İki karşılıklı duvara birer yüksek konsol dayatılmış, bunların üzerine iki büyük boy aynası konularak önlerine de iki yüksek Japon lambası getirilmişti. Pencereler cicim perdelerle örtülmüş, ortaya yüksek bir porselen soba kurulmuş, duvarlara kalın yaldız çerçeveli yağlıboya resimler asılmıştı. Bunlardan bir tanesi Kadri'nin bele kadar bir resmiydi ki ressam Hakkı Bey'in fırçasından çıkmıştı. Buruşuk alınlı, uzunca ak sakallı, esmer renkli, ufakça mavi gözlü, zuhaf[2] biçiminde ufak vişne çürüğü fesli, temizce giyinmiş olan bu adamın siması biraz ahmak simasını andırmaktaydı. Onun yanı başında ise neresi olduğu pek anlaşılmayan bir kır

---

1 İstanbul'un Bakırköy ilçesi zamanla Jeptimun, Makrohori, Makriköy, 1925'te de bugünkü Bakırköy adını almıştır. Bundan sonra romanda geçtikçe "Makriköy" yerine "Bakırköy" yazılacaktır.

2 Cezayir'deki Zuhaf askerinin giydikleri biçimde yani altı üstü bir genişlikte fes.

resmi bulunmaktaydı; uzun, iki sıra kavak ağaçları arasında uzayıp giden bir tozlu yolun sonunda birkaç evin damları koyu yeşil ağaç kümeleri içinde ancak hayal meyal görünmekteydi. Onun alt tarafına, fırtınaya tutulmuş bir tekne resmi konulmuştu. Dağlar gibi köpüklü dalgalar yelkenleri parçalanmış, ipleri kopmuş, grandi direği[1] kırılmış ahşap bir tekne üzerine saldırmakta ve altı su, üstü sis bir halde çaresiz kalan bu tahta parçasını hemen hemen yutup gidecekmiş gibi görünmekteydi.

Bir kadın aşçı mutfak işini üstüne almış, bir fakir ihtiyar kadın da orta hizmetine tayin olunmuştu. Süleyman namında ihtiyarca bir uşakla beş nüfusa ulaşan hane halkı kışın tenha, can sıkıcı günlerini tam bir rahatlık içinde geçirmekteydiler.

Suphi'nin Sırrıcemal'e olan sevgisi gittikçe, Sırrıcemal'in de Suphi'yi kendini parçalarcasına elde tutma çabası gün geçtikçe artmaktaydı. Suphi "ötekini" büsbütün unutmuş gitmiş değildi. İstanbul'a mağazasına gittiği günler, mecburen Zehra'nın evinin yakınından geçtikçe, gözleri elinde olmaksızın o semte takılmaktaydı.

Sırrıcemal bu sevgi kalıntısından hâlâ şüphe ve korku duyuyordu. Her akşam Suphi eve gelince uzun bir sorguya çekilir, bugün nerelere gittiği ve neler gördüğü hakkında bilgi vermeye mecbur olurdu. Suphi önceleri bu sorgulamalardan sıkılmışsa da şimdilerde alışmıştı daha Sırrıcemal suale başlamadan o sayıp dökmeye başlıyordu:

— Saat on ikiye on kala Sirkeci istasyonu tramvay yolundan doğru Eminönü. Balıkpazarı'ndan mağaza. Dörtte mağazadan Eminönü'nden elma. Sirkeci. Vagon.

— Eee Hocapaşa?

— Hayır hayır!.. Emin ol.

Sırrıcemal tatmin olmuş halde Suphi'nin boynuna asılır, sinesine basardı. "Bir gün daha kazandım!" Kazanılan günler bugünle tam altmış ikiye ulaşmıştı.

---

1 Birden fazla direkli gemilerdeki en yüksek direk.

Sırrıcemal gün geçtikçe gelişmekteydi. Kır âlemi şevkini, neşesini artırmış, güzelliğine güzellik katmıştı. Suphi'yi âşıkane cilveler ve neşelerle kendinden geçirmekteydi. Her ne kadar Zehra'dan adeta bağını kesercesine uzaklaşmaya kadar fedakârlığı göze alması Suphi'nin Zehra'dan çok kendisine sevgisini göstermekteyse de Sırrıcemal hâlâ bu nimetin devamına doyamıyordu: "Kim bilir?.. Kim bilir?.. Bugün onu benim için feda eden, yarın da beni onun için feda edemez mi?.. Ah, ya o zaman!.."

Sırrıcemal'in bu "o zaman"ı aklından hiç çıkmıyordu. Suphi'yi yanından hiç ayırmamak arzusundaydı. Fakat onun çeşitli iltifatlarla temin ettiği mecburiyet bu arzusuna mani oluyordu. Akşamlara kadar bin türlü şüphe içinde azap çektiği halde akşamüstü Suphi'nin bir gülüşü, bir öpüşü o gibi şüpheleri hatırdan çıkarıp atmakta ve işte bu durumlar her gün bu yolda tekrar etmekteydi.

Birkaç defa kuruntularını Suphi'ye de açtı. Her defasında, "Çocuk olma Sırrıcemalciğim! Hiç olur mu?.. Ben sensiz nasıl yaşarım? Bunları hatırından çıkar" yolunda teminata ilaveten tutkulu bir de buse almaktaydı. "Hatırından çıkar... Ah, mümkün olsa..."

Bir büyük emel, Sırrıcemal'in beynini gıcıklayıp durmaktaydı. Fakat bunu ilana cesaret edemiyordu. Yalnız kaldığı zamanlar kendisini hayallere kaptırır, şu büyük emel gerçekleşmiş gibi düşünmeye başlardı. Mutluluğunu sağlamayı bu emelin gerçekleşmesine bağlı görmekteydi. Başarılı olsa...

Arzusunun gerçekleşmesi için iki plan tertip edebilirdi: Ya Suphi'yi nasıl olursa olsun ikna ve razı etmek, ya bir manevra çevirmek. Birinci planın başarısını şüpheli görmekteydi. Çünkü hâlâ Suphi'nin Zehra'ya bir meylinin olduğunu biliyordu. İkinci planın icraatına da maharet ve kudret lazımdı, Sırrıcemal kendisinde bu şartları pek bulamıyordu. Bu durumda maksadına ulaşmakta âcizdi.

Birkaç defa başarı ümidiyle birinci planı uygulamaya çalıştı, fakat hücumunu her zamankinden fazla âşıkane yanaşmalarla örttü. Her defasında Suphi'ye kabullenmesini

teklif etme derecesine kadar çıkıştı, fakat bu teklif Suphi'nin kaşlarını çattırınca geri çekilmeye mecbur oldu: "Bu karıdan kurtulmak mümkün değil. Ne çare biraz daha diş sıkmalı."

Dişini sıkmada verdiği karardaki sebatı ve sürekliliği, Sırrıcemal pek de ümit edemiyordu, çünkü zihninden vesveseyi çıkarıp atmaya bir türlü imkân bulamıyordu: "Suphi mutlaka Zehra'yı boşamalı. Bu lazım. Mutlaka, mutlaka."

O gün Suphi her zamanki trene yetişemeyerek bir saat kadar gecikmişti. Zaten kıl üzerinde duran Sırrıcemal bu gecikmeden derhal şüphelendi. "İş işten geçti. Eyvahlar olsun, korktuğum başıma geldi!"

Bir türlü yerinde oturamıyor, odadan odaya geziyor, rast geldiği eşyayı karıştırıyor, dolapları açıp kapıyordu. Salondaki sobanın başına oturdu, eline maşayı alarak ateşi karıştırmaya başladı. Fakat ne yaptığının farkında değildi. Düşünmekteydi: "Mutlaka Zehra Suphi'yi kandırmış, yanına çekmiştir. Lanet karı!" Öfkeyle yerinden fırladı. Elinden maşa düştü. Ellerini sıkı sıkı yummuş, görünmeyen bir düşmana doğru hiddetle kaldırmıştı. Tüyleri ürpermiş, gözleri dönmüş, rengi atmış, saçları dağılmış, bütün bedeni titremeye başlamıştı. Pencereyi açarak parmaklığa abandı. Demiryoluna gözlerini dikti. Hava kararmış, istasyonun fenerleri, yolun işaretleri yanmıştı. Gözünün önünden gürültülü bir tren geçti, vagonlarda parlak lambalar yakılmıştı. Bir vagon içinde birbirine sarılmış bir erkek ile kadın gözüne ilişti ki bunlar Suphi ile Zehra'ya pek benziyorlardı. Hiddetinden haykırınca aklı başına geldi. Pencereden uzaklaştı. Fırtına resmi önünde dikildi durdu. Tabloyu seyretmeye koyuldu. Şu kuş gibi uçup giden yelken gemisi, sanki Zehra ile Suphi'yi alıp götürüyormuş da onu durduracakmış gibi ellerini uzattı. Parmakları boyalı astar üzerine dokununca bu his, dimağını kendinden geçme krizinden kurtardı.

Hizmetçi kadını, mutfakta aşçıyı lüzumsuz yere haşladı. Önüne rast gelen şeyi kırmak, ezmek, mahvetmek istiyordu.

Aynanın karşısına geçti. Birbirinin omzundan baş gösteren yüzlerce hayali de kendisini hiddetlendirdi. Bu hayaller

başının, ellerinin her türlü hareketini hep bir dizi üzerinde aynen taklit etmekteydi. Bunları kendisiyle alay ediyormuş gibi algıladı. Az kaldı aynayı kıracaktı.

Salonda bir aşağı bir yukarı gezinmekte ve bu felakete nasıl tahammül edeceğini düşünmekteydi. Suphi'den mahrum olduktan sonra hayatın hiçbir kıymeti kalmıyordu. Fakat ölmek kendi elinde değil ya. Şu anda geberip gitmeyi cana minnet sayıyordu. Lakin ya şuradaki çocuk?.. Sırrıcemal bu üçüncü şahsı şimdi hatırlamaktaydı. Şu bedbahtın halini düşündü. Zavallı ne olacak?.. Dünyaya gelirse ne görecek?.. "Hani benim babam?" dediği zaman kendisine ne cevap vermeli? Lakin ondan evvel karnında böyle bir yükle Suphi'den, her türlü ümitten mahrum olarak nasıl yaşamalı?

Sırrıcemal, realistliğe yaklaşarak şurasını da düşünmekteydi: Suphi onu feda ettiği gibi bir gün kendisinin de onun sevgisini feda etmesi lazım gelirse böyle iki canla ne yapacak? Gerçi aklına güzelliği gelmedi değil. Fakat hem dul hem ana olan bir kadın için güzelliğin yardımı olmasına pek ihtimal veremedi. İşin en acıklı yeri kendisinin dul ve ana olmakla beraber cariye olarak kayıtlı bulunmasıydı. Boynu bu kayıtla bağlandıktan sonra hayatı üzerinde kendisinin hiçbir müdahaleye hakkı yoktu. Hayalini ne tarafa çevirse önüne bir hiçlik çıkmaktaydı.

Açık pencereden serince bir lodos girmekte, lambanın alevini titretmekteydi; kış akşamının sessizliği ve sükûneti içinde uzaktan uzağa bir iki havlama sesi işitiliyor, semanın şöylece görünen parçası üzerinde bir iki parlak nokta göz kırpıyordu.

Sırrıcemal gezinmeye devam ediyordu. Bir iki defa pencerenin önüne kadar geldiği halde bir türlü dışarı bakamadı, sanki dışarıda korktuğu bir manzarayı görecekti.

Tekrar aynanın önüne geldi. Eline Suphi'nin fotoğrafını aldı. Yüreği çarpmaya başladı. Şu çehreye tutkunluğunun derecesini asıl şu üzüntülü halinde anlayabildi. Resim, aslından daha güzel çıkmıştı. Sırrıcemal'in baktıkça bakası geli-

yordu. Mukavvayı dudaklarına götürdü. Şu hayali öpücükten vücuduna tatlı bir akım geçmiş gibi oldu. Sanki temmuz sıcağında püfür püfür esen bir rüzgâr altında oturuyormuş gibi vücudunda bir serinlik hissetmekteydi. Bu halin Suphi'ye olan aşkının bir nişanesi olduğuna şüphe etmiyordu.

Resmi seyre dalmıştı. Bir müddet gözleri şu hayal üzerinde takılı kaldı. Ortalık adeta kararmıştı. Sobadaki odunlar keyifli bir alevle yanmakta, ara ara bir yaprak hışıltısı duyulmaktaydı. Sırrıcemal'in içine birdenbire bir korku girdi. Vücudundan bir soğukluk geldi geçti. Yalnız başına korkuyordu. Pencereden üzerine gulyabaniler hücum edecek gibi geliyordu. Etrafı dinledi. Hiçbir tarafta çıt yok. Merdiven başından hizmetçi kadına seslendi. Fakat hiçbir cevap gelmedi. Herkes kendisini bırakmış kaçmış, kendisini dağ başında koskoca bir bina içinde yapayalnız kalmış sandı. Zangır zangır titriyordu. Yatak odasına sığındı. Kapıyı içeriden iki defa kilitleyerek kendisini karyolaya attı. Gözünden yaşlar boşandı. Bir müddet ağladı. Şu gözyaşı rahatlama sebebi olmuştu. Bu sırada ise ince bir düdük sesi ve onu takiben süratle yürüyen bir trenin şamatası Sırrıcemal'i kuşatan korkunç sessizlik içinde gürültü kopardı.

Sırrıcemal kendisini sevgili Suphi'sinin kolları arasına attı. Yaşadığı korkuyu anlattı. "Beni böyle geceleri yalnız bırakma. Korkuyorum beyciğim!.." diye boynuna sarılmaktaydı.

Yemekten sonra Suphi salıncaklı iskemlesine oturmuş sigarasını dumanlatmakta, Sırrıcemal de koltuğu onun yanına sokmuş mahzun mahzun düşünmekteydi. Suphi sordu:

— Ne var?.. Ne düşünüyorsun?..

Sırrıcemal içten bir ah çekti. Bu ah Suphi'nin merakını oynattı:

— Allah aşkına ne düşünüyorsun?

— Hiç.

— Nasıl hiç! Hiç düşünülür mü? Yine canını mı sıktım?

— Hayır... ama...

— Eee, ama?

— Beni korkutuyorsun.

— Neden?

Sırrıcemal yutkundu. Tereddütle önüne baktı.

— Sende bir sır var ama söylemek istemiyorsun.

— Dinleyecek misin?

— Söyle.

Sırrıcemal'in tereddüdü artmaktaydı.

— Beni üzüyorsun Cemalciğim! Haydi söyle, ne emredeceksin?

— Emir değil, rica.

Suphi, Sırrıcemal'in maksadını derhal anladı. Yüreği hopladı. Yine o teklif. Fakat şu heyecandan renk vermemeye çalışmaktaydı.

Sırrıcemal sözüne devam etti:

— Korkuyorum, emin değilim. Beni temin et. Vesveseden öleceğim.

Suphi hiç cevap vermiyor, elindeki sigarayı evirip çeviriyordu.

— Ötekini hâlâ seviyorsun diye üzülüyorum.

— Seni sevmiyor muyum?

— Onu sevmiyor musun?

— Hayır.

Sırrıcemal şu inkârın yalan olduğuna emindi, fakat açıktan açığa inanmadığını söylemekten çekindi.

— Fakat gönlüm bir türlü emin olmuyor. Allah aşkına beni temin et.

— Nasıl?

— Bırak!

Suphi titredi. Gözünün önünden Zehra'nın solgun hayali geçti. Sanki uzaktan göğsünü açmış, kendisini bekliyor gibi görmekteydi. Suphi, Zehra'dan büsbütün soğumuş değildi. Ne de olsa ilk göz ağrısı Zehra'ydı. Ondan büsbütün nasıl geçmeli? Sırrıcemal'in istediğini Suphi kendisi de düşünmemiş değildi. Zehra ile Sırrıcemal'in birisinden geçmeyi düşünmüştü. Şu durumda Sırrıcemal'den geçmeye gönlünde cesaret bulamadı. Fakat Zehra'yı da kıyıp atmaya cesaret bulamadı. Zehra yalnız, kederli, kolu kanadı kırık

kalmıştı. Hiçbir dayanağı yoktu. Zavallıyı nasıl boşamalı. Lakin bu halin böyle sürüp gitmesi mümkün değil. Mutlaka bir çare bulmak lazımdı.

Suphi bu çareyi düşünmeye başladı. Gittiği yerde kendisini hep bu düşünceyle meşgul etmekteydi. Bir cuma sabahı erkenden kendini dışarı attı. Hava gayet güzeldi. Yine o düşüncesine dalmış gitmiş olduğu halde, sakız ağacına doğru yürümekteydi. Yürüye yürüye sakız ağacına, ağacın altına vardı. Alçak parmaklığa dayanarak etrafı temaşaya başladı. Güneş, Kız Kulesi hizasından doğru Haliç'e yükselmişti. Havanın rengi gayet parlak, deniz durgun, etraf gülümsüyor gibi. Ta uzaktan Fenerbahçe'yle Adalar ve bunların arkasından da Katırlı Dağları koyu yeşil ile koyu mavi arasında bir renkle uzanmakta, sol tarafta Zeytinburnu'na doğru uzanıp giden açıklık içinde demiryolunun şerit gibi izi, İstanbul yolunu göstermekteydi: Koca ağacın çıplak dalları sanki tazelik yoksunluğundan ağlamaktayken, şu parlak güneşin ışınlarına karşı arzuyla kucak açmaktaydı.

Suphi bu manzaraların hemen hiçbirinden zevk almıyor, kendi düşünceleriyle meşgul oluyordu. Zehra'dan vazgeçmek, nazarında bir cinayet gibi görünmekteydi. Geçmiş ömrünü düşündü. Zehra vesilesiyle yaşadığı mutluluklara yüreği cızladı. Zavallı kadın bütün emellerini hep kendisini mesut etmek yoluna adayıp esir etmişti. Hâlâ o kara saçlarına bürünüp de huzurla uykuya daldığı zamanları hatırladıkça yüreği kabarmaktaydı. Hele bir gün, hani Boğaziçi'nde yalının bahçesinde sabahleyin erkenden, kol kola gezinmekteydiler ya. İşte o zaman gayet sık bir koru altına geldikleri zaman yorulmuşlar, kaba otlar üzerine şöyle oturuvermişlerdi. Buradan deniz, ta Beykoz'a kadar tabak gibi görülmekteydi. İşte oracıkta birbirinin yanı başında, hiç konuşmadan yarım saat kadar dinlenmişlerdi. Şu sükût içinde, kalplerinin hasbihalleri ne güzel olmuştu!

Suphi, mazisini bu şekilde incelemeye başlayınca birçok nazlı katmerler görünmekteydi. İlk gördüğü gün Zehra'nın gül fidanı yanındaki vaziyeti gözünün önüne geldi. Zehra

çatık kaşları, cevval gözleri, dağınık saçlarıyla karşısında canlandı. O günkü hissiyatı ve hayalleri birer birer gelip geçmekteydi. O zamanki kıskanç, hırçın ve fakat değerli kız, şimdi kimsesiz, kederli, hakarete uğramış olarak ta orada, işte, işte şu ince yolun nihayetinde kim bilir ne kadar azaplar, gözyaşları içinde yolunu, kendisinden bir haber beklemekteydi.

Bu yol üzerinde Zeytinburnu'ndan doğru gürültülü bir tren gelmekteydi. Ah, şu uzun tren kendisine Zehra'sını getiriverse!.. Heyhat, heyhat, heyhat! Suphi, ümitsizce başını salladı. Gözünü İstanbul tarafından bir türlü ayıramıyordu. Ağlıyor... Evet sevgili Zehra'sı ağlıyor. Bu düşünceyle Suphi'nin yüreği kabarmakta, gözpınarlarına yaşlar toplanmaktaydı.

"Zavallı Zehra!.. Zavallı Zehra!.."

Fakat Zehra'nın hayali karşısında ötekinin, Sırrıcemal'in hayali dikilmiş durmuştu. İki hayalin birbirine yöneltttikleri öfkeli ve kızgın bakışlar, Suphi'yi titretmekteydi. Suphi, yaklaşan fırtınaya karşı bir siper göremiyordu. Şu çarpışmadan çıkacak yıldırım, Suphi'nin emellerinin temelini yakıp yıkacaktı. Bir paratoner, bir paratoner...

Lakin ne gezer! Suphi elleriyle yüzünü örtmüş, kaçmaktaydı. Fakat o hayaller de önü sıra gidiyordu. Rastgele yürüyordu.

Eyvah, eyvah, bu zor dertten kurtulmaya imkân yok. Ne ötekinden geçmek, ne berikini atmak mümkün değil. Suphi şu iki başlı yılanın, kemiklerini kıracak derecede vücuduna sarıldığını yabancı gibi seyredip durmaya mahkûm olmuştu. Evin semtine yönelmeye korkuyordu. Sola saptı, fişekhane[1] yolunu tuttu. Demiryoluna doğru gitmekteydi.

Sırrıcemal! Letafetin, işvenin ve özellikle lütuf ve nezaketin timsali olan bu nazenin uğrunda, en değerli emellerini fedayı göze alıyordu. Zehra ile Sırrıcemal arasında

---

1 Fişekhane ve aşağıda bahsi geçen dibekhane ve güherçile fabrikası, 1785'te Bakırköy ile Yeşilköy arasında kurulan Baruthane'nin bölümleridir.

bir mukayese yapmaktaydı. Şu mukayese Zehra'yı yavaş yavaş karartmaya, bilakis Sırrıcemal'i parlatmaya başladı. Gittikçe Zehra sararıp solmakta, Sırrıcemal açılıp gelişmekteydi. Zehra kıskanç, hırçın göründü, Sırrıcemal kuzu gibi yumuşak başlıydı.

Suphi, demiryoluna paralel yürüyordu. Fişekhane hizasına kadar yaklaşmıştı. Sol tarafta bir sıra dibekhaneden[1] sonra, güherçile[2] fabrikasının bacası yükselip boy göstermekte, sağ tarafta, ucu bucağı bulunmaz gibi görünen kır dalgalanıp gitmekte, Ayastefanos tarafından kulak tırmalayıcı, ince bir düdük sesi gelmekteydi. Suphi, hâlâ dalgın dalgın gitmekteydi. Bir hayli gittikten sonra birdenbire geri döndü. Çukurbostan'da durmadan geçti. Adeta koşuyordu. Kalbi hızlı hızlı çarpmakta, sinirlerini ateşli bir tatlı buhar kuşatmaktaydı.

Sırrıcemal'in kucağına baygın gibi düştü. Nefesi nefesine yetmiyordu. "Dediğin olacak... Dediğin olacak..."

Evet, Sırrıcemal'in dediği oldu. Zehra'nın hürriyeti eline teslim edilmişti. Zehra, bu felakete tahammül edemeyeceğini sanmıştı, fakat tahammül etti. Bir iki hafta içinde adeta alıştı gitti.

Suphi, Zehra'ya karşı yine büyük bir lütuf ve insaniyet göstermiş, Hocapaşa'daki evin kirasıyla beraber, idaresini üstlenmişti. Validesini de Zehra'yla birlikte bırakmıştı. Zehra, kendisini ayrılığa alıştırabildiyse de gerek Suphi'ye ve gerek Sırrıcemal'e karşı düşmanlık hissi ve intikam arzusu hafiflememiş, hatta daha da kuvvetlenmişti.

Neredeyse Zehra bu his ve arzu sayesinde yaşamaktaydı. Nefret ve intikam! İşte hayatını sevk ve idare eden kuvvetler bu nefret ile bu intikamdan ibaret kalmıştı.

Nazikter yine getirilmiş, hanenin yegâne "kâhyası" olmuştu. Oh, oh! Musibet yellozdan kurtulmuştu ya! Miskin bücür, sanki kendisini adam mı sanıyordu?

---

1 Buğday, kahve vb. öğütmeye yarayan havanların üretildiği imalathane.
2 Barut ve patlayıcı madde yapımında kullanılan potasyum nitrat.

Alimallah gelip de kendisinin gençliğini görmeliydi de şaşıp kalmalıydı. Hey kuzum hey!.. O zaman böyle derisi büzülmüş, solmuş değildi. Şimdi de ondan güzeldi ya. Orası lazım değil. Şipah köyünde acaba kendisine bayılmayan genç mi vardı? Ya hele o kara gözlü yosma Sarkuh, kendisi için ne kadar yanıp tutuşmuştu. Ee ayol! Düşmez kalkmaz bir Allah! Ya o bey de yok mu ya? Nasıl gönül bilmez ki. Öyle bir çirkefe insan gönül verir miymiş hiç! Hanımcığı gibi güzel bir kadını bırak da... Nazikter, Sırrıcemal'in güzelliğini bir türlü çekemiyordu. Fakat ev içinde yalnız başına kalmıştı ya! Ötesi nesine lazım.

Zehra, Nazikter'den ümidini kesmişti. Ne yapılması lazımsa kendi başına yapmaya mecburdu. Lakin ne yapacaktı? Dünyadan Konya'dan haberi yokken elinden ne geleceğini bir türlü kestiremiyordu. İki düşmanı arasına gökten düşer gibi giriverip de ikisini de ayakları altına çiğneyebilse!.. Aralarına girmenin bir yolunu aramaktaydı. Nasıl girmeli, nasıl girmeli? Düşmanlarının sığındıkları yerin neresi olduğundan bile haberi yoktu. Hiç olmazsa yerlerini bilse, ah bir kere izlerini bulsa!

Zehra, Suphi'yi de düşman addetmekteydi. Düşman, fakat hâlâ sevimli düşman. O düşman bugün ateşkes teklifinde bulunacak olsa, ona silahını teslime hazırdı. Parçalanası kalp! Kör olası kalp! Hâlâ onu, o nankörü, o maymun iştahlıyı seviyorsun!

İşte bu hakikati Zehra boğup öldürme arzusundaydı fakat daima elinin altından kaçırmaktaydı. Bu alaycı hayale karşı büyük bir zayıflıkla eli kolu bağlı durmaktaydı. Fakat mutlaka intikam lazım, mutlaka nefret lazım. Ah nefret de güç, intikam da güç! Suphi'ye karşı kendisini nefret ediyor gibi göstermeye çalışıyor, adeta kendi kendisini aldatmaya uğraşıyordu. Halbuki kalbi, içten içe bu "düşmanına" karşı taraftarlık göstermekteydi. Bu gizli yönelime de düşmanlık beslemekten geri kalmıyordu. Fakat mümkün mü? Zehra, Suphi'yi hâlâ seviyordu. Hâlâ seviyordu, işte hakikat bundan ibaret.

Nefret ve intikam arzuları hep bu muhabbetin getirdiği şeylerdi.

İntikam!.. Niçin?.. "O hınzır Sırrıcemal'i kahrından, kederinden öldürmek için." Halbuki aslında bu arzu da Suphi yüzündendi.

Zehra'nın intikamı zihninden çıkardığı yoktu. Birçok plan tertip etti, lakin bunları uygulamaya imkân göremiyordu. Ah, yalnız başına, bir başına... Amacına bir yardımcı aramaktaydı. Fakat şu sırada hatırına Nazikter'i getirmiyordu bile. "Musibet avanak! Bir işe yaramaz ki!"

Hah, hah! Tamam, tamam! "Habbe Molla" işte hazır duruyor. Habibe Molla kulağı delik, gözü açık, şeytana külahı ters giydirir, atlıyı atından indirir, yolcuyu yolundan bırakır bir Kongovi [Kongoy?] idi.[1] Ondan münasibi olamaz.

"Habbe Molla" iş insanıydı. Kendisine verilen bu gibi işlerin üstesinden mutlaka gelirdi. Adam araştırmak, iz kollamak, olayları haber almak adeta işi gücü, zevki, eğlencesiydi. "Sen merak etme kızım. Tavşan olsa yuvasından çıkarırım. Ayı izi şeytan tozu. Cin çarpsa, yer yutsa gene bulurum."

Zehra'nın merak etmemesi mümkün mü? Günler geçiyordu da hâlâ "Habbe Molla"dan hayırlı bir haber yoktu. Habibe Molla aradığı izleri bir türlü bulamıyordu. Birkaç defa Asmaaltı'na, mağazaya başvurdu. Bir ipucu alamadı. Çünkü Suphi'nin yerini açıktan açığa sormayı uygun bulmuyordu. Aceleye de lüzum yok. "Kurbaa vararak, vararak demiş. Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas."[2]

Hele hamdolsun bir gün akşamüzeri Habibe Molla, Zehra'ya bir müjde getirdi:

— Bir taşla iki kuş vurdum kızım! Aman ne kadar yoruldum, dermanım kesildi. Haber aldım kızım, haber aldım. Bir yudum su ver elmas kızım. Müjdemi isterim ha! Buldum, buldum. Oh, işte şimdi kendimi buldum. Amma

---

1 Kongolu.

2 Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas: Sabretmesini bilen kimsenin olmayacak gibi görünen işlerde bile başarıya ulaşacağı anlamına gelen atasözü.

da buz gibi ha! Otur da dinle kızım. Bugün gittim. Ay kör olasıca sen de! Canım kızım şu iğneyi başımdan çıkarıver, kâfir saçlarıma dolaşmış. Bugün gittim, her gün gittiğim gibi... Niye oturmuyorsun? Ayol, otur, otur! Bugün gittim, mağazanın kapısında duruverdim. İçerisi de ne kadar karanlık. Bir de ne bakayım... Yoooo!.. Ben o kadar telaşa gelemem. Bir de baktım ki... Kâfir gözlüğümü de evde unutmuş muyum? Az kaldı göremeyecektim. Canım, bırak da söyleyeyim. Bir de baktım, öteden senin beyin geliyor. Ay, ne oldun?.. Ha, yanıldım. Sahi, artık o senin beyin değil. O beni tanımaz a! Dedim ki... Canım allasen ne oluyorsun?.. Betin benzin soldu, fenalık mı geliyor?.. Dedim ki...

Zehra'nın vücuduna bir titreme gelmiş, rengi atmış, gözleri dönmüştü. Ateş içinde yanıyordu. Habibe Molla ellerini tuttu ki "cayır cayır yanmakta" idi.

— A kızım, ne bileyim ben sana bu kadar dokunacağını?

Zehra kendinden geçmek üzereydi. Asabının şu buhranı hiç umulmaksızın, birdenbire gelmişti. Habibe Molla da bu halin sebeplerini bir türlü anlayamıyordu. Yüzüne su serpmek, limon koklatmak, pencereleri açmak suretiyle biraz heyecanını yatıştırmayı başardılar. Zehra yatışır yatışmaz Habibe Molla'yı sıkıştırmaya başladı. Habibe Molla hikâyesinin devamını nakletmekten çekinmekteydi. Fakat Zehra'nın zorlamalarına ve sıkıştırmalarına dayanamadı. Olayları olduğu gibi anlattı: Suphi, mağazaya girdikten biraz sonra kendisi, yani Habibe Molla da içeri girmiş, "Asmaaltı'nda Kadri Efendizade Suphi Bey'in mağazası bu mu?" diye Suphi'nin kendisine sormuş. Evet, hatta işte o Suphi'nin ta kendisiymiş. Yalandan sevinmiş, güya bir kadın varmış ki Suphi'nin validesi onu çok severmiş. Bu kadın daha geçen gün Arnavutluk'un bilmem neresinden gelmiş de validesini görmek istiyormuş, fakat evini bilmediği için pek üzülüyormuş. O kadın, kendisini, yani Habibe Molla'yı göndermiş evlerini öğrensin diye. Şimdi ricası, nerede oturduklarını haber vermesiymiş. Bu kadar ustalıklı yalanlara karşı Suphi, tutup da anasının oturduğu evi, yani burasını, bu evi söyle-

mez mi? Ee şimdi "Sen ananla birlikte oturmuyormuşsun. Bize senin evin lazım" denilmez ya. Başka şey sormaya da yer yok. Bundan sonra Suphi öteye beriye bağırıp çağırarak emirler vermeye de başlamış. Bir yığın eşya. Ne çare, Habibe Molla çıkıp gelmiş. Fakat Zehra merak etmesin, bugün yarın mutlaka Suphi'nin yerini haber alacaktır. Bunun kolayı var. Suphi'yi bekleyecek, nereye giderse ardından gidecek.

Habibe Molla, ya yalan söylüyordu ya da hakikaten beceriksiz, budala bir kadındı. Ayol hiç anasının evi sorulur mu? Elbette onu çekinmeden söyleyecek. Başka bir çare bulamadı mı? İşte o çareyi Habibe Molla arz etti:

— Yarından tezi yok. Yarın olsun, hayrı bize gelsin.

Fakat üç gün boyunca Suphi mağazaya gelmemişti.

— Uşaklardan sorsana.

— Aa, üstüme eylik saalık ayol. Hiç uşaklardan... Nası olur ya?..

Zehra üzülmekte, "Habbe Molla"sına kızmaktaydı. İntikam arzusu adeta tehlikeli bir hırsa kadar varmıştı. O ateş, damarlarını yakıp kavurmaktaydı. "Düşmanları" eline geçse hemen birer sıkımda boğup gebertecek derecede kaslarında kuvvet ve kudret hissetmekteydi.

Habibe Molla'dan da ümidini kesmişti. Romanlarına başvurdu. *Monte Kristo*'yu belki üçüncü defa okumaya başladı. Kontun düşmanlarından ne yolda intikam aldığını incelemeye ve araştırmaya koyuldu. "İntikam" kelimesini telaffuz ettiği zaman sanki intikam almış kadar ferahlıyordu. Hırçınlığı son dereceyi bulmuştu. Nazikter'i haşlar, Münire'yi haşlar, konudan komşudan teselliye gelenleri haşlar, eline geçeni kırar, herkesi kasıp kavururdu.

Münire bir taraftan bir tanecik oğlunun hasretiyle yanıp tutuşmaktayken bir taraftan da gelininin her gün derecesi artan azarlarına, gönül kırmalarına göğüs germeye mecbur kalıyordu. Geberip gitmeyi arzu etmekteydi. Fakat gözlerini hasretle kapamaktan da ürküyordu. Bütün bu felaketlere hep şu taş kafası sebep olmuştu. İki genç arasına bir üçüncü genci kendi kuruyası elleriyle atıvermişti.

Zavallı Zehra, zavallı oğlu!.. Ah, o Sırrıcemal kahpesi yok mu? İşte bu işler hep onun başı altından çıkmıştı. Ocaklarına incir diken, yuvalarını bozan hep o aşüfteydi.

Hele çok şükür, bir gün öğle vakti Habibe Molla nefes nefese geldi. Bir büyük müjde getirmişti. Bu sefer artık yakayı ele vermişlerdi. Araştırmış, Suphi ile ötekinin Bakırköy'de tren istasyonunun yanı başında pembe boyalı bir evde oturduklarını mağazadaki uşaklardan haber almıştı.

"Tren istasyonunun yanı başında. Pembe boyalı..."

4

Mağazada işler pek sıkışmış, siparişler hep birden gelmiş, depo hıncahınç dolmuştu. Birçok çek, açık bono kasa başını doldurmuş, birçok kırmızı kâğıt yığılmıştı. İki uşak, bir kâtip bu kargaşa içinde kendilerini şaşırmışlar, Suphi defterlerine dalıp gitmişti. "İzmir'de Ahmet Efendi'ye sekiz bin dokuz yüz yirmi altı buçuk kuruş, 28 Ocak tarihinde alınan Midilli zeytinyağı için." "Yüzde on beş iskontosu, ondan sonra kalan, yirmi dokuz bin üç yüz otuz beş kuruş on sekiz para, 16 Ocak'tan 30 Ocak'a kadar..."

Uşaklar pirinç çuvallarını şu tarafa, şeker fıçılarını bu tarafa, un çuvallarını öte tarafa ayırıp yığmaktaydılar: "Bir numara, üç çuval daha..."

Tepeleme dolu bir mangalın harareti, iş odasını hamama döndürmüş, Suphi ile kâtibi beş altı saattir muhasebe yorgunluğunun da eklenmesiyle buram buram ter dökmekteydiler. Çeklerin ödenmesi, toplamların incelenmesi, hesapların kapatılması, telgrafların cevapları, öteden beriden gelen siparişlerin hazırlanması, mektuplara cevap gibi uğraşılar içinde bunalmış kalmışlardı. Çünkü bugün aybaşı olup, mutlaka geçmiş hesaplarının görülerek gelecek ayın defterine[1] geçirilmesi lazım.

---

1 Buradaki "defter", maliye kayıtlarının tutulduğu defterdir.

Tam bu meşguliyet arasında uşaklardan biri gelip iki "kokona"nın[1] beyefendiyi görmek istediklerini haber verdi. Suphi onları savmasını söyleyip işine devam etti. Uşak ikinci defa gelip kadınların mutlaka görüşmek istediklerini söyledi:

— Gelsinler, gelsinler. Ay efendim, şimdi sırası mı?..

Oda kapısı açılınca içeri birisi ihtiyar, diğeri gayet genç iki kadın girdi. Suphi ayağa kalktı. Kapı kapandı. Kadınlar birer sandalye alarak oturdular. İhtiyarı gayet çirkin, çöp gibi ince olduğu halde, genci gayet güzel, etine dolgun bir genç kızdı. Başına büyük, tüylü, kadife bir şapka koymuş, şapkasına bağlı beyaz tülü çenesine kadar indirmişti. Siyah, düz, sade, zarif bir elbise giymiş, eline yine o renkte bir şemsiye almış, mini mini ellerini siyah eldivenler içinde saklamıştı. İri, kara gözlerinden zekâ ışığı saçılmakta, küçücük dudakları üzerinde şuh bir tebessüm gezinmekteydi.

Suphi bu şairane tabloya bir müddet zevk almadan baktı. Zihni hâlâ defterlerinde, hesaplarındaydı. İhtiyar kadının şu sözleri onu bu gafletten uyandırdı:

— Suphi beyefendim! Size çok yalvarırım, bizim bir iş var.

Suphi genç dilberi süzmekteydi. Biraz duraksadıktan sonra dedi ki:

— Buyurunuz madam. Ne emredeceksiniz?

— Çok yalvarırım efendim. Benim koca Kasyota'da otu- rur. Su mektuf var. Ona gönderecek. Daha var bir emanet.

— Sizin erkeğiniz demek ki Kaşot'ta?[2]

— Evet efendim!

— Matmazel sizin kızınız mı?

— Yok kızım. Ne bu, nası diyorlar? Kardaş kız.

Suphi, şu "kardaş kızı"na alıcı gözüyle bakmakta, "matmazel" de şuhluğunu, şakraklığını belli edip durmaktaydı.

— Emanetiniz nedir?

---

1 Hıristiyan kadın, madam; süslü püslü kadın.

2 Oniki Adalar'dan biri.

— Me... Ne olacak bizim emanet.

— Mektubu şimdi veriniz. Emaneti de yarın yahut öbür gün getirirsiniz. Önümüzdeki çarşamba günü posta çıkacak.

— Duyduk ki sizin var oralarda iş.

— Evet madam. Biz oralardan mal getiriyoruz, adamlarımız var. Bir şey değil.

— Çok teşekkür yapar beyefendim.

"Kardaş kızı" da büyük bir nezaketle "çok teşekkür yaptı." Bu teşekküre fazlasıyla olan tatlı gülüşlerden bir parlağını da ilave etti. Suphi, başını defterinin üstüne eğip de rakamlarına dalmasaydı, emanet sahibiyle kardeş kızı daha çok oturacaklardı.

Şu genç kız Suphi'nin duygularında hiçbir etki, hiçbir hareket meydana getirememişti. Suphi, akşama kadar rahat ve sakince işine devam ederek Bakırköy'e gitmiş, Sırrıcemal'in kucağına atılmıştı.

Ertesi gün hiçbir haber çıkmadı. Fakat sonraki gün "emanet" geldi. Yine "Kasyotalı"nın karısıyla "kardaş kızı" getirmişti. Bugün Suphi, sebebini bilmediği halde sohbeti uzatmakta ve şu Rum güzelini seyretmekten zevk almaktaydı.

Bugün lakırdıya "Ürani" de karışmıştı. O kadar cilveli bir konuşması vardı ki Suphi bu konuşmaya bayılmıştı. Hele söyleyiş tarzı pek şirindi. Suphi'nin dinledikçe dinleyeceği geliyordu. İşini gücünü bırakmıştı.

Ayrılırken arada sırada mağazaya uğramalarına müsaade istedikleri zaman Suphi o müsaadeyi canıgönülden vermişti. Artık Ürani'nin emanetçisi Suphi olmuştu ya.

Bunlar gittikten sonra da Suphi hâlâ o zevk içinde iş görmekteydi. Sırrıcemal'in parlak gülüşleri, Ürani'nin hayalini ışık içinde bir ışık gibi belirsiz bir hale koymuştu.

Ertesi gün yine Ürani ile Marika çıkagelmezler mi?.. Bugün Ürani'nin isim günüymüş de Suphi'yi davete gelmişler. Lütfen evlerine gelirse, ne kadar memnun olacaklarmış. Hele Ürani pek bahtiyar olacakmış.

Ürani gözlerini süzerek, boynunu bükerek filan ederek şuh bir halde ricalar ediyordu. Bu kadar ricaya yürek mi

dayanır? Suphi önce özür diledi. Evinin sapalığından bahsetti. Suphi mazeret bildirmeye devam ettikçe Ürani işvebazlığı artırdı:

— Benim hatır kıracak beyefendim?

Bu kadar nazik, bu kadar güzel bir "hatır" nasıl kırılır ya? Adam, bir gececik! Ne olmak ihtimali var? Sırrıcemal'e bir telgraf! Fakat zavallı kadın bundan kim bilir ne kadar kuruntuya kapılacak? Sabahlara kadar gözüne uyku girmeyecek. Suphi tereddüt etti. Ürani hücumları ilerletti. Pek mahzun olacaktı. Her nedense Ürani'nin üzülmesine Suphi'nin gönlü razı olmuyordu. İster istemez kabul etti. Ürani, eline şu kartviziti tutuşturdu:

M'lle Uranie
16, Rue Derviche

Suphi, şu zarif mukavva parçasına tutkuyla bakmakta, kâğıda temasından, parmaklarına tatlı bir sıcaklık geçmekteydi. Ürani, kartvizitinin sihirli etkisine dikkat etmekte ve bu gururla gülümsemekteydi. "Akşam saat altı buçukta!" ihtarıyla davetçiler mağazadan çıktılar. Suphi işine pek isteksiz olarak koyuldu. Akşamı iple çekmekteydi. Bir kâğıda şu satırları yazdı:

Bakırköy. Suphi Bey'in hanesine.
Bu gece gelemeyeceğim. Pek işim var. Merak etme.
5 Şubat sene ... Suphi.

Bu kâğıdı bir zarfa koyup mühürledikten sonra bir uşağa vererek telgrafhaneye gönderdi.

Akşam saat altı buçukta Suphi Beyoğlu'nda, Derviş Sokağı'nda 16 numaralı haneye girmiş, Ürani'nin odasını sorarak bulmuştu. Kapıya parmaklarının tersiyle vurdu. Kapı derhal açılıverdi. Ürani gayet açık saçık giyinmişti. Kolları neredeyse omuzlarına kadar açık, saçları perişan, üstünde beyaz bir yazlık fistan, lavantalar, pudralar sürün-

müş, iki büyük lambayı yakmış, güzelliğini daha ne şekilde parlatmak mümkünse hiçbirini ihmal etmemiş. Suphi'yi gayet laubali ve işveli bir tavırla karşıladı.

Suphi, şu manzaraya karşı alıklaştı. Ürani kaçış yolunu çoktan kapatmış, Suphi'yi odanın aşk kokan havası içinde hapsetmişti.

Suphi düştüğü tuzağın mahiyetini hızlı bir bakışın ardından içsel bir değerlendirmeyle anladı. Fakat şu kapandan kurtulmaya o kadar da istekli değildi. Bu iştah uyandıran hava içinde rahat rahat nefes almaya başlamıştı.

Ürani mükemmel bir içki sofrası hazırlamıştı. Ortaya getirdi. Suphi'yi soydu, temiz bir entari giydirdi. Yanına oturdu. Tatlı tatlı sohbete başladılar.

Suphi, böyle bir zevkler âlemini şimdiye kadar hiç tatmamıştı. Kendinden geçip gitmekteydi. Ne Sırrıcemal'i düşünüyordu, ne Zehra'yı. Mastikanın[1] ateşinin buharı beynine kadar vurmuş, bir taraftan da şehvet ateşi damarlarını sarmış, Ürani cilve heykeli kesilmiş, Suphi zevk ve neşesinden bayılmış gitmişti.

Sabahleyin Suphi gözünü açtığı zaman Ürani çay hazırlamakla meşguldü. Suphi hafızasını araştırdı, olayları hatırlamaya başladı. İşte burada duran güzel kadına kavuşma zevkine ne kadar beklenmedik bir şekilde ulaşmıştı. Halbuki öte tarafta sevgili bir dost, kim bilir ne yürek çarpıntıları içindeydi. Ah taş yürek! Zavallı Sırrıcemal, bu gece ne kadar düşünmüş, ne kadar ağlamıştır. Halbuki düşünen, ağlayan sade Sırrıcemal miydi?.. Ah taş yürek, ah!

Fakat Suphi, gözlerini Ürani'den de bir türlü ayıramıyordu. Ne vücut, ne eller, ne endam, ne renk, ne gözler, ne saçlar, hele ne şive, ne eda!..

Ürani, Suphi'nin uyumadığını görünce latif bir şiveyle dedi ki:

— Maşallah beyim! Bu ne kadar uyku!..

---

1 Sakız ağacından elde edilen sakız ve reçine, mastaki. Bu sakızla aromalandırılmış rakı ya da likör.

Karyolaya doğru yaklaştı. Suphi onu asabi elleriyle yakalayarak kendisine çekti. Bir müddet o tazeliği, o güzelliği doya doya seyretti. Ürani nazik ve cilveli bir hareketle silkinip Suphi'nin elleri arasından kaçtı. Bir büyük fincana çay doldurarak Suphi'ye getirdi.

Saat dokuzu filanı bulmuş olduğu halde Suphi hâlâ yataktan çıkmak niyetinde değildi. Dereden tepeden konuşmaktaydılar.

Sanki Suphi artık Sırrıcemal'i de Zehra'yı da unutmuş gitmişti. Ürani'nin şüphelerine karşı, aşkına onu yeminlerle inandırmaya çalışmaktaydı. Fakat kendisine bir sevgisi varsa bugün ve bu gece de burada kalması teklif edilince aklı başına geldi. Gemi sohbeti[1] tarzında bir gecelik tanışıklığın gönüldeki tesirini hiçe sayarak verdiği hararetli teminata içinden gülmekteydi. Özellikle şu karşısındaki karının ahmakça dillerle kendisini aldatmaya uğraşmasını pek tuhaf bulmaktaydı. Artık bunda da gönül, muhabbet olduktan sonra... Öyle gönlü, öyle muhabbeti doğrayıp köpeklere atmalı!

Suphi, eğlence âleminin henüz acemisi olmakla beraber şu bir gecelik macerasından bile ibret alabilmişti. Ürani'nin güzelliğini bir örtü, bir deri gömlek saymaktaydı. Biraz uğraşsa o örtüyü, o gömleği çekip çıkarabileceğine emindi.

Lakin böyle güzel bir ağızdan çıkan yalanlardan zevk almamak da mümkün değildi. İnsan aldanırsa böyle cilveli güzellere, böyle lezzetli düzenlere aldansın. Suphi zevkini artırmak için Ürani'yi hırslandırmaktaydı:

— Sen beni sevmiyorsun ama hatırım kalmasın diye öyle söylüyorsun!

— Kim? Ürani mi Suphi'yi sevmiyor. Canından çok seviyor, işte ispatı!

Suphi gülümsemekte ve memnun olmaktaydı. Şu memnuniyetinde ufacık bir de gurur eksik değildi. Kim bilir,

1 Metnin orijinalinde "sohbetü's-sefine" olarak geçen bu tabir yolculuk sohbetlerindeki gibi afaki, ciddiyetsiz, önemsiz bir konuşmayı ifade etmektedir.

belki Ürani kendisini cidden sevmişti. Şu ihtimal veya daha doğrusu şu ümit, Suphi'nin neşesini artırıyordu.

Saatler geçtiği halde Suphi henüz çıkıp gitmeye davranmamıştı bile. Mükemmel bir öğle yemeği yediler. Suphi, şu tatlı rehavete ısınmıştı.

Bugün hava pek açık, güneş pek kuvvetliydi. Ürani saat üçe doğru "sevdiği beyiyle birlikte" şöyle bir tenha kır gezintisine çıkmak istedi. Suphi itiraz etmeksizin Ürani'nin arzularına uymaktaydı. Bu hevese de uydu. Birkaç konyak yuvarladılar. Kol kola sokağa çıktılar. Ürani, gayet sade giyinmişti fakat güzelliği bu sadelik içinde daha çok parlıyordu. Şu genç, şuh hayatın canlı sıcaklığı Suphi'yi de canlandırmıştı. İki genç sanki kuş gibi kanatlanmışlardı.

Temiz bir kupa[1] kiraladılar, Şişli'ye doğru yollandılar. Araba içinde yan yana, diz dize, el ele kahkahalar, kehkehelerle kendilerinden geçip gitmekteydiler.

Suphi'nin gözünde dünya değişmiş, şenlenmişti. Her çehrede bir mutluluk gülümsemesi bulmaktaydı. Sanki bugün bütün varlıklar için bir mutluluk bayramıydı.

Şişli'yi geçtiler. Kâğıthane caddesinden giderek yolun dirsek noktasında durdular. Bu noktadan bütün Kâğıthane vadisi seyredilebilecekti. Cendere Boğazı'ndan beri kıvrıla kıvrıla süzülüp gelen Kâğıthane Deresi, bir büyük dirsekle Kâğıthane Köprüsü altından sıyrılıp aktıktan sonra, parkın geniş ölçeği içinde bin iki yüz metre kadar bir mesafeyi hemen dümdüz bir çizgi halinde kesip akarak çağlayanlara girmekte; bir müddet kaybolduktan sonra alt tarafta Karakol Köprüsü'nün yanı başında birdenbire meydana çıkıp ta Sünnet Köprüsü'nün aşağısına kadar büküle büküle devam etmekteydi.

İki gün evvel İstanbul semasını kaplamış olan dolgun bulutlar, Kâğıthane vadisini pek güzel sulamış, çayırlar bu âbıhayat[2] ile canlanıp renklenmişti. Baştan başa zümrütten

---

1 Dört tekerlekli, kapalı, oturacak yeri arkada olan, genellikle iki kişilik atlı araba.

2 Efsaneye göre yalnız Hızır'ın içtiği, içeni ölümsüz kılan su, ebedi hayat suyu, bengi su.

bir halı haline gelmiş olan şu güzel vadi içinde Kâğıthane Köyü, sefasından kabına sığamamış gibi sanki karşı tepelere doğru tırmanmaktaydı. Hele parkın çıplak ormanı tazelik kazanmaya can atar gibi görünmekteydi. Karşı tepeler üzerinde Kâğıthane yaylası alabildiğine uzanıp gitmekte, sağ tarafta Maslak tepeleri ve Büyükdere caddesinin sıra ağaçları sanki vadinin şu tazeliğini seyretmeye koşuyor zannedilmekteydi. Sünnet Köprüsü'nün alt tarafında Alibey Deresi'nin de katılmasıyla genişleyip açılan durgun su yüzeyi, güneşin ışınlarına karşı göz kamaştırmaktaydı.

Şu güzel manzara, Ürani'nin cazibesi, neşesi ve özellikle konyağın tesiriyle Suphi'yi zevkten bayıltmaktaydı. Neşeleri az geldi. Biraz daha konyağa lüzum görüldü. Arabadan indiler. Arabacı, oradan konyak almaya gönderildi. Bunlar yalnız başlarına kalmışlardı. Kol kola gezinmekte, kahkahadan bayılmaktaydılar. Biraz sonra arabacı bir şişe konyakla çıkageldi.

Vadiye indiler, ta Cindere'ye yakın bir yere kadar gittiler. Yol üstündeki koca meşe ağacının altında durdular. Kafaları kızışmaktaydı. Nemli çayırların üstünde çocuk gibi koşuşmakta, yuvarlanmaktaydılar. Dere kenarına yan yana oturdular. Ayakkabılarını, çoraplarını çıkararak ayaklarını serin suya soktular. Bu eğlence şevklerini artırmıştı. Kahkahaları etrafı çınlatıyordu.

Arabacı suyu bol bulmuş, arabayı aşağı tarafta, dere kenarına kadar sokup büyük bir süngerle temizlemekteydi. Suphi, neşesinden kabına sığamıyor ve yeşil çayırların üstünde yalınayak başı kabak koşup yatıyordu. Arkasından Ürani onu takip ediyordu. "Esir almaca" oynuyorlardı. Bu çılgınlıklarla saat beşe gelmişti. Arabaya girdiler. Cindere'den geçerek Ayazağa, Zincirlikuyu yolundan saat altı buçukta eve geldiler.

Ertesi sabah Suphi buradan ayrılmaya bir türlü cesaret edemiyordu. Sırrıcemaller Mırrıcemaller büsbütün unutulmuştu. Dünkü sarhoşluğun serpintisi hâlâ hüküm sürmekteydi.

Suphi, şu belirsiz zevk içinde büyülenip kalmıştı. Fakat mağazanın işleri de aklından çıkmıyordu. Ama bu tatlı zevk beşiğinden nasıl kalkıp çıkmalı? "Adaam! Muhsin yalnız başına becerebilir."

Konyağın buharı gittikçe dağılmakta, şu gizli dağılma, düşünme kuvvetini yavaş yavaş serbest bırakmaktaydı. Suphi gittikçe sakinlikle düşünmeye başladı. İlk önce işlerinin başından ayrılmaktaki sakıncaları görmeye başladı. Bir kere tembelliğe alışırsa sonunun fena olacağını anladı. Biraz daha düşüncelerini derinleştirince başına gelen belanın vahametini de kestirdi. Gözü bağlı olarak bir aşüftenin hileli tuzağına tutulup gitmekte olduğunu hissetti. Derhal Sırrıcemal'in hayali karşısında dikildi. Bu hayal kendisini lanetlemekte, yüzüne tükürmekteydi. Suphi elleriyle yüzünü örtmüş, bu hayale bakmaya cesaret edemiyordu. Ürani'den adeta nefret etmekteydi.

Fakat şu duygu buhranı hep gönlünün değişmekte olduğunu göstermekteydi. Suphi, bu bunalımın akıntısına tutulmuştu. Ürani'ye karşı içinden yükselen nefret, şüphe yok ki bir aşkın doğuşunun başlangıcıydı. Adeta Suphi'nin Ürani'ye aşkı, nefret içinde ortaya çıkmaktaydı.

Suphi sokağa çıktığı zaman Ürani'yi sevmiş gitmişti.

Akşamüstü köprü başında Sirkeci'ye doğru yürüyüp gitmedi, hatta köprüye kıvrıldı. Tünel'e bindiği zaman Bakırköy'ün hatırası gönlünü heyecanlandırmadı. Kendisini Ürani'nin kolları arasına attı.

5

Sırrıcemal, telgrafı gece saat altı buçuğa doğru almıştı. İlk önce hiçbir kuruntuya kapılmadı. Beyinin elbette mühim ve acil bir işinin çıkmış olacağını düşündü. Belki mağazanın işleri kendisini gece de orada alıkoymuştu. Hatta bir iki gündür Suphi işlerinin çokluğundan bahsetmekte, geceleri sabahlara kadar defterleriyle uğraşmaktaydı.

Sırrıcemal bu düşünceyle rahatça yemek yemiş, salonda salıncaklı sandalyesinin üstünde, yarıda bırakmış olduğu romanını okumaya koyulmuştu. Bu okumada epeyce ilerlemiş, saat dokuza yaklaşmıştı.

Birdenbire zihnine bir şüphe girdi. Durup dururken şu uğursuz şüphenin aklına nereden kopup düştüğüne hayret etmişti. Romanı bıraktı. Asıl kendi romanını düşünmeye ve incelemeye başladı. Suphi, Hocapaşa'da kalmış olmasın? Fakat bu şüphesini haksız bulmaktaydı. Kendisinin uğrunda o kadar büyük fedakârlıkları göze almışken bu gibi şüphelere düşmek pek nankörlüktü. Hayır, hayır. Suphi, beyciği, kendisini hiçbir zaman terk etmez. Bütün varlığını kendisine adamıştır. Elbette bu gece gayet mühim bir iş için kalmaya mecbur olmuştur. Kim bilir nasıl iştir? Fakat herhalde Suphi yalan söyleyecek değil a! İşte "pek işim var" diyor. Demek ki mağazada çalışıyor. Zavallı beyciği! Bu ne kadar zahmet, bu ne kadar iş!..

Sırrıcemal yine romanını okumaya koyuldu, fakat o şüpheyi aklından bir türlü def edememişti. "Ya Hocapaşa'da kaldıysa?.."

İçine bir sıkıntı gelmişti. Bir türlü yerinde oturamıyordu. Salon içinde gezinmeye başladı. Zihnindeki şüphe gittikçe büyümekteydi. Suphi'nin Zehra'yı hâlâ sevdiğini, yüreği cızlaya cızlaya boşadığını hep biliyordu. Zehra'ya doğru ikinci bir dönüşünden hep ürkmekteydi. "Niçin olmasın, niçin olmasın?" Zehra ilk göz ağrısı, kendisinden güzel değilse de herhalde Suphi'nin gönlünü hâlâ üzerinde asılı tutmakta. Sırrıcemal, Zehra'nın güzelliğini hafife almaktaydı: Yusyuvarlak, tostoparlak... Kocaman ağızlı, cam gözlü... Neresinde güzellik? Ayyyy! Ne de yaraşır ya!

Fakat ne yaparsın? İşte beyciği o "gudubeti" hâlâ seviyor. Çirkinin dik âlâsı, ama ilk göz ağrısı?

"Mutlaka, mutlaka..." Suphi'nin Hocapaşa'da kalmış olacağına adeta hükmediverecekti. "Lakin nikâhsız nasıl olur? Nikâhsız nasıl olur?"

Fakat Sırrıcemal, şüpheyi atlayıp zan derecesine varmakta gecikmedi. "Senin nikâh dediğin bir saat içinde olur biter..."

O gece Sırrıcemal sabaha kadar ateşler içinde yandı. Kesik kesik, karışık rüyalarla da acı içinde kıvrandı. Bu rüyaların hemen hepsi Suphi ile Zehra'yı kucak kucağa kavuşmuş şekilde göstermekteydi.

Zehra işte şurada, yatak odasının yanı başındaki salonda, Sırrıcemal'in akşam oturduğu salıncaklı sandalyeye oturmuş bir kitap okuyor; Suphi de arkasından omuzlarına abanmış, başını gerdanının altına sokmuş, dinliyor. Zehra arada sırada başını sola doğru çevirip Suphi'nin alnına hafif bir buse konduruyor. Derken manzara tamamen değişti. Boğaziçi'ndeki yalının bahçesinde, havuz başında Suphi ile Zehra yan yana, ağaç kanepe üzerinde oturuyorlar. Zehra, elindeki uzun fındık dalının ucunu suya sokmuş, kırmızı balıklarla oynuyor. Suphi karanlık bir odada karyola içinde yatıyor, Zehra da yorganını örtüp bastırıyor...

Kalabalık bir yer, Göksu Çayırı gibi, fakat ortasında pembe boyalı bir köşk. Köşkün kapıları ardına kadar açılmış, içeri giren girene! Sırrıcemal de yanında bir Arap halayıkla giriyor. Soygunlar[1] koşuştular:

— Sırrıcemal Hanımefendi geliyor!

Fakat öte taraftan hiç tanımadığı bir kadın, mahzun mahzun yanına kadar gelip usulcacık kulağına dedi ki:

— Bedbaht! Sen ne geldin? Zehra'nın düğünü bu!

Sırrıcemal sordu:

— Kime varıyor?

Kadın bir müddet tereddüt etti:

— Kime olacak, Suphi Bey'e.

Sırrıcemal'in sanki başından aşağı bir kaynar su döküldü... Merdivenden çıktı. Fakat in yok cin yok. Odadan odaya girip çıkmaktaydı. Her taraf bomboş... Bir türlü gelin

---

1 Düğünlerde, ziyafetlerde davetli hanımları kapıda karşılamak, ferace ve çarşaflarını alıp muhafaza etmek ve giderken giyinmelerine yardım etmekle görevli (kadın).

odasını bulamıyor... Terliyor, yoruluyordu. Derken baktı ki ağzı köpürmüş kara bir manda, kendisini kovalamaya başlamış. Zavallı Sırrıcemal! Bir türlü koşamıyor, hayvan kendisine gittikçe yaklaşıyordu. Sırrıcemal o kadar koşuyor, o kadar koşuyor da bir karış yer bile gidemiyordu. Uzaktan bir parmaklık görünüyor. Sırrıcemal orayı atlayıp geçebilse tehlikeden kurtulacak. Fakat ne gezer. Bu halde gözünü açmıştı. İçi ürkmekteydi.

Evin içini dinledi: Hiçbir tarafta çıt yok. Dışarıda da bir sessizlik ve sakinlik hüküm sürmekteydi. Şu sessizlik içinde, geçirdiği korkulu rüyaların etkilerinin de eklenmesiyle, korkmaya başladı. Zayıf sinirleri bu kadar şiddetli etkilenmelere tahammül edemeyecek gibi görünmekteydi.

Etrafı dikkatle dinliyordu. Bir tarafta hafifçecik bir tıkırtı duysa, evi cinler periler basmış kadar korkuyordu. Hava hâlâ açılmamış, mum donuk bir alevle yanarak odayı korkunç bir şekilde aydınlatmaktaydı. Sırrıcemal artık düşünemiyordu da. Yüreği çarpıyordu. Kendisinde bir ağlama eğilimi hissetmekteydi. Lakin niçin? Bu sebebi bir türlü bulup çıkaramıyordu.

Bir hayli zaman sonra sinirleri yatışmıştı. Rahatça düşünmeye başladı. Bir kere kuruntu üzerine kendisini bu kadar üzmesini münasebetsiz buldu. Elinde ne delil var? Yarın akşam elbette Suphi gelecek. Niçin gelmesin? Kendisi güzel mi değil, beyini sevmiyor mu, üstüne titremiyor mu? İşte Suphi de kendisini seviyor. Sevmese Zehra'dan vazgeçer miydi? "Ben deliyim!" Bu kadar şüpheci olmayı lüzumsuz buluyordu. Beyinin bu gece mutlaka mühim bir işi vardı. Bu teselliyle rahat rahat uykuya daldı...

Sabahleyin uyandığı zaman düşüncesini pek rahatlamış buldu. Akşama kadar hiçbir endişeye kapılmaksızın ev işleriyle uğraştı. Suphi yalancı dolmayı pek severdi. Bir güzel dolma yaptırdı. Hatta kendisi de yardım etti. "Beyim ne kadar hoşlanacak!"

İşlerini bitirdi. Salonun lambalarını yaktı. Beyinin yolunu beklemeye başladı. Suphi'nin gelme zamanı beş buçuk-

tu. Her zamanki gibi treni düdüğünü ince ince öttürerek geldi, gürültüyle geçti gitti. Biraz ötede durdu. Sırrıcemal'in yüreği oynamaya başladı. İşte Suphi istasyondan çıktı. İşte çakıllar üstünde hızlı hızlı yürüyor. Köşe başındaki Mehmet Beylerin evini geçti. Nikoli'nin evini de geçti.

Sırrıcemal, bir türlü cesaret edip de pencereden bakamıyordu. Ümitle geçirdiği her dakikayı kâr sayıyordu. Hesaplarına göre Suphi evin kapısına varmıştı. Kapı ha şimdi çalınacak, ha şimdi çalınacak diye beklemekteydi. Saniyeler birer birer geçip gittiği halde kulağına öyle bir ses gelmiyordu. Belki birisiyle lakırdıya dalmıştır. Bir iki dakika gecikmekte ne zarar var? Yüreği hoplamakta, içi içine sığmamaktaydı. Boğazından yukarı alev sarıyor, ağzında tükürüğü kuruyordu.

Bir dakika, bir buçuk dakika, iki dakika... Aman Allah! Dakikalar ona, on beşe, yirmiye vardı. Bir haber yok. Bu tren geçmişti. "Son trene bakalım." Fakat Sırrıcemal bu gecikmeyi kötüye yormaya başladı.

Dün geceki buhranlar, azaplar, iç sıkıntıları yine baş gösterdi. Hem bu gece daha şiddetliydi. Sanki kalbini bir yılan ısırmaktaydı. Son tren akşam karanlığı içinde etrafa dehşet saçarak geçti gitti.

Sırrıcemal'in heyecanı da son dereceye gelmişti. Ya bunda da görünmezse?.. Suphi bu trende de görünmemişti. Saat yediye, yedi buçuğa kadar beklediği halde ne gelen var ne giden. Bu gece de işi olsaydı, bir telgraf daha göndermesi gerekirdi. Eyvahlar olsun! İşte korktuğuna uğramıştı!

Sırrıcemal'in sinirleri gevşeyip gitmişti. Kanepe üstüne yüzükoyun kapanarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Dünya, gözünde zindan kesilmişti. Ağzına lokma bile almadan gece yarısına kadar o halde kaldı. Düşünceleri pek bağlantısız, pek dağınıktı.

Sırrıcemal dört beş gün hissiz ve iradesiz gibi yaşadı. Hemen hiçbir şey düşünmüyor, hiçbir iş görmüyordu. Saatlerce pencere önünde hareketsiz durup etrafa boş boş bakmaktaydı.

Ayrılık günleri on beşi geçtiği halde Suphi'den hâlâ bir eser yok. Sadece bir iki defa kâtibi –Muhsin– gelmiş, harç ve para getirmişti.

Muhsin esmerce bir delikanlı olup, yaşı henüz pek körpeydi. Sırrıcemal, Muhsin'i kapı aralığında görmüş, Suphi hakkında sorgulamıştı. Fakat arzu ettiği derecede bilgi alamamıştı. Kendisine Muhsin pek dalgın, adeta kederli görünmüştü.

Sırrıcemal'in içini bir kurt yiyip durmaktaydı. Acaba Suphi, gerçekten Hocapaşa'da mıydı?.. İş burasını halletmekten ibaretti. İçinde uyanan bu hevesi bir türlü yenemiyordu. Nasıl araştırmalı? Nasıl araştırmalı? Bu sırrı kime emanet etmeli?

Hiç tanıdığı yoktu. Bu işi bizzat üzerine almaktan başka çare göremiyordu. Lakin nasıl? Ya tahammül edemezse, ya yüreğine inerse? "Daha iyi ya işte! Kurtulup giderim."

Fakat bir iki gün sonra ölüme de razı olmamaya başladı: "Niçin? Niçin? Onlar zevk sürsünler de ben öleyim ha!"

Sırrıcemal de Zehra gibi intikam sevdasına düşmüştü. Çünkü o da Suphi'yi Zehra kadar seviyordu.

İntikam, intikam. "Lakin biçare kadın! Nasıl yapacaksın? Elinden ne gelir?" Ne mi gelir?.. Bir kadının elinden her şey gelir. İşte bunu bak nasıl ispat edecek. Elinden ne mi gelir? Çok şey gelir, çok. Görürüz. Bir kere düşünüp taşınsın. Elbette bir çare bulacak.

Sırrıcemal intikam hayaliyle teselli bulmakta, bu ümit kendisini neşelendirmekteydi. Sırrıcemal de Zehra gibi intikam arzusuyla yaşamaktaydı.

Bir gün yanına hizmetçi kadını alarak sabah trenine binip Sirkeci'ye indi. Hocapaşa'daki evin kapısına kadar geldi. Elini tokmağa dokundurmaktan çekiniyordu. Yüreği göğsünü parçalayacak gibi çarpmakta, şakakları çatlayacak derecede atmakta, gözleri kararmaktaydı. Fakat son bir gayretle kapıyı çaldı. Kapı açılır açılmaz Sırrıcemal içeri atıldı. Nazikter'in kapıyı itip kapamasına meydan bırakmadı.

Nazikter, Sırrıcemal'i görür görmez rengi döndü, hayretinden şaşaladı. Sırrıcemal, Nazikter'e önem vermeyerek yürüdü. Merdivenden çıktı. Aşağıda Nazikter kıyametler koparmaktaydı:

— Utanmaz yelloz, ne cesaretle gelmişti? Buraya girmeye ne hakkı vardı? Ayol o çamlar bardak oldu.

Sırrıcemal bu feryatlara kulak bile asmadan Münire'nin odasına doğru yürüyordu. Nazikter, merdiveni dörder dörder çıkarak önüne geçmek istedi. Sırrıcemal nefretle itip kakarak onu yere yuvarladı. Nazikter'in feryat figanı ayyuka çıkıyordu:

— İnsanı öldürmek mi istiyor? Edepsiz! Kim oluyor? Ne haddi var? Sümüklü musibet! Miskin kazulet!

Sırrıcemal, Münire'nin kucağında ağlamaktaydı.

Biçare valide oğlunu görmüş kadar sevinmişti. Üç aydan beri sevgili ciğerparesinin "gül cemalinden" mahrum kalarak feryat etmekteydi. Sırrıcemal'i öpüp kokladıkça sanki burnuna oğlunun kokusu geliyordu. Sırrıcemal de Münire'nin ellerini gözyaşlarıyla ıslatmaktaydı.

— Evladım hasta değil ya?.. Bi şeye kederlenmiyor a?..

Sırrıcemal cevap vermiyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

— Allah aşkına söyle. Evladıma ne oldu?

Münire, şu gözyaşından şüphelenmişti. Aklına kara kara düşünceler gelmekteydi. Sakın evladına bir hal olmasın.

— Hayır, hayır! Bi şey yok, bi şey yok!

Münire geniş bir nefes aldı. Göğsünden ağır bir yük kalkmıştı.

— Ee ne var? Ne var? Niçin ağlıyorsun ya?

Sırrıcemal, Münire'nin sözlerinden irkildi:

— Nası, nası? Bey burada değil mi?

Münire alık alık bakmaktaydı. Ayol oğlu üç aydır semtine bile uğramıyordu. Orada değil miydi? Kendisiyle beraber oturmuyor muydu?

Sırrıcemal'e de bir hayret gelmişti... "Nasıl? Suphi buraya da mı gelmemişti? Ya on beş yirmi gündür nerede kalmıştı?"

— Ne bileyim ben? Ben onu senlen beraber, birlikte biliyorum. On beş yirmi gündür gelmiyor mu? Sakın başına bir kaza gelmiş olmasın.

Sırrıcemal o kazanın ne olacağını bilebilir mi ya hiç! Fakat bir türlü inanamıyordu. Münire'nin şu hareketini bir bilmezlikten gelme, bir oyun sayıyordu. Beyini kendisinden çalmışlar, şimdi de gizliyorlardı.

Sırrıcemal feryat etmeye başlamıştı. Mutlaka beyini istiyordu. Söylemeli, beyini teslim etmeliydi. Yoksa başlarına kıyametler koparacaktı.

Münire şaşırmış, Nazikter ile Zehra da koşup odaya gelmişlerdi. Sırrıcemal'in gözleri kızmış, kimseyi görmüyordu:

— Bana beyimi verin! Yoksa dünyayı başıma toplarım!

Zehra, intikam alırcasına alaycı bir gülüşle gülümsemekte, Nazikter burnundan solumaktaydı.

— Beyimi isterim diyorum size! İşitmiyor musunuz?

Sırrıcemal adeta kudurmuştu. Sırrıcemal yaşmaklanıp çıkarken Zehra arkasından avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

— Oh, kahpe oh! İşte o Suphi çapkını sana da yaramadı ya! Sana da kalmadı ya!

Nazikter de bir taraftan yumruklarını birbirine vurarak, dudaklarını büzerek Sırrıcemal'e nispet yapmaktaydı.

Şu hal Sırrıcemal'in hiç de gücüne gitmemişti. Suphi, kendisi gibi Zehra'yı da feda etmişti, işte buna sevinmekteydi. Fakat her şekilde Suphi elden gitmişti. Ya onu burada bulsaydı, geri almak için ümitli olabilirdi. Halbuki işte Suphi'yi diğer bir yabancı pençe avlayıp esir etmişti. Şu bilinmeyen düşmana karşı gönlünde derhal bir rekabet hissi ve nefret uyandı. Lakin o düşmanı nerede bulmalı?..

Sırrıcemal, intikam sevdasından zerre kadar geçmemişti. Fakat o intikamın yöneltileceği yer değişmiş demekti. Mutlaka o yeri bulup çıkarmaya karar verdi.

Sırrıcemal çıkıp gittikten sonra Zehra kahkahalarla gülmeye başladı. İşte intikamının bir kısmını almıştı. Daha alacak pek çok intikamı vardı. Asıl intikamı Suphi'den alacaktı.

Zehra, işi yoluna koymuştu. Nazikter'den, Habibe Molla'dan ümidini kestikten sonra savaş meydanına kendi başına çıkmaya karar vermişti. Önce Bakırköy'e gidip Sırrıcemal'in kafasını gözünü yarmaya karar vermişti, fakat bunda o kadar fayda görmemişti.

Bu sırada tesadüf, yolunun üzerine Marika'yı getirip bırakmıştı. Marika bildik çerçi[1] kadınlardan birisiydi ki pek çok evle münasebeti vardı. Bir gün buraya da gelmiş, Zehra'ya işlemeler filanlar göstermişti. O anda Zehra'nın zihninde bir ümit ışığı doğmuştu. Şu çerçi karısından istifade etmek ve yardım almak mümkün olabilirdi. Karıdan birçok şey almış, bol bol ikramlarda bulunmuştu; sıkça tuhaf[2] ve nadide şeyler olursa getirmesini tembih etti. Birkaç gün sonra Marika geldi. Artık bu eve dadanmıştı.

Zehra, karıyı emellerine uygun ve hissiyatını kendisine uyacak şekilde hazırlamaktaydı. Bir gün ona açıldı. Beyinin kendisini aldatıp terk ettiğinden filandan bahsederek, gerek ondan, gerek rakibi olan Sırrıcemal'den bir güzel öç almak istediğini uzun uzadıya anlattı.

Zaten Marika bu gibi işlerin erbabıydı. Fakat kişisel çıkarını artırmak için önce biraz nazlandı. O nazlandıkça Zehra vaatleri yükseltmekteydi. Nihayet Marika razı oldu.

Konuşulduğu üzere Marika, Beyoğlu'nda tanıdığı kadınlardan birini Suphi'ye musallat edecek, çekip tuzağa düşürecek, onu eğlenceye alıştırıp hem Sırrıcemal'den ayıracak, hem dünyasını başına yıkacaktı.

Zehra şu tedbirlerden pek memnun oldu. Memnuniyetinin açık delilini de, Marika'nın avucuna iki lira sıkıştırmak suretiyle gösterdi.

İki gün sonra Marika, mıknatısı gibi olan Ürani'yle birlikte geldi. Zehra, vazifeleri hakkında Ürani'ye ayrıntılı bir talimat verdi. Marika, ara sıra olayların gidişatından Zehra'yı haberdar edecekti. Yukarıda görüldüğü üzere,

---

1 Dolaşarak ufak tefek tuhafiye eşyası satan kimse, tuhafiyeci.

2 Tuhafiye eşyası, yani kurdela, dantel, düğme, iplik, iğne, kopça vb. çeşitli dikiş ve süs malzemesi, çorap, mendil vb. giyecek şeyler anlamında.

Ürani, güçlü cazibesinin şiddetli etkisini tamamıyla göstermiş; Suphi, Sırrıcemal'den de işten güçten de vazgeçmiş, Ürani'yle kapanmıştı.

Zehra, başarısına sevinmekteydi. Fakat acele etmekten de geri kalmıyordu. İşler hızlı gitmiyordu. Marika, Ürani'nin maharetinden filanından bahsederek Zehra'yı temin ediyordu.

Bugün Sırrıcemal'le olan macera, Zehra'nın keyfini daha çok artırmıştı. Sırrıcemal'i tahrik eden aldatılmaktan gelen öfkenin şiddet ve kuvvetini kadının ümitsiz tavır ve davranışlarından anlamaktaydı. Olacak, olacak... Her istediği olacak. Oh! Dişleriyle etlerini parçalasın hınzır karı! Daha bak neler çekecek, neler çekecek!..

"Aman şimdi ne kudurmuş, hiddetinden, hırsından ne küplere binmiştir." Nazikter de bunca zamanlık hoşuntusunu hele bugün iyice almış, yüreği ferahlamıştı.

Münire bir nöbete tutulmuş, döşeklere serilmişti.

Sırrıcemal intikam hırsıyla kuvvet bulmuş olarak eve geldi. Fakat vücudunda bir kırıklık, bir fenalık hissetmekteydi. Başta buna hiç ehemmiyet vermedi. Eskisinden daha rahatça vakit geçirmeye başladı. Zehra'yla olan macerayı sanki unutmuş gitmişti. Çünkü işte artık onunla düşmanlığa ve rekabete karşı hiçbir sebep kalmamıştı. Hatta mümkün olsa Suphi'den öç almak için Zehra'ya yaklaşacaktı.

Zihninde bir plan hazırlıyordu. Planın başlangıcı şekillenmekteydi. Lakin şu başlangıçtan bile planın uygulanması mümkün bir şey olmayacağını kestirmekteydi.

Bu vukuattan iki gün sonra Muhsin yine her zamanki gibi bir miktar harçlık ile biraz harç getirmişti. Hele bugün Sırrıcemal yine kapı arkasından Muhsin'i zorlayarak Suphi'nin durumunu ve yerini öğrendi. İşte asıl bu haber merakına dokundu. Bir fahişe hatırı için kendisini feda etsin ha! Vay vefasız vay! Bir fahişe için!..

Muhsin'i tekrar tekrar sorgulamaktaydı. Muhsin, mahzun tabiatının gereği olan bezgin ve üzgün bir edayla konuşuyordu. Şu sevimli çehre, kapı aralığından Sırrıcemal'in

gözüne iliştikçe, zavallı kederli gence yüreği cızlamaktaydı. Muhsin'i intikamına araç olarak kullanma fikri o anda zihnine doğmuştu. O gece neredeyse sabaha kadar bu fikri zihninde evirip çevirdi. Meseleye yerinde bir çözüm bulamadı. Muhsin ne şekilde maksatlarına alet olabilirdi?..

Bir oyuna göre Muhsin'i kendi sevgisine çekerek davet edecekti. Fakat bu tedbirden ne umabilirdi. Olsa olsa Suphi duyacak, belki kıskanacak? Bu ihtimali hem pek zayıf bulmakta hem de şu kıskançlığın Suphi'yi dönmeye zorlayacağını aklı kesmemekteydi. Bundan başka işin içine bir de Muhsin'i katıp meseleyi daha da karışık hale getirmekten korkuyordu. Kendisi Muhsin'i sevebilse kurtulmuş olacaktı. Fakat artık o zaman intikamdan da vazgeçmek lazım gelecekti. Belki de şu yeni aşk, ona daha büyük bir felaket hazırlayabilirdi. Bundan dolayı bu oyundan vazgeçti.

Diğer bir oyuna göre Muhsin'i Ürani'ye musallat edecekti. Fakat bunun için paraya ihtiyaç vardı. Ürani'yi Suphi'nin elinden kapabilmek, onu paraya heveslendirmeye bağlıydı. Lakin elinde avucunda para yoktu. Bir de Muhsin'i ne deyip de kandıracak, Suphi aleyhinde hırslandıracak ve kızdıracaktı?

Bu oyunda da hayır görmedi. Aklına başka bir çare de gelmiyordu. Bir iki gün şu kararsızlık içinde çalkandı yandı.

Birkaç günden beri ara sıra üzerine bir baygınlık gelip geçmekteydi. Sırrıcemal buna o kadar önem vermemişti. Fakat sonraları bu baygınlık adeta nöbet olarak gelmeye başladı. Bir de sancı musallat oldu. Sırrıcemal'in hâlâ önem verdiği yoktu. Lakin bir gün, sarnıca kovayı daldırmış, ipi sağa sola salladıktan sonra çekmeye başlamıştı. Kova pek ağır gelmiş, Sırrıcemal de bu ağırlığa dayanabilmek için kaslarını zorlamıştı ki eyvahlar olsun! Sırrıcemal döşeğe serilmişti. Belediye hekiminin verdiği ilaç zavallı kadının biraz gözünü açmıştı.

Sırrıcemal'in bütün ümitleri, bütün hayalleri kendi kendine düşürdüğü şu çocuk üzerine kurulmuş durmaktaydı. O binanın yıkılması, ümitlerinin, hayallerinin de yıkılması

ve yok olması demekti. Artık bundan sonra Suphi'yle hiçbir bağı, hiçbir ilişkisi kalmamıştı. Şu dünyada hiçbir koruyucusu, hiç kimsesi de yoktu. Bu son felakete sebep ise Zehra'ydı. Ah kör olasıca karı! Lakin iş işten geçmişti.

Sırrıcemal ansızın gelen bu darbe üzerine hayattan nefret etmişti. Saatlerce başını önüne eğer, derin derin düşünür, gözünü bir noktaya diker, yarım saat, bir saat oradan ayırmaz, yaptığını düşünmez, düşündüğünü yapmaz, söylediğini işitmezdi. Adeta bir karasevdaya müptela olmuştu. Birkaç defa intihara kalkışmış fakat görülerek güç bela engellenip azarlanmıştı. Lakin artık Muhsin de seyrek seyrek gelmeye başlamıştı. Aşçı bir iki aylık ödemesinin gecikmesi üzerine çıkıp gitmiş, mutfak işi de hizmetçi karıya kalmıştı.

Sırrıcemal ise hiçbir işe karışmayıp dalgın dalgın gezip oturuyordu. Gün geçtikçe mum gibi erimekte, rengi değişmekte, saçları dökülmekteydi. Neredeyse ağzına bir şey koymuyor gibiydi. Hizmetçi karı, Sırrıcemal'in şu halinden istifadeyle en kıymetli eşyayı birer birer aşırmakta, kadıncağızı yolup soymaktaydı. Sırrıcemal, şu hallerin hiçbirisinden haberdar değildi. Bir gün gazetelerin birisinde şu havadis okunmuştu:

> Bakırköy'de, istasyon civarında bir hanede Sırrıcemal Hanım namında biri kendisini hanenin sarnıcına atarak intihar etmiş olduğu işitilmiştir.

İşte Zehra'nın intikamı birer birer alınmaktaydı.

6

Suphi, artık mağazaya da gitmemeye başlamıştı. Ürani'den bir dakika bile ayrılığa tahammül edemiyordu. Mağazasını Muhsin'e terk etmiş, kendisi "haylayfa"[1]

---

1 Haylayf (İng. *highlife*): Lüks hayat, sosyete hayatı.

yani kibar yaşantıya koyulmuştu. Gündüzleri on ikide filanda yataktan kalkarlar, öğle yemeklerini yiyip üçte dörtte dolaşmaya çıkarlardı. Akşam yedide filanda gelip, akşam yemeğini yerler, dokuzda, onda çıkıp gidecekleri yere giderlerdi. Gidecek yerler ise sınırlı değildi. Bazen Fransız Tiyatrosu'na,[1] bazen Verdi'ye,[2] bazen Tepebaşı'na,[3] Konkordiya'ya,[4] bazen Kristal'e,[5] bazen rastgele bir konsere giderlerdi. Balolardan, suarelerden de geri kalmazlardı. Hemen her gece de Ürani'nin akraba ve tanıdıklarından bir iki kişi de yanlarında bulunurdu.

Suphi'nin elindeki avucundaki su gibi akıp gitmekteydi. Hocapaşa'daki evi idare etmek, Bakırköy'ü beslemek, Ürani'nin israflarına ve ihtiyaçlarına yetişmek lazımdı. Suphi, Hocapaşa ile Bakırköy'ün masraflarından vazgeçmeyi insafına sığdıramıyordu. Bazen zavallılara acıyordu. Hele

---

1 Fransız Tiyatrosu, Beyoğlu İstiklal Caddesi üzerinde Mısır Apartmanı ve Saint Antoine Kilisesi karşısındaydı. 1831 yangınında İstiklal Caddesi üzerindeki yapılar büyük çapta zarar gördü. Bugün Elhamra Pasajının olduğu yerde Fransız Tiyatrosu bulunmaktaydı. Tiyatro oval şekilde olup altı kat halinde localara sahipti. Tiyatroda 26 loca bulunuyordu. Salon girişleri camdan olması sebebiyle tiyatro bir süre sonra Kristal olarak anılmaya başladı.

2 Bugün Beyoğlu İstiklal Caddesi 52 numarada yer alan yapı. Bu yapı adasında iki sinema salonu bulunmaktaydı. Salon ilk kurulduğu zaman Verdi Tiyatrosu'ydu. Daha sonra salon Odeon ismini aldı. Verdi ve Odeon, Avrupalı grupların tiyatro oyunları sergilediği en önemli salonlardan biri olmuştu. 1914'te sinemanın yükselişiyle Ekler Sineması ismiyle ilk sinema gösterimleri yapıldı. 1933'te Şark Sineması ve daha sonra Lüks Sineması adını almıştır. Daha sonra bu yapı adası satın alındı, yerine AVM inşa edildi ve bu salonlar yok edildi.

3 Tepebaşı Tiyatrosu (Tepebaşı Kışlık Tiyatrosu, Tepebaşı Dram Tiyatrosu). XIX. yüzyıl sonunda inşa edilen ve Türk tiyatro tarihinde önemli yeri olan bir yapıdır. Cumhuriyet döneminde en parlak devrini yaşayan bina, uzun yıllar İstanbul Şehir Tiyatroları'nın yönetim merkezi olarak da hizmet verdi. 1970'lerdeki yangınlarda yok olan barok binanın yerinde TRT Tepebaşı stüdyoları bulunmaktadır.

4 (Concordia) İstiklal Caddesi üzerinde, bugünkü Mısır Apartmanı'nın yanında ve Elhamra Pasajı'nın karşısında yer alan tiyatro. 1906'da yıkılmış ve yerine Saint Antoine Kilisesi inşa edilmiştir.

5 Beyoğlu'nda bugünkü Elhamra Pasajının yerinde yer alan yapı. Kristal Palas. Palais de Crystal. Fransız Tiyatrosu.

anasına yüreği sızlamaktaydı. Lakin Ürani'nin pençesinden kurtulmaya imkân da göremiyordu.

Bu kadar masrafa karşı geliri gerçi şimdilik yeterli görünmekteyse de kim bilir hayatta neler olmaz ki! Olacak, zaten olmaya başlamıştı. Muhsin mağazanın idaresinde serbest kalınca çalıp çırpmaya koyulmuştu.

Alışverişteki durgunluk gittikçe artmaktaydı. Fiyatlar düşkün, piyasa durgun, mal artık. "Sabri Efendi'nin kırk beş liralık poliçesinin vadesi geçti!" Vadesi geçen poliçelerin adedi artıyordu. Suphi, Muhsin'in bu haberlerine karşı, "Peki, peki" demekten başka cevap vermiyordu. "Peki, peki... Öyleyse ben de işimi bilirim." Evet, Muhsin işini pek âlâ bilmekteydi. Hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Hocapaşa'nın, Bakırköy'ün masraflarını kısmakta da gevşeklik göstermiyordu. Kendi tabirince "ipliğini boyamakta"ydı.

Suphi'nin dünya gözünde değildi. O, "gözünün nuru" Ürani'siyle meşguldü. Dairenin kirası, idaresi, Ürani'nin modaları, eğlenceler filanlar hep Suphi'nin kesesinin dayanıklılığına kalmıştı.

Suphi, Ürani'yi ne kadar da kıskanıyordu. Sokakta kol kola gezdikleri zaman Ürani'ye doğru yönelen yabancı bakışlar Suphi'nin kanını coşturmaktaydı. Ya Ürani'nin de tebessümleri ne kadar boldu. Herkese güleryüz gösteriyordu. Suphi, Ürani'den henüz şüpheli değilse de her halükârda o güleryüzlerin, o cilvelerin hep kendisine ait kalmasını arzu etmekteydi. Ürani birisine azıcık fazla tebessüm edecek olursa, Suphi derhal kolunu vücuduyla kolu arasında bastırarak yüzüne tutkuyla bakardı. Ürani bu geçici kıskançlık borasına alışmıştı. Her defasında çekici bir nida ve edayla "Supii!" deyince Suphi'nin olanca hiddeti kaybolup giderdi. Fakat Ürani bir türlü tek durmazdı ki. Mutlaka bir çiftelilik çıkaracak, mutlaka Suphi'nin kanını başına sıçratacak.

Nitekim pazar gecesi Tepebaşı Tiyatrosu'nda verilen baloya gitmişlerdi. Suphi dans bilmediği için şöyle bir köşeye çekilmiş, etrafı seyretmekteydi. Ürani genç bir delikanlıyla sarmaş dolaş olmuş, mahir bir orkestranın neşeli

ve oynak ahengine uyarak fırıl fırıl dönmeye başlamıştı. Delikanlı ile Ürani yekvücut olmuş gibi bir ayak üzerinde ve âşıkane bir şekilde düzenli hareketler yaptıkça Suphi'nin kanı çekilmekteydi. Hele raksa biraz ara verip de kol kola büfe denilen odaya dalıp gittikleri zaman Suphi hiddetle yerinden bir sıçrayış sıçradı, uzun uzun adımlarla çiftin yanına geldi. Ürani bir şop[1] dolusu birayı dikmekte, delikanlı da konyak yuvarlamaktaydı. Suphi burnundan soluyordu. Hiddetle Ürani'nin kolundan yapışıp sürükler gibi çekerek yerine getirdi. Ürani, fırtınanın farkına vardı. Yine her zaman yaptığı gibi Suphi'ye sevdalı bir bakışla bir kere, "Supii!" dedi. Sağ elini sağ eline alıp parmaklarını taraklayarak parmaklarına geçirdi. Şöyle Suphi'ye yaslandı. Fakat bu gece bora pek o kadar tez geçmedi. Suphi, kaşlarını çatmıştı. Ürani'nin yüzüne bile bakmıyor, hiddetinden dişlerini sıkarak çenesini oynatıyordu.

Ürani içinden "Ooo! Bu gece beyimizin hiddeti fazla" demekteydi. Zaten bu buhranlardan gayet memnundu. Çünkü Suphi bu haliyle, onun zapteden pençesinde güçsüz kaldığını gösteriyordu. Bu şekilde hem Zehra'nın istediği oluyor, hem Ürani'nin ekmeğine yağ sürülüyordu.

Ürani, beş yaşındayken anasından mahrum kalmış, on iki yaşında da babasını kaybetmişti. Tek başına fakir ve sefil bir halde halası Fani'nin eline kalmıştı. Fani zaten kendisini beslemekten âciz olmasına rağmen, Ürani'nin yüzünün ve vücudunun güzelliğinden gelecek için ümitlere düşüp kızcağızı yanına almıştı. Daha o yaşta, ilişkide bulunduğu fuhuşhanelere birlikte götürür getirir, oraların merasim ve âdetlerine alıştırırdı. Ürani, bu âlemlerden lezzet almaya başlamış, içinde bir cinsel heves uyanmış, içi titremekteydi. Kendisine kalsa hemen o âlemin içine atılacaktı.

Ürani bir hayli rekabet uyandırmaktaydı. Adeta birkaç yerden açık artırmaya konulmuştu. Fani bu rekabetlere gayet sevinmekteydi. Bu sermayesi, diğerleri gibi borçlara

---

1 Büyük bira bardağı.

karşılık rehin olarak bırakılmayacak, belki kendisine bir gelir, bir akar olacaktı. Ürani henüz on dört yaşına varmadan gelir getirmeye başlamıştı bile. Fani memnundu.

Ürani üç dört sene kadar bir iki ev değiştirdikten sonra, şimdiki 16 numaralı hanenin bir dairesini kiralayarak kendi başına çekilmişti. İki seneden beri on on beş âşık değiştirmiş ve hiçbirisinde dikiş tutturamamıştı. Şimdiye kadar hiçbir erkeği sevmiş değildi. Herkesin âşıkane teminatlarını usanmadan dinler, içinden güler geçerdi. Bir iki aylık âşıkane geçindikten sonra, iki "sevda-zede" birbirinden heyecan duymadan ayrılırlardı. Yalnız, sokakta tesadüf ettikçe bir soğuk aşinalıkla yetinirlerdi. Bazen bir âşığın bir kere daha geri döndüğü olur, birkaç ay sevişmeden sonra yine umursamadan birbirlerinden ayrılırlardı. Şu hallere bakılırsa o erkeklerin de, bu Ürani'nin de kalp ve gönül denilen şeyden asla haberdar olmadıklarına hükmolunabilir. Onlarca "aşk" bayağı bir hevesten ibaret olmalı ki bir müddet sonra geçer giderdi.

Bu sefer Ürani'nin Suphi'yle olan macerası da eskilerinden hiç farklı değildi. Bir kere Ürani, Suphi'yi hiç sevmemişti. Sadece Zehra'nın maksadı ile kendi istifadesine çalışmaktaydı. Suphi'ninki de adi bir hevesten ibarettiyse de bağımlılık derecesinde bir hevesti. Suphi, bunu bir "hakiki aşk" sanmaktaysa da yanılıyordu.

Bir ayyaşın içkiye tutkunluğu ne ise, Suphi'nin de Ürani'ye düşkünlüğü ondan ibaretti. Suphi de ayyaş gibi ara sıra şu sefalete bir son vermeye çalışmakta fakat tıpkı ayyaş gibi sürekli zevke ve eğlenceye düşkünlükten bir türlü vazgeçememekteydi. Bir uğursuz akıntıya tutulmuş, ister istemez o sürüklenmeye boyun eğip gidiyordu.

Bazen harcamaları hesap ediyordu. Ürani uğrunda ayda otuz liradan fazla harcamaktaydı. Şuydu, buydu, aylık gideri kırk lirayı geçiyordu. Halbuki öte taraftan Muhsin'deki havadisler hiç de hoşa gidecek şeyler değildi. Fiyatlar hâlâ "düşkün", piyasa hâlâ "durgun"du. Sabri Efendi protesto etmiş, Makridis mağazayı haczedeceğini söyleyerek tehdit-

lere başlamıştı. Neler, neler! Muhsin bu haberleri hararetli hararetli naklettikçe tavrına öyle bir şekil vermekteydi ki Suphi, çocuğun şu felaketlerden pek etkilendiğini ve üzüldüğünü düşünerek avutmak zorunda kalırdı. "Üzülme oğlum! Biraz daha dişini sık. Yarın ben gelirim. İşleri yoluna koyarım." Halbuki "yarın"ın üzerinden günler geçerdi de ne Suphi mağazaya gider, ne işler yoluna girerdi. Bu gidişle bir müddet sonra gerçekten hacizler, protestolar filanlar yağmur gibi yağmaya başlayacaktı. Fakat Muhsin'e ne! Umurunda mı! Olanca zorluklar, hep Suphi'ye, mal sahibine aitti. Kendisi çocuk, ne yapsın! İşte Suphi bu hesapları, bu zorlukları, bu gerçekleşmesi yakın felaketleri hep gözünün önüne getirmekteydi. Fakat ne çare!

Halbuki bir taraftan Ürani'nin şuna buna bolca iltifat saçmasını da bir türlü çekemiyordu. Zaten Ürani bu manevraları hep Suphi'nin hevesini artırmak, kıskançlığını tahrik ve teşvik için yapıyordu. O iltifatlar hep Suphi için birer çığırtkan, birer yemdi. Suphi bu gösterişlere aldanıp süzülmekteydi. İşte bu gece de Ürani şu manevrasının Suphi üzerinde yarattığı etkileri memnuniyetle karşılamaktaydı. Suphi'nin kızgınlığı ne kadar uzarsa, kendisi hakkında o kadar hayırlıydı. "Oh, dostum, dostum!" diye sokuldukça sokuluyordu. Suphi yavaş yavaş o büyülü cazibeye tutulmaktaydı. Ürani, cilvesini artırarak Suphi'nin çehresine bir tebessüm bile getirdi. Suphi, bu sefer de "af" etmişti.

Bir cuma gecesi de Şehzadebaşı'nda "Handehane-i Osmani"[1] tiyatrosuna gelmişlerdi. 22 numaralı locaya karşı karşıya kuruldular. Saat dokuza yaklaşmış, localar birer birer dolmaya başlamış, aşağı mevkiler ise hınca hınç dolmuştu. Üç tane büyük asma lamba, sahnenin önündeki lambaların da yardımıyla tiyatroyu layıkıyla aydınlatmaktaydı. Ön perde üzerinde, ortada bir tunç kürsü üzerine konulmuş dört tane tunç aslanın başında, pirinç kürelere dayanarak

---

1 İbiş tiplemesini geliştiren Osmanlı tuluat sanatçısı Abdürrezzak Abdi Efendi'nin (1835-1914) Direklerarası'nda kurduğu tiyatro kumpanyası. Bu kumpanyayla Abdi Efendi İstanbul'un en ünlü komiği olmuştur.

duran bir tunç şadırvan arkasında, bir gece denizi ve bu denizin üzerinde karşı karşıya Ahırkapı Feneri'nin yanında Sarayburnu ile Fenerbahçe resmedilmişti. Fenerbahçe üzerinden doğru ay, hilal halinde fakat Fenerbahçe'nin ölçeğiyle asla orantılı olmayacak şekilde boy göstermekte ve denizdeki yansımayla birlikte bir bütün şekil göstermekteydi. Perdenin ta üst tarafında sahnenin tavanında bulunan saat resmi dokuza çeyrek kalayı göstermekteydi.

Kalabalık zaten tiyatronun havasını ısıtmışken bir de küçük bir soba bu harareti adeta tahammül olunmaz bir dereceye getirmişti. Perdenin açılması gecikmiş, halkı bir sabırsızlık almıştı. İncesaz[1] takımı uşşak bir şarkı geçmekte, Şemsi'nin[2] kanunu tiyatro içindeki şamatanın üstünde gezinmekteydi. Sonunda çıngırak işitildi. Orkestra hareketli bir valse başladı.

Bu geceki oyun *Günahsız Kadın* namında bir melodramdı. Birinci perdede Servinaz Hanım (Agavni Hanım) kocası Süruri Bey'den (Hamdi Efendi), cariye Fıtnat'a (Efdik Hanım) şikâyet ediyordu. Derken Süruri Bey çıkageldi. Karı koca arasında bir kavga çıktı. Her gün böyle hır gür sökmeyecek. Bu işe son vermeli. Süruri Bey, Canip Ağa'nın (Agâh Efendi) kızı Ferdane (Aranik) Hanım'a tutulmuştu. Servinaz'dan kurtulup onu almaya karar verdi. Kadınlar gitti, altı kulaç boyunda, iki kulaç uzun yakalıklı Kumru (Mehmet Efendi) pehlivan gibi boy gösterdi. Süruri Bey, Kumru'ya "mahzende" bir mezar sipariş etti. O gitti, içeri "meşhur komik" girdi. Tiyatroyu bir kahkaha aldı. Abdürrezzak Efendi "Fındık Sıçanından", yani Kambur Mehmet'ten şikâyete başladı. Bu usta "güldürücü"ye Ürani gülmekten kırılmakta, onun neşesi Suphi'nin de neşesini

---

1 Alaturka müzikte keman, kemençe, kanun, ney, ut, tambur, santur gibi çalgılardan ve şarkıcılardan oluşan, fasıl yapan topluluk.

2 XIX. yy'ın sonu ile XX. yy'ın başlarında tanınmış pek çok musikişinasların oluşturduğu saz ve fasıl heyetleri, Şehzadebaşı'nda Direklerarası'ndan Çamlıca'ya kadar çok çeşitli mekânlarda fasıllar yaparlardı. Kanuni Berber Şemsi'nin Heyeti de Kemani Tatyos'un Heyeti ve Şark Musiki Heyetiyle birlikte en bilinenlerindendir.

artırmaktaydı. Ürani'nin kahkahası bazan üst perdeden çıktıkça halkın gözü 22 numaralı locaya çevrilmekteydi.

Suphi, yanındaki genç, güzel, şuh kadının halkça beğenilmesinden gururlanmaktaydı. İşte bütün bir tiyatro halkının arzulu bakışlarını üzerine çeken bu cisimleşmiş güzellik kendi malı, kendi eşiydi. Fakat o arzulu bakışlara karşılık Ürani'nin etrafa saçtığı tatlı gülüşler de asabını bozmaktaydı. O isterdi ki Ürani cismen, fikren, kalben, ruhen tamamen kendisine ait kalsın; o tebessümleri, o bakışları hep kendisine yöneltsin. Dışarıdaki tutkunluklara, dışarıdaki istekli bakışlara karşı heykel gibi duygusuz görünsün; kısacası hayatını kendisine adasın.

Abdürrezzak Efendi halkı kırıp geçirmekteydi. Ama neler söylemiyordu, neler söylemiyordu... Kumru'yu bir iki defa serçe kalburuna kapadı. Bir keresinde kazana düşürdü. Hele karavanadan çorba içirmek için Kumru'ya iskele kuruşu, kimsede gülmekten can bırakmadı. Ürani kahkaha arasında "Oh! Aman! Diyavolos![1]", "Bre kaymeni!"[2] diye söylenmekte, kahkahadan pek sıkıştıkça Suphi'nin kucağına yığılmaktaydı. Suphi'nin bir dakika evvel neşesi kaçmışsa da şu meyil o endişeyi tamamen ortadan kaldırmaktaydı.

Duvarcılarla Abdürrezzak Efendi'nin muhasebesi de pek tuhaf oldu. Üç kişi, üç duvarcı... Etti altı. Allah Allah... Adam üç iken altılaştı. Peki, altı kere altı kaç eder? Zavallı duvarcılar da bilmiyorlar. Altı kere altı beş... Beşe beş, elde var hiç. Ayak da üç! Hesap kitap; netice duvarcılar yüzer para borçlu çıktılar! Heriflerde bir hayret! Ayol, her birisine onar lira vermesi için beyden emir almıştı. Hani ya! Öyle ama hesap öyle gösteriyor. Bir kere daha hesap... Olmayacak. Abdürrezzak Efendi, onardan otuz lirayı heriflere veremeyecek. O istiyordu ki yirmi dokuzu kendisinde kalsın. Duvarcılar birer çeyrek almaya razı olmuyorlar. İçlerinden birisi keseyi kapıyor, öteki fesini alıyor, üçüncü-

1 "Aksi şeytan!", "kahretsin!" anlamlarına gelen ünlem.
2 "Zavallı", "yazık" anlamlarına gelen ünlem.

sü entarisini, kuşağını soyup gidiyor. Abdürrezzak Efendi alık alık bakıyor da elini bile kımıldatamıyor. Aklı başına gelince arkalarından seğirtiyor ama ne fayda ki perde de kapanıyor.

Ürani'nin gözlerinden yaş bile gelmişti. Perde arası hep Abdürrezzak Efendi'nin tuhaflıklarını hatırlayıp söylemekle geçti. İncesaz takımı nihaventten üç şarkı okumuş, orkestra Wagner'den bir romans çalmıştı. İkinci perde Abdürrezzak Efendi'nin, haremden kahve isteyerek Canip Ağa ile Sürurî Bey'e verişi ve hele Sürurî Bey'in başka bir manzaraya dalarak kahve fincanını yordamlayıp da bir türlü bulamaması, Hüsnü Ağa'nın (Asım Efendi) tehditlerinden korkarak birinci locaya kaçıp girmesi ve neyse düğüne karar verildikten sonra, Kumru gelip Hüsnü Ağa'nın bozuk ahlakını ve kötü niyetini ihbar etmesi üzerine araştırmaya karar vermesiyle akış sona erdi.

Perde indiği sırada locanın kapısı yavaşçacık vuruldu. Açılınca içeri Suphi'yle biraz tanışıklığı olan Salih Bey girdi ki takmış takıştırmış, ne giydiyse yakıştırmış, bütün halkı bakıştırmış, biraz zannım çakıştırmış[1] sözüne tıpatıp uygun, tam şık bir kıyafetteydi.

Hoştan beşten sonra söz Abdürrezzak Efendi'nin tuhaflıklarına geldi. Ürani bu tuhaflıkları da hatırlayarak kahkaha atmaktaydı. Şu gülüşler o kadar işveli ve özellikle Salih'e karşı o kadar kışkırtıcıydı ki Suphi cidden kızmaya başladı. Bu tavırlara güya Ürani hiç önem vermiyordu. O sanki kendini Salih'e beğendirmek için uğraşmaktaydı. Bütün bu haller Suphi'yi öldürüyordu. Hiddetinden tırnaklarını yiyordu. Salih de olanca maharet ve nezaketini toplayarak Ürani'ye sırnaşık ve ümit verici tavırlar göstermekteydi. Suphi zarafette ve hele güzellik ve uyumda Salih'in kendisine üstünlüğünü görüyordu ki adamcağızı en çok kızdıran bu üstünlüktü.

---

1 Bağdasar Ağa'nın bestelediği dönemin meşhur şarkısı "Gülüm takmış takıştırmış"a gönderme.

Üçüncü perde Suphi için pek sıkıntılıydı. Abdürrezzak Efendi'nin alev içinden çıkışı, bütün halkı ve özellikle Ürani'yi gülmekten kırıyorken Suphi içinden kan ağlamaktaydı. Salih locadan defolup gitmiyor ki... "Şeytan, hemen kolundan tut da at diyor!" Fakat Suphi, şeytanın şu telkinlerine kapılmamaya çalışıyordu. Ürani'nin Salih'e karşı gönül eğlendiren tavırları gittikçe neşelenip artmaktaydı. Salih, keyfinden yerinde oturamıyordu. Ürani, arada sırada göz ucuyla Suphi'yi süzmekteydi ve manevrasının etkilerinden tatmin olmuş görünüyordu.

Suphi'nin kıskançlık damarını daha fazla tahrik için bir ara Salih'e adresini de verdi. Bu girişim Suphi'nin kanını tepesine sıçrattı, cinler başına üşüştü. Sandalyeden fırladı. Salih ile Ürani şaşırdılar. Ürani "Ne oldu beyciğim? Ne var?" demekte; Salih, Suphi'ye alık alık bakmaktaydı. Suphi bu bakıştan utandı. Tek kelime söylemeksizin usulcacık sandalyeye çöktü. Hareketinden sıkılmıştı. Hele birdenbire meydana gelen sessizlik içinde mahcubiyetinden kızarmaya, terlemeye başladı. "Ne zaaf, ne ayıp!.." Suphi, kendisine böyle birdenbire ne olduğunu anlamayıp hayret etti. İşte şu zayıflık ve tereddüt bugünkü yaşantısının esrarlı katmerlerini birer birer kaldırmaya vesile oldu.

Dördüncü perde başlamış olduğu halde, Suphi oraya kulak bile vermeyerek hep kendi kendine hasbihalle meşgul olmaktaydı. Şu ciğeri beş para etmez karının, şuna buna gösterdiği yılışıklığa neden kızdığını kendine sormaktaydı. O kadının kadınlık sermayesinin kendisine zevk vermediğini, nerede yağlı bir müşteri görürse malını ona arz etmekte yerden göğe kadar haklı olduğunu, o kendisini sevmiyorsa, kendisinin de hakikatte ona mecbur, müptela olmadığını filanı düşünmekteydi.

Hayatını Ürani'nin hayatına bağlayacak değerli hiçbir bağ olmadığı için, ne zaman istese, şu geçici birlikteliği sonlandırabileceği ve şu bayağı yaşantı içinde hayatını, malını, mülkünü mahvetmenin akıl kârı olamayacağı noktalarına kadar düşünmekteydi.

Fakat bu düşünceler Suphi'nin aklına yalnız bu gece gelmekte değildi ya. Pek seyrek de olsa yine bu değerlendirmeleri arada sırada zihninden geçirmekteydi. Ama... İşte işin en zor yeri bu "ama" noktasıydı. Suphi tasarılarını bir türlü uygulayamıyordu. Teoride pek kuvvetli olup da uygulama sahasında apışıp, kendini şaşıran tecrübesiz genç bir mühendis gibi her defasında, her gayrette ümitsizlikle geri çekilmekteydi. Fakat bu gece gönlünde kararlı bir dayanıklılık bulmaktaydı. Şimdiki fikrinde yarına kadar direnebilse, ötesini kolay görüyordu.

Beşinci perdeyi de Suphi hep bu kararını sağlamlaştıracak düşüncelerle geçirdi. Hele Abdürrezzak Efendi tarafından oynanan "Yazıcı" komedyasından kulağına tek harf bile girmedi.

Veda sırasında Salih ile Ürani'nin tokalaşmasına Suphi dikkat etmedi bile. Hatta Salih'in resmi ve alışılmış sözlerine güler yüzle karşılık da verdi. Bir arabaya binerek Beyoğlu budur, diye yola çıktılar. Azapkapı Köprüsü'ne gelinceye kadar konuşmadılar. Ürani bu geceki başarısından emindi. Halbuki gördüğümüz üzere Suphi'nin hesabı bambaşkaydı.

Köprüden geçtikleri sırada Ürani, Suphi'nin sessizliğini pek derin buldu. Şu dalgınlığı bertaraf etmek için dedi ki:

— Suphiciğim! Buraya bir gece daha geleceğiz, e mi?

Suphi, umursamazca başını sallayarak onaylamakla yetindi. Ürani, Suphi'nin kıskançlığını istediği kadar harekete geçirmiş olduğuna sevinmekteydi. Eve geldiler. Yine hiç konuşmadan yatağa girdiler. İkisi de planlarını sonuna kadar icraya kesin karar vermişlerdi.

İşin aslına gelince tekdüzeliğin düşmanı olan, bir yaşayış tarzında birkaç aydan fazla devam edemeyen Ürani, Suphi ile sürdüğü ömürden de artık bıkmıştı. Zaten birkaç günden beri şu yapışkan herifin peşini bir dakika bırakmaması canını sıkıp durmaktaydı. Suphi gündüzleri işinin başında bulunup da geceleri gelmiş olsaydı, Ürani bu kadar çabuk bıkıp usanmayacaktı.

Suphi'nin her tavrına kızmaya, her sözü kendisine ok gibi batmaya başlamıştı. Hazır bu gece de Salih'i, yani yeni bir eğlence bulmuştu, hemen şimdi yanı başında yatan Suphi'yi kolundan tutup dışarı atmaya kadar niyetlenmekteydi. Fakat Zehra'nın intikamı –pek ona da önem vermez ya– avuç avuç paraları da aklından çıkmıyordu. Bundan başka Suphi henüz ütülenmemiş, cascavlak kalmamıştı. Bir müddet daha dişini sıkıp tamamıyla yolmakta fayda görünmekteydi. Bir de Salih'i Suphi gibi elinin altına alacağı şüpheliydi. Şimdi Suphi sayesinde pek zengin yaşıyordu. Fakat bakalım Salih o kadar fedakârlığı göze alacak mı? Ya kurnaz bir tilkiyse?..

Sabahleyin Suphi yataktan kalkar kalkmaz tam bir ağırbaşlılık ve ciddiyetle giyindi. Çıkarken dedi ki:

— Ben birkaç gece yokum, boşuna bekleme!

Ürani, gidiş yolu üzerinde dikilerek sırnaşık bir edayla:

— Niçin Supiciğim? Ben kalacak yalnız. Ama niçin?

— Niçini miçini yok. Keyfim öyle istiyor, vesselam!

Ürani üzüntüyle:

— Sen beni sevmiyor. Ben ölecek.

Güya ağlıyormuş gibi mendilini gözlerine tutarak gitti, karyolaya yüzükoyun düştü.

Yol serbest kalmıştı. Suphi başını bile çevirmeden yürüdü gitti. Evin kapısından çıkarken yüreği kabarmakta, adeta gözpınarları tırmalanmaktaydı.

Bir baş, caddeyi yukarı doğru çıktı. Haçopulo Hanı'nın[1] kapısından saptı. Hanın içinden geçip öteki kapısından tramvay yoluna çıktı. Sola kıvrılarak aşağı doğru inmeye başladı. Bu gece epey çiğ düşmüş, her taraf bembeyaz kesilmişti. Dükkânlar henüz açılmakta, halk mahmur mahmur geçip gitmekte; tramvaylar sessiz sedasız geçmekteydi.

Suphi nereye gittiğinden habersiz gibi körü körüne yürüyordu. Zihniyse Ürani'yle meşguldü. İşte hissediyordu ki gön-

---

1 Bugün Beyoğlu'nda 116. Numarada bulunan ve "Hazzopulo" olarak bilinen han.

lünde, gönül neresiyse orada, şu karı için bir eğilim, şiddetli bir yönelim var. Bu meyil, bu ilgi düşüncesini daima Ürani'ye doğru çekiyordu. Sevgi buysa demek oluyor ki Ürani'yi seviyordu. Suphi bu hakikati bir türlü kabul ve inkâr edemiyor fakat artık bu esaretten kurtulmaya da can atıyordu.

Kavşağın önünden arka yola saparak Tünel'in üst başına kadar geldi. Bir mavi bilet kendisini alt başa kadar indirdi. Oradan Köprü'ye doğruldu. Niyeti biraz gazete okuyup mağazaya gitmekti. Köprü üzerindeki Kadıköy Kıraathanesi'ne girdi, çay ısmarladı. Eline bir *Tarik*[1] gazetesi alarak okumaya başladı. Dalmış gitmişti. Neden sonra etrafa şöyle bir göz gezdirince karşı tarafta Salih'i gördü.

Salih büyük bir aceleyle kalkıp Suphi'nin yanına geldi. Selamdan kelamdan sonra sözü geceki maceraya getirdi. O karıyla ciddi bir münasebeti olup olmadığını Suphi'den sordu. Suphi o ilişkiyi kabul etmeye utanmaktaydı. "Hayır, hayır. Bir gecelik."

Öyleyse bu gece de Salih davete icabet edecek, eğlenecekti. Bu gecelik planları hakkında ayrıntıları anlatmaktaydı. Akşamüstü dört buçukta filanda 16 numaralı evden o kadını alacak. Ha sahi, ismi nedir onun? "Ürani!.." Hah tamam, Ürani'yi alacak. Yani'de mi olur, Nikoli'de mi olur, bir birahanede içecekler, yemek yiyecekler; sonra bu gece Fransız Tiyatrosu "Divorson" veriyor, oraya gidecekler. İkinci sınıf localarından, yooo, bak kendisi, yani Salih, öyle büyük büyük masraflara çıkışamaz. İkinci sınıf kâfidir. Suphi, bu niyetleri gönül ferahlığıyla dinlemeye çalışmaktaydı. Fakat içinde, inceden inceye bir rekabet duygusunun uyanmakta olduğunu hissediyordu. Salih'in Kadıköy'de acil bir işi vardı. Veda ederek çıktı gitti.

Suphi yalnız başına kalınca neredeyse ağlayacaktı. Şu karıdan ayrılmak için gönlünde umduğu metaneti ilk adımda bile bulamamıştı. Ayrılık uzarsa ve özellikle araya bir

---

1 Filip Efendi tarafından büyük boy dört sayfa olarak, "Yevmi [günlük] Osmanlı gazetesidir" ibaresiyle 7 Mart 1884 tarihinden itibaren İstanbul'da yayımlanmıştır.

yabancı girerse Ürani'yi elinden kaçıracağı belliydi ki bu netice Suphi'yi öldürecekti.

Tehlike yaklaşmaktaydı. Bu durumda mağazanın filanın hiç önemi yoktu. Hemen koşup nimete iki eliyle sarılmak lazımdı. Suphi derhal yola çıktı. İçi içine sığmıyor, sanki kuş gibi uçuyordu. Tünel'de bir treni kaçırdığına o kadar canı sıkıldı ki hemen bir arabaya atladı. Fakat acele gidenin ayağına eteği dolaştığı gibi Suphi'nin şu acelesi de heyecanın süresini uzatmıştı. Araba ta Galatasaray'a kadar tramvay caddesini takip ettikten sonra oradan evin önüne kadar gelecekti ki şu yol elbette bir iki dakika tren beklemekten uzundu.

Odanın kapısı açıldığı gibi Suphi kendisini Ürani'nin ayaklarına attı. Hem kanaviçe terlikleri şapur şapur öpüyor ve hem diyordu ki:

— Üraniciğim! Ben senin köpeğinim, kölenim, ez beni! Çiğne beni!

Ürani şakaya başlamıştı. Ayağıyla Suphi'yi dürtüştürüp, sağa sola yuvarlamaya, Suphi de Ürani'nin keyfini artırmak için yerlerde yuvarlanmaya başladı. Ürani kahkahadan kırılmaktaydı. Suphi de neşelenmişti. Fakat akşama kadar Suphi'nin yüreği oynadı.

Saat dört buçuğu geçmekteydi ki evin kapıcısı odanın kapısını vurdu. Suphi'nin yüreği hopladı. Kapıcı, Ürani'ye bir kartvizit tutuşturdu. Ürani gülerek kartı Suphi'ye verdi. Sorgularcasına bakmaktaydı. Kâğıt, Salih'tendi. Şimdi Salih ile Suphi'den birisini seçmek yani birisini feda etmek Ürani'nin elindeydi. Ürani şu seçme hakkını Suphi'ye pahalıya satmak niyetindeydi. Kararsız bakışlarıyla bu niyetini Suphi'ye de anlatmaktaydı. Suphi, bu manayı anlamıştı. Tam bir yalvarma edasıyla dedi ki:

— Canım senindir Üraniciğim, hayatım senindir! Ne emredersen... Ürani kimseyi kabul edemeyeceğini söyleyerek o adamı savmasını tembihle kapıcıyı geri gönderdi. Kapıyı kapayıp sürmeledi. Suphi, Ürani'nin ayaklarına düştü. Ertesi gün Ürani'ye altmış iki liraya parlak bir bilezik alınmıştı.

Zehra olayların gelişiminden gayet memnun olmaktaydı. İntikamının Sırrıcemal'e ait olan kısmı mükemmelce alınıp bitmiş olup Suphi'ye ait olan kısmı da pek yolunda devam etmekteydi. Marika'nın ve özellikle Ürani'nin teminatı yüreğine serin serin su serpiyordu.

Zehra işin sonuna kadar gitmek, intikamını tam almak için yemin etmişti. Yemininden dönmeyi aklına bile getirmiyordu. Bu azim ve niyetin Suphi'ye muhabbetten ileri geldiğini de biliyordu. Fakat intikam zevki, âşıkane duygularının lezzetini unutturuyordu.

Suphi için Ürani vasıtasıyla hazırlamakta olduğu intikamı kâfi görememeye başlamıştı. Birkaç gündür zihninde büyük bir plan hazırlamaktaydı: Muhsin eve gelip gittikçe Zehra'nın dikkatini çekmişti. Muhsin'e varıp mağazayı da ele geçirdiği takdirde Suphi'nin hem yıkılışına hem kıskançlığına yol açacağını hesaplamaktaydı. Çünkü bu sayede bir kere Suphi'nin yegâne servetinin tek kaynağı kesilmiş, kurutulmuş olacaktı. Bundan başka Suphi'nin gönlünde kabuk bağlamış bile olsa, yine kendisine ait bazı yaraların eksik olmayacağını ve bu yaraları şu şekilde kaşıyıp tazeleyebileceğini ümit ediyordu. Bir kere bu yaralar tekrar açıldıktan sonra onu kangren haline getirmek mümkündü.

Zehra, bu ümitle canlanıp gayrete geldi. Planının uygulamaya konulmasına kesin karar verdi.

Habibe Molla'yı aracı yaptı. Meğer Muhsin dünden razıymış. İşin içinde mağaza sahibi olmak, özellikle "ergenlik"[1] almak da vardı. Tereddüt etmeden kabul etti. On beş yirmi gün içinde evlendiler, oldu bitti. Zehra, Nazikter'i de çekip alarak Cağaloğlu'nda bir güzel eve yerleşti. Pederinden kendisine epeyce nakit para ile emlak ve akar kalmıştı. Zaten Suphi'nin şimdiye kadar idare ettiği mağazanın serveti de hemen hemen kendisinindi.

---

1 Eski Türk âdetlerindendir. Dul bir kadının bekâr-ergen damada vardığında bekârlık hakkı olarak verdiği hediye.

Muhsin usule uygun şekilde Suphi'nin hesaplarını görüp hissesini ayırdıktan sonra daha büyük bir sermayeyle işe başladı. Şu sayede Suphi'nin eline bir iki yüz, üç yüz lira kadar geçmiş oldu. Öteden beriden de ayda bir dört lira kadar geliri vardı. Aklını başına toplasaydı bu kadar parayla yine iş güç sahibi olabilirdi. Halbuki, heyhat!..

Ürani, kendisini kıskıvrak yakalamıştı. Bu sıralarda da ilkbahar İstanbul ufuklarında güler yüzünü göstermiş, uyuyan organları okşayarak uyandırmaya başlamıştı. Şehrin sıkıntı veren havasından usanan, nefes almak isteyenler, birer ikişer dağılıp sayfiyelere çekilmekteydi.

Ürani de şu usananlardan biriydi. Birkaç senedir Derviş Sokağı'nın kasvetli manzarasından, odasının bozuk havasından bıkmış usanmıştı. Boğaziçi'nin hoş ve taze havasını ciğer dolusu teneffüs etmek, Belgrad ormanlarında, çayırların üzerinde koşup sıçramak, mehtapta sandallarla denizde gezmek, Büyükdere piyasasında dolaşmak için can atmaktaydı. Narin bir sandala hafif bir yelken açarak sandal şöyle bir tarafa yaslandığı zaman, şapır şapır suları yararak cirit gibi süzülüp gitmekteki sefayı hayal etmekteydi.

Sandal o halde gidip duruyor, engin bir deniz içinde gidiyor, hiçbir tarafta kara görünmüyor... Yelkeni şu tarafa, bu tarafa fora ederek nazlı nazlı voltayla eğleniyordu.

Ürani bu zevklere, bu eğlencelere susamıştı. Bunları sade kulaktan işitmekteydi. Bir iki defa da şöyle uzaktan seyretmişti.

Medeni yaşamın gerekleri içinde bunalıp kalmış olan genç gönüller için bu gibi zevklerin hayali bile bir sefa, bir eğlencedir. İstediği tarafa istediği gibi koşmak, sıçramak, bol bol nefes almak, tatmadığı lezzetleri tatmak, çayırların üstünde yuvarlanmak onlar için büyük bir saadettir.

Ürani de bu hissiyata uyarak Boğaziçi'nde bir ev tutmak hususunda Suphi'yi zorlamaya başladı. Suphi bu arzuya da boyun eğdi. Büyükdere'de Kefeliköy'e yakın bir ev kiraladılar. Dayadılar, döşediler. Yetmiş beş lira masrafla yerleştiler. Beyoğlu'ndaki dairenin de kirası devam etmekteydi.

Hava henüz serinceyse de Ürani çılgın gibi çayırlardan, denizin üstünde olmaktan vazgeçemiyordu. Hele bir defa nezle olmayı da göze alarak tıpkı hayal ettiği gibi bir yelkenli sandala bindiler, Rumelifeneri'ne kadar eğlenerek gittiler. Orada bir meyhanede yiyip içerek sandala binmek üzere kalkmışlardı. Sabahtan beri hava gayet sakin, gayet açık, güneş epeyce kuvvetli bir haldeyken iki saatten beri doğu tarafından doğru küme küme bulutlar geliyordu. Kümeler büyüye büyüye ilerlemekte, ilerledikçe kararıp ağırlaşmaktaydı. Önce hafiften başlayan bir gündoğusu gittikçe kuvvetlenip ağaç dallarını birbirine çarpmaya, daha sonraları adeta inlemeye başlamıştı. Karadeniz hem kararmış, hem "koyun tüyü" köpüklenmişti. Köpükler gittikçe çoğalmış, dalgalar gittikçe kabarmış, büyümüştü.

Sandalcılar bu havada yola çıkmanın tehlikeli olduğunu haber verdiler. Suphi'nin neşesi kaçtı. Fakat Ürani daha çok keyiflenmişti. Şuracıkta sabaha kadar kalmayı cana minnet sayıyordu. Hele denizin şu hırçın hali ne kadar hoşuna gidiyordu. Hatta bu hali hayal bile etmiş değildi. Dalgalar hiddet ve şiddetle Öreke Taşı'na[1] çarpıp inleye inleye kırıldıkça Ürani sevinçle bir çığlık koparmaktaydı.

Vakit geçmiş, artık dönüş ümitleri kesilmişti... Suphi de ister istemez neşeli görünmeye başladı. Meyhanecinin evinde kalınmaya karar verildi. Akşam için âlâsından cibre rakısı[2] ile Fener şarabı, levrek tavası hazırlandı. Fırına âlâ bir güveç verildi.

Ona on bire kadar eğlenip huzurla yattılar. Bütün gece fırtına devam etmiş, denizde bir hayli hasara sebep olmuştu. Gece rüzgâr buuu diye estikçe, Öreke Taşı'na karşı buuum diye patladıkça Ürani keyiflenmekteydi. Hele gece yarısı karanlık içinde fenerin dönen ışığı pek hoşuna gidiyordu. Bu ışık, denize vurdukça dalgaların büyüklüğünü anlıyordu.

---

1 İstanbul'da Sarıyer ilçesine bağlı Rumelifeneri köyünde, denizde yer alan beş adet büyük boyutlu yekpare kaya.

2 Cibre: Üzümün ve sulu meyvelerin sıkılıp suyu alındıktan sonra kalan posası. Cibre rakısı: Üzüm cibresinin imbikten çekilmesiyle yapılan rakı.

Sabahleyin erkenden kalkıp çiğle ıslanmış olan taze otlar üstünde koşup oynamaya başladılar. Fırtına tamamıyla geçmiş, hava dünkü gibi açılmış, iyileşmişti. Hafif bir kahvaltıdan sonra çıkıp feneri gezdiler. Bütün bu manzaralar Ürani için hep yeni yeni şeylerdi. Sevincinden, neşesinden, keyfinden zıp zıp sıçrıyordu. Fener'in mercekleri, devir makinesi, iç içe üç yana kalın fitili, demir döşemeleri Ürani için hayret verici, tuhaf şeylerden ibaretti. Daracık dolambaçlı demir merdivenden inerlerken acemiliğinden adımlarını şaşırdıkça kahkahadan bayılmaktaydı.

Sandala bindiler. Sonunda bir tehlike meydana gelmeden Büyükdere'ye ulaştılar. Artık birkaç gün hep bu başıboş macerayla ilgili konuşuldu.

Zehra, Muhsin'le evliliğini aracı vasıtasıyla Suphi'ye duyurduğu halde beklediğinin aksine Suphi'de hiçbir etkilenme, hiçbir öfke meydana gelmedi. Zehra hâlâ Suphi'nin kıskançlığının kabarmasını bekleyip durmaktaydı. Suphi ise aldığı habere umursamaz bir omuz silkmesiyle karşılık vermişti. O, Ürani'siyle zevk ve sefaya dalmıştı.

Ürani yaşayışını değiştirince sanki ahlakını da değiştirmişti. Önceleri israfa müptelayken şimdi adeta tutumlu olmuştu. Daha önce haftada bir moda değiştirmekteyken, şimdi kıyafet hususunda gayet kanaatkâr olmuştu. Suphi'den bıkmış, nefret etmeye başlamışken, şimdi onu sevmekteydi. Hayatı, gençliği açıldıkça Suphi'ye karşı olan minnet dolu hisleri de açılıp genişlemekteydi. Moda değiştirir gibi ayda bir "dost" değiştirmekten kendisine usanç gelmişti. Müptelası olmasa bile artık Suphi'de durmaya karar vermişti.

Suphi, Ürani'yi tamamen kendisinin, her zaman eli altında bulmaktan neşelenmekteydi. Nisan ortaları olmuş, gayet safalı mehtaplar baş göstermişti. Artık martı gibi denizler üzerinde, ışıklar içinde, ahenkler, cümbüşlerle gece yarılarına kadar fıkırdayıp şakırdarlardı.

Ürani'nin şakraklığı daha çok artmıştı. Hele bir cumartesi gecesiydi ki... Mükemmel bir saz takımı neşeli ahen-

giyle on on beş sandal ve kayık halkını başına toplayarak Pazarbaşı'nın önünde durmuş, hüseyni faslı yapmaktaydı. Pazarbaşı'nda da zaten Tatyos'un[1] takımı çalmaktaydı. Suphi ile Ürani bir sandal içinde yan yana, birbirine yaslanarak şöyle biraz açıkta durmuşlardı. Takım "Hüsnünde varken bu âb u tâbın"[2] şarkısını okuyordu. Ürani, güfteden hiçbir şey anlamadığı halde besteye hayran olmaktaydı.

Çal sen de mutrib çeng ü rebâbın
Seyreyle oyunun gel betr ü nâbın

Çal sen de çalgıcı sazını ve kemençeni
Gel seyret oyunun parlaklığını

nakaratına bir de oynak zil sesi karışmaktaydı. Pazarbaşı'nda havai fişekler havalanmakta, çanak maytapları yakılmakta, arayıcı fişekleri patlamaktaydı. Sandallıların kimisi içiyor, kimisi hallenerek bağırıyor, öteden "Ooff oof!"lar, beriden "Keman ya seydî!"ler, şuradan "Nur ol!"lar, öte taraftan naralar!..

Sütlüce'ye doğru uzakta bir sandaldan hazin bir mandolin sesi gelmekteydi. Ay, Yuşa Tepesi'nden beş on mızrak boyu yükselmiş, etrafına hafif, beyaz bulut parçacıkları üşüşmüştü. Hava hemen hissedilmeyecek derecede esintili, deniz de o derece dalgalıydı. Şu hafif dalgalanma, ay ışığının sudaki yansıması içinde sanki altın balık yavruları çırpınıp oynaşır gibi görünmekteydi.

Suphi, elinde olmayarak Zehra'yı hatırlamıştı. Hatırasını canlandıran şey, büyük ihtimalle şu mehtap âlemi olmuştu. Zehra'yla ... köyündeki yalı penceresinde otururken bunun gibi ve belki bundan neşeli, bundan kalabalık mehtapçılar gözlerinin önünden akıp geçmişti. O zamanla bu zaman

---

1 Tatyos Efendi (Kemani Tateos Enkserciyan, 1858-1913): Ünlü Ermeni bestekâr.

2 "Güzelliğinde varken bu parlaklık ve tazelik" Kemani Rıza Efendi'nin bestelediği hüseyni şarkı.

arasında ne kadar büyük fark vardı. O zaman yanında namus timsali sayılmaya değer bir Zehra bulunuyordu, halbuki şimdi o makamı iki paralık aşüfte işgal etmekteydi. O zaman şefkatli bir validenin, –ah zavallı valide, biçare Münire!– koruyucu kanadı daima başının üzerinde gerilmiş dururdu. Şimdiyse yazık ki her türlü himayeden mahrumdu. Acaba Münire şimdi ne haldeydi. Yalnız başına biçare ne yapıyordu; oooff, ooff!..

Suphi, validesini düşündüğü sırada gözlerinde yaşlar birikmekteydi. Gariptir ki validesini şu hatırlayışı ilk defaydı. Şimdiye kadar Münire'nin hayali gözünün önüne gelmiş değildi. Zavallı anacığının bu yaşta tek başına kim bilir kimlere avuç açtığını gözü önüne getirmekteydi. Vicdanından utanmaya başladı. Yanı başında kendisine gülücükler saçan Ürani'ye nefret dolu bakışlarla bakıyordu.

Şu cılız, şu soluk, şu çirkin çirkef için mi bu kadar fedakârlığı göze aldığını nefsine sormaktaydı. Aşk ha! "Ne iğrenç düşünce! Ne iğrenç tasavvur!" Şu kahpeyi hemen tutup denize atıvermeye heveslenmekteydi. Hele Ürani Suphi'ye yaslanarak elini ellerine aldığı zaman, sanki damarlarında bir ölüm soğukluğu dolaştı. Tüyleri ürperdi. Elini hızla çekip kurtardı. "Bırak!"

Ürani büyük bir hayretle Suphi'ye bakmaktaydı. Suphi değişmişti. Ürani adeta ürktü:

— Ne var? Ne var?

Suphi, kulağına baykuş sesi gibi gelen şu sedayı boğmak için elini Ürani'nin ağzına kapadı. Ürani korkarak susmuş, Suphi'ye çekingen bakışlar yöneltmekteydi.

Suphi sandalı sahile yanaştırarak içinden atladı. Aldı, yürüdü gitti. Ürani, olduğu yerde donmuş kalmıştı. Suphi hayaletten kaçıyormuş gibi gitmekteydi. Sanki arkasından bir pençe uzanacakmış da boğazına takılacakmış gibi ürküyordu. Peşine her nefeste büyür bir canavar düşmüş gibi heyecanla adımlarını sıklaştırmaktaydı. Bu korkunun, kalbine birdenbire nasıl düştüğünü bir türlü keşfedemiyordu. Sanki Ürani peşinden geliyor gibiydi. İşte, Ürani'den nefret

ettiğini düşünüyordu; yani onu sevmiyordu. Ya şimdiye kadar sevmediği bir vücuda nasıl bağlı kalmıştı? Niçin, niçin? Sırrıcemal'i, biçare Sırrıcemal'i niçin feda etmişti? Zavallı Sırrıcemal, şimdi kim bilir ne kadar azap çekmekteydi. Kim bilir kendisine ne kadar lanet okumakta ve ihtimal, kendisini kim bilir nasıl bir ümit içinde gözlemekteydi... Sırrıcemal'in kötü sonundan Suphi henüz haberdar değildi. Zehra'yı Sırrıcemal için feda etmişti, ya Sırrıcemal'i kimin için feda etmişti? Orta malı pis bir karı için! "Ahhh!.. Karı ha! Kaskatı kalasıca!" Validesini ise hepsi için terk etmiş, atmıştı. "Parçalanası baş!"

Suphi Yenimahalle'yi filanı geçmiş, Sarıyer çarşısına varmıştı. Biraz daha gidip, sağa kıvrılarak dere boyunca çıkmaya başlamıştı. Nereye gittiğini bilmeden yürümekteydi. Başına gelen felaketleri düşünüyordu. Elinden mağaza çıkmış, mevcut parası Ürani uğrunda tükenmeye yüz tutmuş, ümidi mahvolup gitmişti. Elinde kalan paraları da yedikten sonra Ürani kendisine bir tekme vurarak kapı dışarı edecekti. O halde?.. O halde?..

Suphi, hayatının bundan ötesinde tam bir karanlık görerek dehşete kapılmaktaydı. O karanlığı aydınlatmaya beyhude çalışıyordu. Haydi kendisi daha evvel davranarak Ürani'ye bir tekme vurup başından atsın. Sonra ne yapacaktı? Elinde ancak bir yüz elli lira kadar nakit ile birkaç liralık gelir vardı. Fakat şimdiye kadar alıştığı yaşam tarzının ölçüsüne şu kadar para bir türlü uymuyordu. Hele mevcut parasına hiç güvenmiyordu. Çünkü o kadarcık bir para az zamanda su gibi akıp gidecekti. Suphi'nin nazarında yüz liranın, iki yüz liranın hiç ehemmiyeti yoktu. Hazır paranın hayrı olmayacağını tecrübe etmişti. Bu halde elinde kala kala dört lira kadar bir gelir kalıyordu. Bu kadarcık bir para ise validesiyle birlikte yaşamak için elbette yeterli değildi. Hatta on beş, yirmi lirayı bile kâfi görmüyordu. İleride para kazanmak için hiçbir ümidi de yoktu. Çünkü bunun için elde bir sermaye olması gerektiği halde, kendisi ondan mahrumdu. Hiçbir iş tutamayacaktı.

Sırrıcemal'e dönmek de mümkün değildi. Çünkü buna utanıyordu. Ondan başka bu kadar parayla Sırrıcemal de bahtiyar olamayacaktı. Zehra ise artık elden tamamen çıkmış demekti.

Ah, ya evladı! Elbette şimdiye dünyaya gelmiştir. Evlat! Suphi, evladını aklına getirdiği zaman içi titredi. Evlat!.. Ne tatlı hayal! Ah, evladını da feda etmişti. Lakin bu fedakârlıklar kimin için? Suphi, bu suali tekrar tekrar kendine soruyordu. Sordukça Ürani aleyhindeki hiddeti, nefreti artmaktaydı.

Suphi hâlâ her tarafı karanlık görmekteydi. Bu keşmekeşten, bu ıstıraptan, bu ümitsiz hayattan kurtulmak için yalnız bir çare görüyordu: İntihar! Fakat şu düşünce aklına geldiği zaman tüyleri ürperirdi. İçine bir soğukluk düştü. Sanki ölüm karşısına geçmiş de çukur gözleriyle kendisine bakıyor gibi geliyordu.

Hızla gerisin geriye dönüp yine geldiği tarafa doğru inmeye başladı. Ölümden korkmakta, intihar için yüreğinde kuvvet ve cesaret bulamamaktaydı. Ölmek o kadar kolay bir şey görünmüyordu.

Deniz kenarına kadar geldi. Bir müddet orada durarak denizdeki ahenge kulak verdi. Titrek sesli bir kemanın uzaktan uzağa sesi gelmekte, davudi bir ses, neşeli bir taksim etmekteydi. Ay, neredeyse başucuna yaklaşmış, gökyüzündeki beyaz bulutçuklar hafif bir sigara dumanı haline gelmişlerdi. Ay ışığının sudaki görüntüsü daha parlak, hava daha sakindi. Keyifler kızışmıştı.

Suphi hayıflanma ve keder dolu bir yarı tebessümün ardından yürümeye başladı. Sahil boyunca gitmekteydi. Farkında olmadan denize düşüverip gebermeyi arzu ediyordu. Fakat denize bir adım daha yaklaşmaktan çekinmekteydi. Suphi doğru düşünebilseydi, öyle endişelendiği gibi iş işten geçmemiş olduğunu, kurtuluş için hâlâ vakit olduğunu, intihara filana hiç lüzum olmadığını anlayacaktı. Fakat o, pek yanlış akıl yürütmekteydi.

Suphi düşüncelerine dalmış, piyasa boyunda gezinmekte olan halkın arasından geçip gitmekteydi. Etrafında gerçekleşen olayların hiçbirinin farkında olmaksızın Büyükdere Çayırı'na kadar gelmişti. Şu halini görenler kendisini hasta sanmaktaydılar.

Çayırı boydan boya geçmeye başladı. Maksadı, sabaha kadar dolaşmaktı. Ürani'nin yanına dönmekten çok korkuyordu. Bahçeköy Caddesi üzerinde bir hayli gitti. "Ne yapmalı, ne yapmalı?" Ne yapması gerektiğini bir türlü bulamıyordu. Ürani'den vazgeçmek lazımdı. Fakat diğer zararların karşılanması, "fânilerin telafisi" mümkün görünmüyordu.

Suphi gerisin geri döndü. Sedde kadar gelerek orada biraz durdu. Saat bire yaklaşmış, ay başucunu atlayıp epeyce de inmişti. Herkes yerli yerine çekilmiş, ortalıkta ses seda kesilmişti. Sade uzaklarda bir ishakkuşu kesik kesik nağmelerle ötmekteydi.

Şu dolaşma, Suphi'nin sinirlerini yatıştırmış, zihnini açıklığa kavuşturmuştu. Şimdi daha rahat düşünmeye başlamıştı; daha ilk "etraflıca düşündüğünde" hesabının pek yanlış olduğunu anladı. Dünyada yaşayış neden ibaretti? Bu genç yaşında da zevk ve sefa sürmedikten sonra niçin dünyaya gelmeliydi? Ayıplayacaklarmış!.. Adaam! Şu zevk ve sefa ne kadar geçici olsa yine dünyanın yorgunluklarından hayırlıydı ya.

Suphi'nin hissiyatı yine Ürani'nin lehine dönmüştü. Zaten akşamki duygu değişikliğinin sebebini hâlâ keşfedememişti. "Zavallı kız, beni o kadar sevdiği halde akşam zavallıyı ne merhametsizce terk edip yalnız başına bırakmıştım. Şimdi, kızcağız kim bilir ne azaplar, ne işkenceler çekiyordu."

Bu endişeyle derhal olduğu yerden harekete başladı. Sıkı yürüyüşle eve kadar geldi. Kapıyı çaldı, çaldı; içeriden bir ses çıkmadı. Bir müddet daha beklediği halde kapı açılmadı. Çaresiz, sabahı etmeye mecbur oldu. Bir kere daha karakolun önünden geçmekten çekinmekteydi. Bu sefer Mesarburnu'na doğru ağır ağır yürümeye başladı.

Davranışlarına hak vermekteydi. Şu genç yaşında ölüp giderse, ne anadan ne evlattan hiçbir hayır gelmeyeceğini, vücudu sağ olduktan sonra meydana beş on evlat çıkarmak mümkün olduğunu, zaten şu kısa ömrün öyle uzun uzadıya meşguliyetlere ve yorgunluklara tahammül edemeyeceğini, ortada bir fenalık varsa tek sebebi validesi olduğundan sorumlusu o olacağı ve bundan dolayı o konuda da vicdanının rahat olduğunu, çünkü kabahatlinin cezasının layığını bulması demek olduğunu, validesi mustaripse elbette yaptığının cezasını çekeceğini düşünmekte, bu düşüncelerin sonucu hep Ürani'nin lehinde çıkmaktaydı.

Sevmek, sevilmek! İşte şu dünyada insanın biraz yüzünü güldüren saadet bu nimetten ibaretti. Ürani'nin kendisini sevmekte olduğu zannında kendini haklı buluyordu. Kendisi ise işte görüyor, hükmediyor ki Ürani'yi seviyordu.

Suphi, birbirinden farklı ve çelişik duyguları arasında ciddi bir karşılaştırma yapıp da duygularına uygun bir isim bulmaktan âcizdi. Şu aczi olmasaydı Ürani'ye karşı olan hissiyatının adeta şehvani bir mecburiyetten ibaret olduğunu anlayabilirdi. Fakat bu mecburiyetin sürükleyişi gizliden gizliye etkisini gösterdiği için Suphi farkında olamıyor, sade o dürtünün arzusuna körü körüne uyuyordu.

Rıhtım kenarında gezinmeye başladı. Gecenin serinliği zihnine açıklık vermiş, kabaran duygularını tamamen yatıştırmıştı. Fakat yorgunluktan da güç ve kuvvetten düşmüştü. Yorgunluğunu daha yeni hissetmekteydi. Tekrar döndü. Evin kapısını bu sefer hızlıca çaldı. Sonunda hizmetçi karı ağır tembellik uykusundan uyanmış, homurdanarak, gözlerini ovuşturarak gelmiş, kapıyı açmıştı. Karının bakışları "Gecenin bu saatinde insanı rahat uykusu arasında rahatsız etmek eşeklik değil mi?" manasını anlatmaktaydı. Suphi, o manalara hiç önem vermeden doğruca yatak odasına çıktı. Ürani açık saçık bir halde rahat rahat uyumaktaydı.

İki üç hafta sonra bu macerayı ikisi de unutmuş gitmişler, zevk ve sefaya dalmışlardı. Mayıs, gayet güzel havalarla başlamıştı. Fakat hiçbir dalda uzun uzadıya konup kalmaya

alışmamış olan Ürani, artık bu yaşayış şeklinden de bıkmaya başlamıştı. Hayallerini birer birer gerçekleştirip her birisinden birer parça lezzet aldıktan sonra neşeli duygularına bir gevşeklik yayılmıştı. Hele mayıs sonlarında evden dışarı çıkmaya bile gönlünde bir heves görmemekteydi. Küçük yaştan beri alışkanlık edindiği debdebeli, şaşaalı eğlence hayatına dönmek için can atıyordu.

Suphi hakkında içinde köklenmiş olan gizli nefret, gün geçtikçe başkaldırmaktaydı. Suphi'nin yaltaklanmalarını pek soğuk, pek bunaltıcı görmeye başlamıştı. Suphi'nin kesesi gittikçe hafiflemekteydi. İşte Suphi, arzu edilen sona yaklaştırılmış, baştan savmak zamanı gelmişti. Lakin elinde kalan gelirleri de silip süpürmek için biraz daha dişini sıkmak lazımdı.

Ürani yine eğlenceye başladı. Hemen haftada bir moda değiştirmek, hiçbir lezzet almadığı halde sık sık gezintilere çıkıp birçok masraf ettirmek, evin döşenmesine ve süslenmesine itina göstermek şeklinde Suphi'yi zarara sokmaya çalışıyordu. Suphi bu masrafları belki de büyük bir memnuniyetle karşılamaktaydı. Ürani'nin bir tebessümü, bir "Supi!"si kayıplarını telafi ediyordu.

Mevcut parası kırk elli liraya inmişti. Bunun da bir ay dayanmayacağı malumdu. Suphi uzun uzadıya düşünmeye hacet görmeksizin Tophane'de iki lira gelir getiren bir dükkânı satmaya karar verdi. On beş yirmi gün içinde gerekli işlemleri tamamlayıp dükkânı bir kadına devrederek sattı. Eline bir dört yüz lira kadar geçmişti.

Ürani, çoktan beri bir madalyon ile bir küpeye heves etmekteydi. Bir iki gün sonra, birlikte İstanbul kuyumcular çarşısına indiler. İki üç saat araştırmadan sonra yüz altmış liraya bir çift küpe ile kırk sekiz buçuk liraya bir madalyon alındı. Hazır çarşıya gelmişken bazı şeyler de aldılar. Bu "bazı şeyler" Suphi'ye on altı liraya mal olmuş fakat artık Ürani de memnun olmuştu. Suphi'yi şevk ve neşesiyle sarmakta, Suphi de bu iltifatlarla sanki taze hayat bulmaktaydı.

Derviş Sokağı'nın havası, Ürani'nin bünyesine dokunmaktaydı. Şöyle geniş bir yerde, büyücek bir daire tutulmasını düşünüyordu. Hazır şu sırada evler boşken istenilene uygun bir daire bulunacağı umuluyordu.

Yine bir gün ikisi birlikte İstanbul'a indiler. Beyoğlu'nda ev ev dolaşmaya başladılar. Ürani, bir türlü ev beğenmiyordu. Kimisinin manzarası hoşa gitmiyor, kimisi dar, kimisinin tavanı alçak, kimisinin salonu küçük, kimisi loş... Sonunda caddeye yakın bir yerde bir evi beğendi. Pazarlığı Balıkpazarı'nda bir sarrafla yapılacaktı. Bugün geçmiş olduğundan bu işi yarına bırakarak Büyükdere'ye döndüler.

Ertesi gün Suphi, İstanbul'da, Balıkpazarı'nda o sarrafla pazarlığa girişti. Herif, iki oda bir salondan ibaret olan bu daire için senelik yüz altmış lira istemekteydi. İne ine yüz kırk dörtte karar kıldı, "Bundan aşağı ihtimali yok!" Hem bir senelik kirayı peşin istiyordu. Suphi, kabul etmeye mecbur kaldı. Kontrat imzalandı, noter tarafından da onaylandı. Suphi, yüz kırk dört lirayı saydı. Fakat yüreği cızlamadı değil. Ama ne yapsın? Sarraf, bir türlü altı aylık kontrata razı olmamıştı: "Bu evlerin seneliği ile altı aylığı kiraca farklı değil ki."

Ürani son derece memnundu. Fakat Suphi şu beş on gün içinde dört yüz lira kadar sarf etmiş, geliri de azalmıştı. Suphi biraz düşünmeye başladı. Fakat ne fayda var? Adam sen de! Ürani'nin gülüşleri bak ne kadar bol!

Haziran ortalarında Suphi'nin mevcut parası beş on liradan ibaret kalmış, kendisini düşünmek almıştı. Fakat Ürani'nin heveslerini memnun etmek de mümkün değildi ki... Elinde emlak olarak Varakçı Hanı'nda iki oda kalmıştı. Bunları da bir kelepirciye iki yüz liraya sattı. Bu parayla eylül başlarına kadar kıt kanaat geçindiler.

Artık soğuklar da başlamıştı. Derviş Sokağı'ndaki evin eşyalarıyla Büyükdere'deki eşyalara bazı ilaveler yaparak yeni daireyi dayayıp döşediler. Fakat Suphi'nin de elinde avucunda bir şey kalmamış, Ürani'nin sığıntısı şeklinde yaşamaya başlamıştı.

Ürani işi bu neticeye getirince Suphi'ye karşı beslediği nankörce hisleri artık meydana çıkarmıştı. Her tavrıyla, her sözüyle Suphi'nin gönlünü kırmaya başlamıştı. Suphi bu cefalara, bu hakaretlere tahammülden lezzet almaktaydı. Hatta bir gün Suphi'nin yatak içinde miskin miskin, sağına soluna dönüp durmasına Ürani hiddetinden boğulacaktı. Kolundan tutup çekerek kaldırmaya çalıştı. Suphi'nin canı hiç kalkmak istemiyordu. "Adam, bırak beni, bırak!"

Daha ne vakte kadar böyle tembel tembel yatıp durmalı? Artık bıkmış usanmıştı. Suphi yalvaran bakışlarını Ürani'ye dikmiş, melül melül bakmaktaydı. Ürani bu bakışlardan daha çok rahatsız oluyordu. Hemen Suphi'yi silkip yere düşürerek ayağıyla çiğnemeye, elleriyle de vurmaya başladı. Suphi hâlâ yalvararak Ürani'nin hiddetini yatıştırmaya uğraşıyordu. "Sus bre baykusi! Sus! Geber, geber!"

Bu olay, sık sık tekrar etmekteydi. Ürani işi daha ileri götürmüştü. Birkaç defa Suphi biraz sokağa çıkıp da geri döndüğü zaman kapıyı açtırmak hususunda pek çok sıkıntı çekmişti. Hele bir gece yine kendini içeri aldırmak için yalvarmaya başladığı zaman, hizmetçi karı, madamın yanında bir erkek bulunduğu için kendisini bu gece kabul edemeyeceğini bildirmişti.

Suphi buna bir türlü inanamıyor, bir türlü "defolup" gitmiyordu. Nihayet Ürani büyük bir hiddet ve öfkeyle gelerek Suphi'yi kolundan yakalamış, sürükler gibi çekip götürerek odada, kanepenin üstüne boylu boyuna uzanmış olan bir herifi göstermişti. Suphi'nin rengi atmış, sinirleri gerilmeye başlamıştı. Ürani, ellerini iki böğrüne dayayarak Suphi'ye hiddetli bakmakta ve bakışıyla "İşte şimdi inandın mı?" imasında bulunmaktaydı.

Suphi tersine dönüp gitmişti. Ertesi gün akşama doğru Suphi yine geldi fakat bu sefer kesin olarak kovuldu. Bir daha gelirse polise verileceğine dair uyarıldı. Suphi bir iki defa daha tecrübe etti. Fakat Ürani kararında sebat göstermişti. Çünkü yeni bir "dost" bulmuştu.

Suphi sokak ortasında yersiz yurtsuz kalmıştı. Cebindeki parası topu topu sekiz yüz yirmi altı kuruş otuz paradan ibaretti. Bir iki gecedir otellerde kalmaktaysa da kalan parasının kendisini uzun müddet barındıramayacağını gayet iyi bilip görmekteydi.

Şu sıkıntı, Suphi'ye her şeyden evvel validesini hatırlattı. Hemen Hocapaşa'ya koştu. Heyhat! Zehra, Muhsin'e varıp da Münire'yi yalnız başına bıraktığı zamandan beri, biçare kadın yalnız başına borç harç yaşayabilmişse de borçların birikmesi üzerine alacaklıların baskıları büyük bir şiddetle baş göstermiş, kadıncağız bu baskıları kaldırma ve yatıştırmaya kudret bulamayıp nihayet şuna buna avuç açmaya mecbur olmuştu. Konu komşu Suphi'ye bu macerayı ayrıntılarıyla anlattılar. Validesinin şimdi evsizler takımına karışmış olduğunu, kim bilir nerede ve ne halde bulunduğunu büyük bir üzüntüyle haber verdiler.

İşte bu vukuat hayatı için ikinci bir yok edici darbe demekken Suphi bundan etkilenmedi bile. Sanki kalbi katılaşmış, hissiyatı kaşarlanmıştı. Komşuların kederlenmelerine bir omuz silkmekle karşılık vererek döndü.

Sirkeci'de bir otelde geceliği dört kuruşa olmak üzere bir yatak kiraladı. Bu otelin yanı başındaki pis aşçı dükkânından da karnını doyurmaya başladı. Daracık, hava almaz, güneş görmez, rutubetli, murdar, örümcekli, alçak tavanlı bir oda içinde paslı, kırık bir demir karyola üzerinde katı bir ot minder ile incecik bir yün şiltenin kirli bir çarşafla örtülüp, bir tane yün yastık ve bir pis yorgandan oluşan yatağına girip de bugünüyle geçmişini karşılaştırmaya başladığı zaman Suphi'nin ağlayacağı geliyordu.

Odada eski bir masa üstünde bir şişe şamdan ile ağzı kırık bir sürahi, çatlak bir bardak ve kirli bir havludan, bir de arkalı iskemleden başka eşya namına bir şey yoktu. Hatta odanın tek pencereciğinde perde filan da yoktu. Bu pencerenin yan taraftaki aşçı dükkânının kirli damından başka bir tarafı da gördüğü yok...

Suphi şu sefil yaşantı içinde bile Ürani'yi bir türlü aklından çıkaramıyordu. Hemen her gün sabahtan akşama ve gece yarılarına kadar Beyoğlu caddelerinde serseri serseri dolaşmakta, Ürani'ye şöyle sokakta tesadüfü bile bir kâr saymaktaydı.

Ürani'nin evinin semtine çok yaklaşmaya da çekinmekteydi. Şayet karı, şu hareketini sezer de üzülür diye çekiniyordu. Fakat Ürani hiç sokağa çıkmıyormuş gibi hiçbir tarafta görünmüyordu. Suphi, Maryanko'ya başvurduğu halde, onun tarafından da kötü karşılanmış, Ürani hakkında açık ve ikna edici bir cevap alamamıştı.

Suphi israfı göze alamıyordu. Masrafta tasarrufa fazlasıyla uymaktaydı. Bununla birlikte mutlaka Ürani'ye tesadüf ümidiyle bir iki gece Konkordiya'ya, Verdi'ye, Kristal'e filana başvurma şeklinde bir fedakârlıktan kendisini alamamıştı. Sanki Ürani yer yarılmış da içine geçmiş, sırra kadem basmıştı. Ürani'yi arayıp arayıp da bulamadıkça Suphi'nin özlemi artmakta, özlemi arttıkça arayışlarını çoğaltmaktaydı.

Üstü başı henüz temiz ve düzgündü. Gözünden tek gözlüğü de henüz çıkarmamıştı. İçinde fanilası yağlanmış, frenk gömleği kirlenmişse de bunlar dış kıyafetinin gösterişi içinde dikkatli bakışlardan tamamıyla gizli kalmaktaydı. Şu yalancı kıyafet altında aç bir mide, sefil bir ömür saklı olduğu halde hâlâ birçok kadın Suphi'ye güler yüz göstermekteydi. Suphi bir iki defa bu tebessümlerin cazibesine tutulmuş, aklı başına geldiği, yani cebini yoklayıp da servetini incelediği zaman, "Eyvah!" demişti. Eyvah kaç para eder! Cebindeki tek parası iki yüz on kuruştan ibaret kalmıştı.

Suphi bu parayı günlere bölmekteydi: Dört kuruş otel, gün başına üçerden altı kuruşluk yemek. Etti on kuruş. Ya tütün? Ya çamaşır parası? Ya tıraş? Ya hamam?.. Suphi ihtiyaçları sayıp gittikçe aklı yerinden çıkacak sanmaktaydı. En aşağı günde on kuruş masraf vardı ki parası bu masrafa ancak yirmi gün yetecekti. Ah!..

Tasarruf lazım, tasarruf! İlk önce tütünden vazgeçmeli. Suphi bu girişiminde başarılı olmaktan ümidini kesti.

Birkaç günlük tecrübe üzerine tasarrufu tütünden başka bir masrafta aramaya karar verdi. Fazla gelen tıraş parasıydı. Tıraştan vazgeçti. Sonra otel parası fazla geldi. Tavuk Pazarı'nda Arnavut Hanı'nda aylığı üç mecidiye bir oda kiraladı. Gündüzleri ekmek peynirle kanaate karar verdi. Bununla birlikte şu yolda tasarruf edilen parayı, gayet ucuz cinsten bir şilte ve bir yorgan ile maşrapa, şamdan gibi eşyaya sarf etmeye mecbur oldu.

Bundan böyle masrafı günlük beş kuruş otuz para etmişti ki bu masrafla rahat rahat yirmi gün kadar yaşayacağını aklı kesmişti. Hem mumdan tasarruf etmek, hem geceleri vakit geçirmek için hanın altındaki kahvede oturmaya, orada ötekiyle berikiyle dostluk etmeye başlamıştı.

Bu sayede bekâr ahbabının iki üçüyle ortaklaşa karın doyurma yolunu bulmuş ve bu şekilde günlük masraflarını birdenbire üç kuruşa indirmişti. Suphi bu tasarruflardan memnun olmaktaydı. Onun hesabına göre, yaşamak her durumda yaşamaktır. Sefilse de yaşıyordu ya. Dünyadan ümidini kesmiş değildi. Ürani'den bile ümidini kesmiş değildi.

Zihninde birçok düzen kurmaktaydı. Kâh eline bir piyangodan beş altı bin lira geçmesini, bu parayla bir gelir sağladıktan sonra hemen Ürani'yi çekip yanına aldığını, kâh Ürani kendisini arayıp bularak af dilediğini, kendisinin de o affı esirgemeyerek mutlu mesut yaşamaya tekrar başladıklarını, bilmem ne olduğunu hayal etmekte ve bu hayallerden hakikatmiş gibi zevk ve lezzet almaktaydı.

Beyoğlu'ndan da bir türlü vazgeçemiyordu. Ürani'yi bir kere olsun görmek, kendisi için zorunlu bir ihtiyaç haline gelmişti. Sanki şu tesadüf Ürani'yi kendisine çekip getirecekmiş gibi ümitlenmekteydi.

Arnavut Hanı'na yerleşeli kırk gün olmuş, parası dört buçuk mecidiyeye inmişti. Suphi hâlâ ümitsiz değildi. Hâlâ olağanüstü bir rastlantı bekliyordu. Lakin günler geçip gittiği halde hiçbir fevkalade olay meydana gelmemekteydi.

Suphi artık handa da barınamayacaktı. Aklına borç almak geldi. Lakin kime müracaat edecek?.. Bir hayli

düşündükten sonra gerek kendinin, gerek kayınpederinin ahbaplarından olan tüccardan Salih Efendi'ye müracaata karar verdi.

Lakin bu müracaattan hiçbir ümidi yoktu. Adeta gönülsüz gidiyordu. Salih Efendi'nin mağazasına yaklaştıkça, kendisini bir utanma almakta, ümidi gittikçe zayıflamaktaydı. Mağazanın kapısında birdenbire geri döndü. Bir kusur etmiş de ayıplayan bakışlardan kaçıyormuş gibi tenha sokaklara saparak gidiyordu. Salih Efendi kendisine ne gözle bakacaktı?.. İşte çapkın serserilerden biri de kendisiydi. Salih'e ne teminat, ne karşılık gösterecekti? Elinde avucunda nesi var nesi yoksa hep sarf etmiş, tüketmiş gitmişti. Teminatsız alınacak para ise adeta bir sadaka demekti. Suphi alçaklığın bu derecesini onuruna sığdıramıyordu. Dilenmek!.. Lakin ondan sonra Ürani'nin yüzüne nasıl bakacaktı? Ürani bir dilenciye nasıl yüz verecek?.. Olmaz, olmaz! Açlıktan ölmek daha hayırlı.

Suphi'nin son ümidi yine Ürani'deydi. Şu sefil ve muhtaç haline acıyacak bir insan varsa o da Ürani'ydi. Ne yapıp yapıp Ürani'yi kendisine acındırmak lazımdı. İçinden geçenleri Ürani'ye yazarak anlatmaya karar verdi. Birkaç mektup yazıp yırttıktan sonra şu mektubu yazdı:

Benim canımdan çok sevdiğim,

Bendeniz, sizin en değersiz bir kulunuzum ve sizi canıgönülden seviyorum. Merhametinize muhtaç kaldım. Sevdiğim, artık bu kadar eziyet yetişir ve beni bu kadar huzurunuzdan kovmayın. Zarif kişiliğinizce pek iyi bilinir ki bendenizin yüce şahsınıza hiçbir fenalığı görülmemiştir. Allah aşkına, Hristos aşkına bana acıyınız ve lütfediniz. Alimallah yüreğime bir hançer sapladınız. Merhamet! Bendeniz gecemi gündüzümü senin yoluna feda etmiştim ve gözümde senden başka asla hiçbir kimse, Tanrı bilir, yok. Ta bu kadar kovulacak ve aşağılanacak derecede size ne kötülük ettim? Üraniciğim, işte kapının eşiğine başımı koydum. Beni ezip geç, lakin Allah aşkına artık

yüzüme bir kerecik olsun gülünüz ve beni kovmayınız. Ben sizsiz yaşayamayacağım. Billahi verem olacağım, telef olacağım! Sonra benim vebalimi çekersiniz ve bendenizi çok ararsın. Ah, o güzel günlerimizi düşündükçe vallahi çıldıracağım. Ah, neydi o sürdüğümüz ömürler! Şimdi ise han köşelerinde sürünüyorum. Gece gündüz ayrılığınızın hasretinden ciğerim yanıyor ve durmayıp ağlıyorum. Artık yetişir, merhamet! Ebediyen, güzel gözlerinizden öperim ve merhamet ediniz.

Sadık Köleniz Suphi

Mektubu birkaç kere okudu. Pek beğendi. Mutlaka bu etkileyici feryatlar Ürani'nin "taş yüreğini yumuşatacak"tı. Adeta isteğinin olacağından emindi. Mektubu sokakta rast geldiği kopillerden[1] birinin eline verdi. Kendisi de arkasından giderek köşe başından evi gösterdi. Çocuk, çıngırağı hızlı hızlı çekti. Kapı açılıp bir hizmetçi göründü, mektubu aldı. Çocuk, herife bir şeyler söyledi. Hizmetçi kapıyı aralık bırakıp gözden kayboldu. Çocuk sabırsızlıkla beklemekte, Suphi'nin yüreği çarpmaktaydı. Çıkacak cevabı şiddetli bir arzuyla bekliyordu. Kendisini bir çarpıntı tutmuş, içi –çok şekerli bir tatlı yemiş gibi– bayım bayım bayılmaya başlamıştı. Köşeye dayanmış, dizlerinin bağı çözülmeye hazırlanmıştı. Şu işkence içinde dakikalar geçmekte, beklenen cevap gecikmekteydi.

Aradan şüphesiz bir altı yedi dakika kadar zaman geçmişti. Suphi bu uzayışı mektubuna cevap yazılmakta olmasına vermekteydi. Ah, ne cevap çıkacak? Ne cevap çıkacak? Sonunda hizmetçi tekrar göründü! Çocuğa bir şeyler söyledi. Çocuk ayrılıp bu tarafa gelmeye başladı. Suphi yerinde duramıyordu. O da çocuğa doğru can attı. "Ne demiş? Ne demiş?" Ne diyecek!

Mektup Osmanlıca yazılmış, halbuki o Osmanlıca okuyamazmış. Suphi'nin şimdi aklı başına geldi. Bunu bir türlü

1 Sokak çocuğu.

akıl edememişti. Öyle ya, Ürani Türkçe yazıyı nasıl okusun? Acele koştu. Fakat nereye?.. Tanıdıklarından birçok Rum vardı; fakat böyle bir âşıkane ve hele alçaltıcı mektubu ellere nasıl açıklayacaktı? Mektuptan da ümidini kesmeye mecburdu.

Suphi, şu kibar kıyafetle serserice gezmekten utanıyordu. Onları ve özellikle artık işine yaramayan Bakfon saatini satmaya karar verdi. Eski püskü bir kat elbise aldı. Eline de fazla olarak üç mecidiye geçti. Artık Suphi'nin bundan sonraki yaşayışı tam başıboşça, tam yersiz yurtsuzlarınki gibi bir hale dönmüştü. Firuzağa tulumbacı[1] kahvelerine dadanmış, on beş yirmi gün içinde tulumbacılarla kaynaşmıştı.

Arkadaşlarının baskısı üzerine "sandığa"[2], "omuzdaş"[3] yazılmaya karar verdi. Reis İnce Hasan'a müracaat etti. Arnavut Hanı'ndaki yatağını orada birisine satmış, yani yataksız kalmış olduğu için "kefaletsiz" omuzdaş olamayacaktı. Arkadaşlardan üç kişi çapkınlık etmeyeceğine, münasebetsiz hallerde bulunmayacağına kefil olarak sonunda Suphi'yi "koğuşa"[4] kabul ettirdiler. Suphi'ye bir kat yeni tulumbacı elbisesi verdiler. Gündüzleri kahvede hizmet ederek para kazanmaya başladı. Zaten kahve parası "sandık parasından" çıkacaktı. Hasta olursa veya kazayla "kodese" girse "sandık parasından" beslenip tütün içebileceği de bir teselliydi.

Reis, Suphi'yi "artçı"[5] olarak belirlemişti. Fakat daha ilk tecrübede Suphi bu vazifenin üstesinden gelemeyeceğini kestirdi. "Öncülük" tecrübesi de başarısız oldu. İnce Hasan içinden kızmaktaydı.

---

1 Tulumba, eskiden yangın söndürmek için kullanılan seyyar araçtı; tulumbacı da yangın tulumbasını yangın yerine götüren ve yangını söndürmeye çalışan kimse.

2 Tulumbacıların yangın söndürmeye giderken iki tarafına konmuş uzun sırıkları omuzlarına alarak taşıdıkları emme basma tulumba.

3 Tulumbanın altında beraber koşan arkadaş.

4 Tulumbacıların yattıkları yer.

5 Tulumbacılar yangına giderken arkadan gelenlere verilen ad.

Suphi cılızlığı, çelimsizliği sebebiyle ne "hortumcu" olabilecekti ne "borucu."[1] İster istemez "kökenci"[2] Dursun'u artçılığa alıp Suphi'yi kökenci yaptı. Suphi'nin vazifesi kolaylaşmışsa da tehlikesi artmıştı. Çünkü borucuyla birlikte damlara çıkmak, ateşe herkesten yakın olmak mecburiyetindeydi.

Bir gece koğuş ahalisi bir idare kandilinin zayıf aydınlığı içinde horul horul uyumaktalarken "köşklü"[3] narayı atarak uyandırdı. Tatavla'da[4] yangın olduğunu haber verdi. Suphi gözlerini oğuşturarak kalktı. Başı, beyni kazan gibiydi. Omuzdaşlar giyinmekte, öteye beriye seğirtmekteydi. Suphi de çaresiz giyinmeye mecbur oldu. Tam dizliğini çekmekteyken "ikinci reis" Suphi'ye dedi ki:

— Haydi bakalım kökenci! Fırla bakalım. Reize haber ver de sandık kaldıralım.

Suphi, homurdanarak yemenileri çekip "fırladı." Hava gayet soğuk, rüzgâr şiddetli, sokaklar karanlıktı. Uyku sersemliğiyle reisin evini güç bela buldu. Reise "bir oğlu olduğunu"[5] haber verip döndü.

Sandık, koğuşun önünde hazırlanmış, hortumcu yola çıkmış, fenerci fenerini yakmış, "takımlar" toplanmış, ilgili bakana hayvan gitmişti. Suphi de "köken ipini" omuzladı.

İnce Hasan geldi. "Hazır ol zeybek! Zeybek takımı alesta![6]" diye bağırdı. Reis ardından "Yakın gel!" emrini verdi. Takım kollara yanaştı. "Al Zeybek!" kumandasında öncülerle artçılar bir elde sandığı omuzladılar. Fenerci öne düştü. Suphi, omuzdaşlar arasında gitmekteydi.

Sandık "koyun ayağı" gitmekte, şuradan buradan "misafir"ler[7] gelmekteydi.

---

1 Tulumbacı takımında yangına hortumla su sıkan kimse.

2 Sandığın hortumunu taşıyan kimse.

3 Eskiden yangın kulelerinde gözcülük yapan ve yangın çıktığını haber veren görevli.

4 İstanbul'un Kurtuluş semtinin eski adı.

5 Bir oğlu olmak: Burada yangın çıktı anlamında.

6 Hazır ol!

7 Yangının sıçraması.

Fenerci "Yalama var!" diye haykırdı. Takım dikkatli yürümeye başladı.

Bozahane yokuşunu bu gidişle çıktılar. Suphi hem koşuyor, hem Ürani'yi düşünüyordu. Boğaziçi'ndeki, Beyoğlu'ndaki yaşayışıyla şu tulumbacılık ömrünü mukayese etmekteydi. Kıyafetinden utanmakta, eski hatıralara hayıflanmaktaydı.

Taksim Meydanı'nda takım değiştirildi. Geriden, Beyoğlu Caddesi'nden bir sandık su geldi. Herkesi bir çarpıntı aldı. Reis "takım açtırdı." Sandık kuş gibi uçmaktaydı. "Neferlerden" Bıçkın Salih "Yaman gider Beyoğlu Pevruz Aaalı!"[1] diye bir nara attı. İş kızışmış, arkadaki sandık takibe başlamıştı.

Suphi, bu gidişe hiç alışkın değildi. Bacakları kuvvetten düşmekte, nefesi nefesine yetişmemekte, geri kalmaktaydı. Halbuki arkadaki sandık "ateş gibi" gelmekteydi. Heyecan artmış, tehlike yaklaşmıştı. Koca Firuzağa sandığının "gebe" kalması düşüncesi herkesi titretmekteydi. Suphi'nin artık gücü kuvveti kesilmişti. Fakat arkadaki sandık gelip çatmak üzereydi. Şimdiki "misafir takımı" reisi kızdırmaktaysa da şu halde "takım değiştirmek" de tehlikeliydi. Reis kırbacını havada şaklatarak küfür etmekte, herkes kavgaya hazırlanmaktaydı.

Bıçkın Salih, Suphi'ye dedi ki:

— Tetik davran omuzdaş! Sandığa dikkat et.

Bu hızla Maşatlık'ın önüne kadar gelmişlerdi. Arkadan gelen sandık kaybolmuştu. Bu hal Firuzağa sandığı için daha büyük bir tehlike demekti. Çünkü kaybolan sandık arka sokağa sapmıştı ki ileride öne çıkması mümkündü. Bu durum ise sandık için bir hakaret olup mutlaka bir kavga lazımdı.

İnce Hasan biraz nefes alarak takım değiştirdi. "Keçekülaha"[2] takım açtırdı.

---

1 Firuzağalı.

2 Keçekülah: Keçeden yapılma eğri külah giyenler.

Suphi boğulup kalacağım zannediyordu. Halbuki sandığı bırakmak da mümkün değildi. Pangaltı'na kadar geldikleri halde bir arkadaki sandık çıkmamıştı. Artık tehlike geçmiş, sandık "oyun ayağına" yatmıştı. Suphi nefes almaya başladı.

Yangın yeri dar bir sokak içinde ahşap bir evdi. Ateş, alt kattan çıkmış, tavana kadar sarmıştı. Yan taraftaki evin de saçağı ufaktan tutuşmuştu.

Sokak hıncahınç dolmuş, ortalık feryat figan içinde kalmış, Tatavla sandığı işe başlamıştı. Bir taraftan sakalar su taşımakta, bir taraftan şuraya buraya eşya taşınmaktaydı.

Sandık indi, hortum takıldı. Borucu bir ev aşırı bir dama çıktı. Suphi, köken ipini açıp bir ucunu kökene bağladı. İpi kangalladıktan sonra fırlatıp yukarı, borucuya attı. Kendisi de derhal dama çıktı. İkisi birlikte ipi tutup hortumun ucunu yukarı attılar. Suphi kökenden hortumu zapta çalıştığı sırada borucu Ali, boruyu iki eliyle kavramış, sağ elinin başparmağıyla borunun ağzını tıkayarak su beklemekteydi.

Aşağıda ise sandık ağız ağıza dolmuş, işlemeye başlamıştı. Ali suyun tazyikini hissedip de parmağını çekince hışım ve şiddetle çatlaya çatlaya parmak kalınlığında bir su fışkırmaya başladı. Bu su, alevin içine girince derhal buharlaşmakta ve ateş üzerinde hiçbir tesir göstermemekteydi. Suphi bu manzarayı ömründe görmüş değildi. Beş altı arşın yakında şiddetli bir ateş yalım yalım alev salarak kıvrıla büküle havalanmakta ve ucundan yoğun, siyah bir duman sütun sütun alev saçmaktaydı.

Hava insanı bunaltacak derecede kızmış, borucu ile Suphi buram buram ter dökmeye başlamıştı. Alev bunlara vurmaktaydı. Rüzgâr biraz yatışmış, her taraftan tulumbalar üşüşmüş olmakla yangının söndürülebileceği umuluyordu. Civar damlardan hep yangın alevlerine doğru beş on boru sıkılmaktaydı.

Suphi gözünü alevden ayırmıyordu. Dumanlar içinde milyonlarca kıvılcımlar uçuşmakta, üzerlerine kıvılcım yağmaktaydı. Alev yeniden yeniye bazı tahtalara yayıldıkça

önce kıvılcım halinde çıkan ateş, büyüye büyüye alevlenmekte, bu şekilde yangın azıp genişlemekteydi. Ali en ziyade bu noktalara dikkat ediyordu. Nerede yeni bir ateş görürse boruyu oraya yöneltmekteydi.

Suphi sıcaktan bunalacak hale gelmişti. Yüzü gözü cayır cayır yanmaktaydı. Arada sırada hortumun dikiş deliklerinden fışkıran suyla yüzünü gözünü ıslatıyordu. Ateş gittikçe ilerlemekte, bu tarafa doğru yürümekteydi.

Aşağıdan İnce Hasan, avaz avaz bağırıp aşağıya çağırmaktaydı. Karşı taraftaki büyücek evin sahibi Firuzağa sandığını evine istiyordu. İnce Hasan buradan beş on mecidiye ümit etmekteydi.

Ali boruyu sökmüş, Suphi ipi kökene bağladıktan sonra sağa sağa hortumu aşağıya bırakmaya başlamıştı. Borucu damdan inmiş, Suphi yalnız başına kalmıştı. Hortum aşağıya inmiş ve artık Suphi de serbest kalmıştı. Halbuki hiç kimse farkına varmadığı halde, bu hanenin arka tarafındaki saçak bir hayli zaman evvel ateş almıştı.

Suphi damın bacasına koştu. Fakat ateş, tavanı sarmış olduğundan alev içinden geçmeye mecburdu. Suphi tavan arasında duman içinde kalmış, sağını solunu şaşırmıştı. Oraya buraya saldırmaktaysa da bir türlü yolu bulup da çıkamıyordu. Feryadın da hiç faydası yoktu. Çünkü aşağıda hüküm süren kargaşalık, gürültü patırtı arasında feryatlarının işitilemeyeceği belliydi.

Suphi hâlâ çabalanıp durmaktaydı. Fakat nefes alıp vermesi de zorlaşmış, başı dönmeye başlamıştı. İnce Hasan Suphi'nin gecikmesinden şüphelenmişti. Neferlerden iki tanesini çatı arasına çıkardı. Bunlar da göz gözü görmeyecek derecede yoğun bir duman içinde kaldılar.

"Supi! Supi!" nidasına gayet boğuk bir sesle "Aman yetişin, boğuluyorum!" cevabını aldılar. Durumu ve yeri pek tehlikeliydi. Bir taraftan da alev sarmaktaydı.

Suphi artık hayatından ümidini kesmişti. Şu ümitsiz ve tehlikeli durum içinde bile Ürani'yi düşünmekteydi. Sevdiğinden şu acıklı şekilde ebediyen mahrum kalacaktı.

Gözünün önüne Ürani'nin hayali gelmiş, kendisine acıyan bakışlar yöneltmekteydi. Fakat biçare kızı da bir alev sarmaktaydı. Oradan kara saçlarının uçları tutuşmuştu bile. Suphi kendi halini unutup sevdiğini kurtarmaya can atmıştı. Fakat heyhat! Her taraf alev, her taraf ateş... Ürani yanıp kül olmuş, cihanı dehşet verici bir ateş sarmıştı. Suphi kendini kaybetmiş, bayılmıştı.

8

Suphi'nin yanıkları on, on beş gün içinde iyileşmiş, artık koğuştan dışarı çıkmaya ve arkadaşlarının teşvikleriyle meyhane âlemlerine gitmeye başlamıştı. Zil zurna "matiz"[1] olmayınca koğuşa girmiyordu. Şu düşkün ve bayağı yaşantı, gün geçtikçe ahlakını ve hayatını daha çok bozmaktaydı.

Yavaş yavaş Ürani'yi de unutmaktaydı. Bir iki ay sonra adeta Ürani'yi hatırlamıyordu bile. Suphi ne kadar değişmişti. Zehra, kendisini şimdi görseydi belki de tanıyamazdı. Bir zamanın nazik, terbiyeli Suphi'si, şimdi sırım gibi sertleşmiş, uçarılaşmış, bıçkınlaşmıştı. Bayağı ve açık saçık sözlerin türlü türlüsünü öğrenmiş, bir vakitler Zehra gibi, Sırrıcemal gibi güzellik ve namus simgesiyle birlikteyken, şimdilerde en çirkef karılarla düşüp kalkmaya alışmıştı. Bu uğurda birkaç defa kavgalar bile etmiş, bir hayli dayak yemiş, hele bir defasında işi azıtıp birisinin kafasını yarmıştı. Tuttukları gibi hapse attılar. Birkaç ay tutuklu kaldı. Buradan kurtulduğu zaman Suphi artık maneviyatça yok olmuş gibiydi.

İşte Zehra'nın intikamı yerini bulmaya başlamıştı. Zehra, Marika'nın aracılığı sayesinde Suphi'nin hayatını günü gününe değilse bile hemen haftası haftasına takip edebilmekteydi.

Suphi, işte istediği noktaya doğru sürüklenip girmişti. Şimdi iş, arzu edilen hedefe varmaktan ibaret kalmıştı. Bu

---

1 Sızacak duruma gelmiş, çok sarhoş (kimse).

gaye ise Suphi'nin kendi ayaklarına kapanarak ağlaya ağlaya yalvarıp yakarmasını görmekti.

Bu neticeden ne istifadesi olacağını kendisi de bilmiyordu. Fakat en azından bir zevk alacağını ümit etmekteydi. Bu arzu, Suphi lehinde şiddetli bir aşkı ispat ettiği halde, Zehra bu gerçeği görmezden gelmeye çalışıyordu. "Niçin? Niçin?" Zehra bu niçine bir türlü cevap bulamıyordu. Suphi'yi niçin hâlâ seviyordu? İşte Muhsin'e varmış, artık fikrini ve kalbini onun eline teslim etmişti. Bu fikir ve kalbi bir yabancının işgale ne hakkı vardı? Suphi'yi düşünmek bile Muhsin'in kocalık haklarına karşı bir tecavüz, bir ihanet değil midir?

Fakat bir içgüdünün hükmüne de karşı durmak mümkün değil ya. İşte istemediği halde Suphi'yi düşünmekteydi. O hatırayı beyninden silip çıkarmaya gücü yetmiyordu.

Aşkı da bir tarafa, ya Suphi'nin bir "kaltak" için kendisini feda etmek yolundaki hakaretine tahammül mümkün mü? Bu hakaret, Zehra'nın o kadar gücüne gitmişti ki o "hıncı" yüreğinden bir türlü çıkaramıyordu. O hınç, Zehra'nın hayatını, duygularını zehirlemişti. Mutlaka nefsinin intikamını almak lazımdı.

İşte Zehra'nın en büyük mazereti bu "öç" meselesiydi. Kendisi gibi yaratılıştan kıskanç olan kadınlar, sevgilerine karşı yapılan hakaretlere mümkün değil sabırla tahammül edemezlermiş, "Kadın gönlüyle şaka olmaz." "Kadınların gönlü oyuncak değildir."

Zehra, kendini yerden göğe kadar haklı görmekteydi. Yaptıklarının bütün sorumluluğunu hep başkalarına yüklüyordu. "Benim ne suçum var? Ben akıllı uslu yerimde oturuyordum."

Fakat Sırrıcemal'in kötü sonu, Münire'nin perişanlığı, Suphi'nin sefaleti yüreğine bir türlü su serpmiyordu. Zehra gittikçe ümit ve hesabında yanılmış olduğunu anlamaktaydı. Rakibi gebermiş, felaketine sebep olan dilenmeye başlamış, kendisini aşağılayan hükmen telef olmuşken bile gönlü hâlâ tatmin olamamıştı. Belki bu durum hevesini, hırsını daha çok artırmıştı. İçini yakıp kavuran intikam ve

kıskançlık ateşini bir türlü yatıştıramamış, belki daha da alevlendirmişti.

Suphi'nin kendi ayakları altında yuvarlandığını görmek arzusundaydı. O dayanılmaz ateş belki Suphi'nin pişmanlık gözyaşlarıyla sönecekti. Zehra, düşüncesini bu noktaya getirince birdenbire geri çekiliyordu. Çünkü o noktada baş gösteren hakikatten ürküyordu. Evet, kalbindeki ateş Suphi'nin nedamet gözyaşıyla sönecek de bundan ne çıkacaktı? Zehra, bu sonucu "intikam tatmini" diye yorumlamaktaysa da bu açıklamaya kendisi bile gülüyordu. "Kör olasıca kalp! Hâlâ onu seviyorsun!"

Bu itirafı bazen sinirlerinin gevşek olduğu bir zamanda kaçırmaktaydı. Fakat bu "o"nun ismini ve kimliğini açıkça söylemekten çekiniyordu. "O" kim? Şüphe yok ki "Suphi."

Muhsin, Suphi'nin bıraktığı boşluğu dolduramamıştı. Zehra, onu Suphi'yi hasedinden kudurtmak için seçmiş ve kabul etmişti. Halbuki bu manevrasından hiçbir sonuç çıkmamıştı. Girişimi boşa çıkmakla birlikte kendisi de zoraki bir beraberlikle bağlanmıştı. Şu dar çember içinde çabalanmaktan bir fayda görülmüyordu.

Zehra, Muhsin'i hiç sevememişti. Adeta Muhsin'e yapma bebek gözüyle bakmaktaydı. Bu da kendisi için başka türlü bir azap doğurmuştu. Fikren başka birinin malı olduğu halde, vücudunu Muhsin'e teslim etmekten nefret ediyor, şu yaşayıştan hiçbir şevk, hiçbir zevk alamıyordu. İçindeki kızgınlıkları gizlemek ve sindirmek, Muhsin'e karşı yapmacık tebessümler göstermek için kendini zorluyor ve bu mecburiyeti kendi davet etmiş olduğundan kendisine kızıyordu.

İşte bir taraftan Zehra bu kuruntularla acı çekmekteyken diğer taraftan da Suphi, sefil ve bayağı hayata alışmaktaydı. Rezilce tavır ve davranışları öyle bir dereceyi bulmuştu ki koğuştan bile kovuldu. "İp ipullah, sivri külah"[1] tanımına uyacak şekilde yaşamaya başlamıştı. Zil zurna sarhoş olarak sokak ortalarında çamurlar içinde yuvarlanmak, günlerce

---

1 Hiçbir malı mülkü, çoluğu çocuğu olmayan anlamında kullanılan deyim.

hapislerde sürünmek, şununla bununla kavga etmek, ötekine berikine bıçak çekmek, şunun bunun cebinden para kesesini çarpmak, kendisi için sıradan olaylardan sayılır olmuştu.

İş öyle bir noktaya gelmişti ki polis kendisini yersiz yurtsuz, serseri ve sabıkalı takımından sayarak sürmeye karar vermişti.

Tam bu sırada bir gün Suphi, Beyoğlu Caddesi'nde Tünel'e doğru gitmekteydi. Gözü etrafta bir gafil kollamaktaydı. Çarpıp çırpacak bir şey sezdiği anda hemen oraya koşmaya hazırlanıyordu. Kristal'in önüne geldiği zaman karşıdan bir fayton çıktı ki çalakamçı[1] gelmekteydi. Fayton Suphi'nin yanı başından gürredek geçti gitti. Suphi, bir kere irkilip durdu. Arabanın içinde Ürani, sakallı bir herife yaslanmış, oturmaktaydı.

Şu hızlı bakış, Suphi'nin hissiyatını yerinden oynattı. Mazisi işte gözleri önünden yıldırım gibi geçmiş gitmişti. Yarası yine deşilmiş, içindeki irini akmaya başlamıştı. Kendini bilmeden yürüyordu. Ürani'yi bundan önce de böyle bir rakiple birlikte görmüştü. O zaman hiç etkilenmeyen kibri ve rekabet duygusu bu sefer fena halde yaralanmıştı. Vurmakla, vurulmakla alışkanlık kazanmış olan hissiyatı bu sefer büyük bir şiddetle Ürani aleyhine dönüvermişti.

"Kahpenin vücudunu kaldırmalı" kararını hemen heyecanlanmadan ve düşünmeden vermişti. Ürani'nin ölmesine karar vermişti. Artık bu kararı ne değerlendiriyordu ne de başka bir şey. Karıyı öldürecek, vesselam!

Kendisi için bundan kolay ne var? "Solucanın" bir bıçakta işi biter. İş onu ele geçirmekten ibaretti. Suphi bu işi kafasına koymuştu. Akşama kadar şurada burada dolaştı. Akşamüstü üç dört kadeh apsent[2] yuvarladı. Bu "zehir zakkum" kendisini çıldırtmıştı. Dünyayı kan içinde görmekte, bir ateş cayır cayır vücudunu yakmaktaydı.

---

1 Durmadan kamçılayarak.

2 Sert bir içki.

Ürani'nin sokağında köşe başına gizlendi. Gözlerini kapıya dikti. Fakat heyecandan tamamen kurtulmuş değildi. Heyecanı isteğini gerçekleştirememek korkusundandı. Yoksa işlemeye hazırlandığı cinayetten hiç korkmuyordu. Dakikalar geçtikçe ümidi azalmakta, aklı başına gelmekteydi. Lüzumu kadar sarhoş olamadığına kızıyordu. Civar bir meyhanede dört beş kadeh sert konyak attı. Yine kendisinde istenilen derecede bir tesir göremedi. Sanki beyninin harareti, ispirtoyu birdenbire yakıp uçurmaktaydı. İki kadeh cin içti. İşte artık o hararet bu alevi söndüremedi. Cin, Suphi'yi bir vuruşta çarpmıştı. Gözleri fırlamış, içi tutuşmuş, asabı gerilmiş, tüyleri kabarmıştı. Dünya, gözü önünde fırıl fırıl dönmekte, sanki gökten alev yağmakta, ayağı altında kızgın bir kan deryası çalkanmaktaydı.

Yine köşe başına geldi, fakat bu sefer karşısına ejderha çıksa yutmaya hazırdı. Saat üçe doğru gözetlediği kapı açıldı. Dışarıya bir kadın ile bir erkek çıktı. Suphi kamayı sıyırdı, bekliyordu. Gelenler tam kendi hizasına varınca canavar gibi haykırarak üzerlerine saldırdı. Beş öfkeli darbe ikisinin işini bitirmişti.

Ayakları altında çırpınmakta olan Ürani'ye beş altı kere daha bıçak saplayarak onu cansız ceset haline getirmişti. İşte ettiğini kahpenin yanına koymamıştı ya! Hemen arka sokaklardan kaçıp savuştu.

Polis bu cinayetin faillerini büyük bir titizlikle araştırmaya başladı. Suphi kalabalık yerlerden kaçıp daima izbe yerlerde yaşamaktaydı. Bu şekilde yakasını polisin elinden kurtaracağını ümit ediyordu.

Polis, şüphelendiklerini birer birer tutuklamaktaydı. Ürani'yle ilişkisi olanları aradığı sırada ortaya Suphi'nin de ismi çıkmıştı. Suphi'nin sabıkalı ve serseri güruhundan olması ve hele Ürani'yle uzun bir ilişkide bulunması polisin dikkatini çekmişti.

Cin içtiği meyhaneci de cinayet gecesi Suphi'nin tam o saatlerde dükkânında konyak ve cin içtiğini meydana koyunca polisin dikkati daha fazla açıldı. Zanlıların en önemlisi Suphi'ydi.

Bundan sonra polis Suphi'yi aramaya başladı. Suphi zannıyla tutulan birkaç kişi serbest bırakıldı. Bu birkaç gün zarfında sanığın bir tarafa savuşmuş olması pek muhtemel değilse de tedbir için gelene gidene dikkat ediliyordu.

Suphi Kasımpaşa'da düşkünler yatağı olan bir handa ikamete başlamıştı. Fakat oralarda yeni görünmeye başlamış olan bu serseri Kasımpaşa polisinin şüphesini çekmiş ve Suphi tehlikeden kurtulayım derken tehlikenin kucağına atılmıştı. Bir de Suphi'nin eşkâli, Kasımpaşa polisine verilen eşkâlle uyuyordu. Kısa bir haberleşme üzerine Suphi tutuklandı.

Beyoğlu polisi, Suphi'nin aranılan sanık olduğunu araştırarak anlamış olmakla hapishaneye göndermişti. İş savcılığa havale olunmuş ve dörtten ibaret olan sanıkların birer birer sorgulanmasına başlanılmıştı. Daha sorgulamanın başında Suphi'den başkası hakkında savcı tarafından mahkeme edilmeme kararı verilmişti. Bu şekilde ortada yalnız Suphi kalmıştı.

Suphi, Ürani'yle olan münasebetini inkâr etti, fakat polis tarafından gösterilen şahitler bu ilişkiyi onaylamaktaydı. Suphi, toptan inkârın faydalı olamayacağını anlayarak iddia edilen münasebetin bir kısmını fakat değiştirerek itirafa mecbur oldu. Savcı bu değişiklikleri birer birer bulup yüzüne çarptıkça Suphi şaşırmaya başladı.

Savcı gittikçe emin olmaya başlamıştı. Cinayet gecesi kendisini köşe başında görmüş olan bir arabacıyla yüzleştirildiğinde Suphi biraz kekeledi. Savcı bu hali ipucu kabul ederek zorlamaya başladı; Suphi kaçamak gösterdikçe savcı firar kapılarını birer birer kapatmaktaydı.

Suphi, yine birdenbire kesin inkâr çıkmazına saptı. O şahidi inkâr ediyordu. Cinayetin ardından arka sokaktan savuştuğu sırada kendisini pencereden görmüş olan bir Rum karısıyla yüzleştirildiğinde geceleyin karanlık sokaktan geçip giden adamı bu karının nasıl olup da teşhis edebilmiş olduğu sualiyle bu şahidi de reddetti.

Fakat savcı bir iki ay evvel Ürani'ye yazıp göndermiş olduğu mektubu gösterince Suphi'nin rengi attı. Dili

dolaşmaya başladı. Savcı bu darbeyi sona saklamakta pek isabet etmişti.

Suphi, biraz aklını başına alıp bu mektubu da inkâra başlayınca savcı işi daha ileri götürmedi. Bundan sonra iki gün daha devam eden sorgulamada bu bahsi hiç açmadı. Fakat lüzum göstererek Suphi'nin bir ifadesini yine kendisine yazdırdı. Suphi bu manevradan hiçbir şüpheye kapılmadı. İfadesini yazarak imzaladı. Savcı, bu ifade tutanağının yazısıyla mektubun yazısını yan yana getirip Suphi'ye gösterdi. Suphi sendeledi. İnkâra artık ihtimal göremedi. Ürani'yle olan münasebetini kabul etti. Fakat bundan ne çıkar? Evet! Ürani'yi sevmiş, biraz yaşamıştı. Lakin ayrılalı aylar olmuştu. Ürani'yle münasebeti olması, cinayetin de kendisi tarafından işlendiğini ispat edemez ya.

Savcı, Ürani'yle ayrılma sebeplerini sordu. "Peh! Canım öyle istedi!" Savcı, hizmetçi karıyı sorguladı. Karı, Suphi ile Ürani'nin sık sık kavga ettiklerini söyledi. Firuzağa tulumbacılarından birkaçı da Suphi'nin kendilerine birçok kez Ürani'den bahsetmiş olduğunu ve fakat Ürani hakkında daima sevgiyle konuştuğunu ve birkaç defa Beyoğlu'nda onu aradığı halde bulamadığını ihbar ettiler.

Savcı bu ihbar ve anlatılanlardan hiçbir sonuç çıkaramıyordu. Evet, bir erkek bir kadını sevmiş, onunla birlikte bir hayli zaman yaşamış, yolunda para sarf ederek iflasa yüz tutmuş ve hatta sonunda kapı dışarı edilmiş olabilir fakat o kadını mutlaka öldürmüş olması gerekmez. Özellikle Suphi aleyhinde somut deliller de yoktu.

Gerçi cinayet gecesinin gündüzü polis arka sokakta bir kanlı kama bulmuş ve muayene raporu maktullerin yarasının bu bıçakla açılabileceğini tasdik etmişti. Fakat bu kamanın Suphi'nin kaması olduğuna dair elde hiçbir ispat yoktu. Şahitlerin hiçbiri bu konuda kesin ve ikna edici bir bilgi verememişti.

Suphi'nin tıp fakültesinde muayene olunan elbisesinde de hiçbir kan lekesi görülememişti. Çünkü Suphi, yenine biraz kan bulaşmış olan gömleğini çıkarıp yakmıştı. Bunu da hiç kimse görmüş değildi.

Savcı, Suphi'yi itham edecek somut delili bulamıyordu. Birkaç kere de kandırma ve kafasını karıştırma yoluyla ağzından bir itiraf almaya çalıştı fakat bunda da mağlup oldu. Adeta Suphi'nin mahkeme edilmemesine karar vermek üzereydi.

Lakin polis olanca gayret ve çabasını kullandığı halde Suphi'den başka bir sanık bulamıyordu. Sanıklığının derecesi artmış olan Suphi'yi birdenbire salıvermek de uygun görünmüyordu. Polis, Suphi aleyhinde deliller aramaya başladı. Suphi'nin aleyhinde şimdiye kadar elde edilen deliller kendisini o gece köşe başında görmüş olan bir arabacı ile arka sokaktan geçtiğini gören Rum karısı ve bir de meyhaneciden ibaretti. Ertesi sabah, Suphi'nin geçtiği zannolunan sokakta bulunmuş olan kama da meydandaydı. Ürani'yle olan münasebetini kendisi de itiraf etmiş, üstelik bir iki ay evvel Ürani'ye gönderdiği yalvarma mektubu dahi eldeydi.

Ürani uğrunda servetini feda etmiş, sonunda kovulmuş olması ve hele birkaç defa başvurduğu halde kabul olunmaması, Suphi'nin âşıkane duygularını yaralayarak Ürani hakkında kendisinde bir intikam fikri uyandıracağı akla gelmekteydi. Ürani'yle sık sık çekişmeleri de aralarında karşılıklı bir nefretin varlığını kanıtlamaktaydı.

Özellikle tulumbacılık ve serserilikle ömür sürmeye, cinayet benzeri olaylara alışmaya başladıktan sonra Ürani'nin başka biriyle yaşayıp sefa sürmesini elbette çekemeyeceği ve kasıtlı olarak kendisini sarhoş ederek o gece köşe başında beklemesi, bu cinayeti tasarlamış olduğunu göstermesi ve hele cinayetin işlenme saatine denk gelen bir zamanda arka sokaktan gittiği halde yolunun üzerinde taze kanlı bir kama bulunması, Suphi'nin olduğunu garanti edememekle beraber onun da böyle bir kama taşıdığı, bazı şahitler tarafından beyan edilmesi ve Suphi'nin kaldığı yeri değiştirerek Kasımpaşa'da ücra mahallere çekilmesi gibi kuşkular ve ipuçları, gittikçe savcının zihninde büyüyüp önem kazanmakta ve ortada başka bir sanık olmaması cesaretini artırmaktaydı.

Nihayet işi suç kuruluna havale etti. Suç kurulu, savcının kuşkularını ve ipuçlarını inceleyerek Suphi'yi, Ürani'nin ve Mösyö Kostaki'nin taammüden katili olarak suçlu buldu. İddianame, cinayet mahkemesi savcılığına gönderildi. Cinayet mahkemesince Suphi'nin suçluluğu hakkında kanunen gereken kanaat ve çoğunluk olmaması sebebiyle beraat etmesine karar verildi. Fakat Zaptiye[1] Nezareti, böyle serseriyi İstanbul'da bulundurmayı uygun bulmayıp Trablusgarp'a sürerek uzaklaştırdı.

Zehra, bu vukuatı da Marika vasıtasıyla haber aldı. Suphi'nin sonu kendi arzusuna hiç uygun düşmemişti. O isterdi ki Suphi cezasını çektikten sonra pişmanlıkla gelip kendisine sığınsın da yine kendisinin olsun. Halbuki bu ümidi boşa çıkmış, yani kendisi için Suphi artık ölmüştü. Zehra bu ayrılığa tahammül edemeyeceğini görüyordu. Yaptıklarına hep pişman olmuştu. Keşke Suphi, Sırrıcemal'i de seveydi de kendisinden ayrılmasaydı. Hiç olmazsa yüzünü görüp sözünü işitebilirdi ya.

Suphi'yi kaybettikten sonra Muhsin gözüne daha da iğrenç görünmeye başladı. Taştan bile yardım ve teselli umduğu böyle bir ümitsizlik anında Muhsin'i duygularına karşı hissiz görmekten hiddetlenmekteydi. Suphi'den mahrum olduktan sonra ömründen de bir keyif beklemiyordu. Bundan sonra yaşayıp da ne görecekti? Hiç sevemediği, daima nefret ettiği ve iğrendiği Muhsin'le bir arada yaşamak, mezara girmekten daha işkenceli görünmekteydi. Okuduğu romanlarda birçok kadının mertçe intihar ederek dünyanın sıkıntılarından kurtulmalarına gıpta ediyordu. Hele Sırrıcemal kadar da mı olamayacaktı?

Fakat niyet ettiği şeyin ahiretteki cezası aklına geldi. Kendini öldürmenin de dehşet verici bir cinayet olacağını düşündüğü zaman tövbe ve istiğfara başladı. Lakin intiharını mazur göstermek için deliller aramaktan da büsbütün vazgeçmiyordu.

---

1 Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda kurulan, toplumun güvenliğini ve asayişi sağlamakla görevli askeri teşkilat.

Zehra din duygusunun sağlamlığı sebebiyle bulduğu delillere uzun müddet dayanıp durmayı kadere itiraz olarak kabul ediyordu. Olan biten şeylerin hep kaderden ibaret olduğunu düşünüyordu. O halde?..

Bu durumda intikamındaki maksadı gerçekleşememiş, yok yere kendisinin felaket ve üzüntü sebebi olmuştu.

Ömrü bu ıstırap ve işkence içinde yıpranmaktaydı. Bundan sonra dünyadan herhangi bir keyif alacağını aklı kesmiyordu.

Muhsin'den bir erkek çocuğu oldu. Bu bebek iki hafta ancak yaşayabildi. Zehra, bu darbeyi Allah tarafından kendisine bir ölüm ve ceza işareti saymaktaydı. Bir iki ay sonra da Muhsin gürledi gitti.[1] Zehra buna sevindi.

Aradan bir sene kadar zaman geçmiş, artık Zehra, Suphi'yi unutmuş gitmişti. Fakat hâlâ kanadı kırıktı. Hâlâ Allah'ın vereceği cezadan korkuyordu. Bir iki talibi çıktı. Zehra hepsini büyük bir şiddetle reddetti. Kederli, ümitsiz, ıstıraplı ömür sürmekteydi.

Bir gün, ufak tefek almak için çarşıya çıkmış, Mahmutpaşa yokuşundan inmekteydi. Büyük bir kalabalık gördü. Kadın, erkek birçok kişi toplanmış, büyük bir acıma ve merhametle bir şeye bakmaktaydı. Zehra şöyle sokularak, kadının birine meselenin ne olduğunu sordu: Bir fakir, ihtiyar kadın şuraya düşüp ölüvermiş. Zehra, şu ihtiyara kalben pek acıdı. Derhal aklına biçare Münire gelmişti. Zavallı kadıncağız şimdi kim bilir ne haldeydi!

Bir iki polis, bir sedye getirmişlerdi. Ölüyü bunun üzerine koyarak götürmeye başladılar. Zehra bu ihtiyar kadının Münire olduğunu derhal teşhis etti. Ayıbı, düşünmeyi filan unutarak bağıra bağıra koştu. Sedyenin üzerine atıldı. Polisler ayırmaya uğraştıkları sırada Zehra hüngür hüngür ağlamakta ve ölünün buz kesilmiş yanaklarından şapır şapır öpmekteydi.

---

1 Gürleyip gitmek: (argo) Ölmek.

İşte Münire'nin akıbeti de şu acıklı şekilde olmuştu. Zehra bu üzüntüyle yatağa düştü. Artık bunun gibi şiddetli tecrübelere tahammül edemeyeceğini aklı kesmişti. Bir hayli gün hiçbir hekim filan çağırmaksızın hastalığını azdırdı. Komşuların zoruyla gelen hekimin de verdiği ilaçları kullanmıyor, bu şekilde intihara kalkışıyordu.

Hastalığı şiddetlendiği ve özellikle kalbindeki üzüntüler hafiflediği zaman aklı başına gelerek hayatın kıymetini anladıysa da iş işten geçmiş, hastalığı kalıcı duruma gelmişti. Yatak içinde bitkin ve kederli bir halde yattığı sırada anıları hep karmakarışık sıralandıkça azap ve ıstırabından kıvranmakta ve şu vicdan azabı, bedenî acılarını artırıp hastalığını onulmaz hale getirmekteydi. Yatağa yattığının otuz beşinci günü sabahleyin güneş doğmak üzereydi ki zaten pek zayıf kalmış olan hayat parıltısı şiddetli bir nöbet fırtınası altında söndü gitti.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

1. KUYRUKLUYILDIZ ALTINDA BİR İZDİVAÇ
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

2. MÜREBBİYE
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

3. EFSUNCU BABA
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

4. İNTİBAH
   Namık Kemal

5. ŞAİR EVLENMESİ
   Şinasi

6. VATAN YAHUT SİLİSTRE
   Namık Kemal

7. KÜÇÜK ŞEYLER
   Samipaşazade Sezai

8. FELÂTUN BEY İLE RÂKIM EFENDİ
   Ahmet Mithat Efendi

9. TAAŞŞUK-I TALAT VE FİTNAT -TALAT VE FİTNAT'IN AŞKI-
   Şemsettin Sami

10. MAİ VE SİYAH
    Halit Ziya Uşaklıgil

11. REFET
    Fatma Aliye

12. TURFANDA MI YOKSA TURFA MI?
    Mizancı Murat

13. ÖMER'İN ÇOCUKLUĞU
Muallim Naci

14. DOLAPTAN TEMAŞA
Ahmet Mithat Efendi

15. GULYABANİ
Hüseyin Rahmi Gürpınar

16. SALON KÖŞELERİNDE
Safveti Ziya

17. FALAKA
Ahmet Rasim

18. A'MÂK-I HAYAL –HAYALİN DERİNLİKLERİ–
Filibeli Ahmet Hilmi

19. ŞEYTANKAYA TILSIMI
Ahmet Mithat Efendi

20. ÇİNGENE
Ahmet Mithat Efendi

21. SERGÜZEŞT
Samipaşazade Sezai

22. ZEHRA
Nabizade Nâzım

23. GENÇ KIZ KALBİ
Mehmet Rauf

24. BİZE GÖRE -VE BİR SEYAHATİN NOTLARI-
Ahmet Haşim

25. SEYAHAT JURNALİ
Âli Bey

26. GÖNÜL BİR YEL DEĞİRMENİDİR SEVDA ÖĞÜTÜR
Hüseyin Rahmi Gürpınar

27. HAZAN BÜLBÜLÜ
Hüseyin Rahmi Gürpınar

28. AŞK-I MEMNU
Halit Ziya Uşaklıgil

29. KÜRK MANTOLU MADONNA
Sabahattin Ali

30. LEVAYİH-İ HAYAT -HAYATTAN SAHNELER-
Fatma Aliye

31. İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN
Sabahattin Ali

32. KUYUCAKLI YUSUF
Sabahattin Ali

33. HENÜZ 17 YAŞINDA
Ahmet Mithat Efendi

34. DEĞİRMEN
Sabahattin Ali

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 22

Zehra, Tanzimat edebiyatının temel dinamiklerini en iyi yansıtan romanlardan biridir. Kıskançlık, aşk, ihanet temaları etrafında toplumsal dokuyu, kadın-erkek ilişkilerini ve o dönem geçerli ahlaki kodları gerçekçi bir biçimde yansıtır. Okur olarak Beyoğlu başta olmak üzere Kâğıthane, Büyükdere, Rumelifeneri'nde kahramanlarla birlikte gezer, o semtlerin havasını soluma fırsatı buluruz. Dönemin Şehzadebaşı tiyatro hayatı, tulumbacıların dünyası ya da cinayet soruşturması gibi toplumsal olgular hakkında aktardığı eşsiz gözlemleri de bu eseri çok değerli kılan ayrıntılardandır. Genç yaşta kaybettiğimiz yetenekli yazarımız Nabizade Nâzım, *Zehra*'nın akıcı hikâyesi ve gerçekçi gözlemleriyle bize 1894 İstanbul'una harika bir edebi yolculuk yapma fırsatı sunar.

Nabizade Nâzım (1862-1893)

Nabizade Nâzım İstanbul'da dünyaya geldi. Annesi o çok küçükken öldü, babasını da ilkokuldayken kaybetti. Subaylık eğitimi alan Nabizade Nâzım, bir süre Mekteb-i Harbiye'de dersler verdi. Ardından Kaş'ta, Suriye'de ve Manastır'da çeşitli askeri görevler aldı. 1891'de Ayşe Naciye Hanım'la evlendi, ancak evliliğinin henüz ilk aylarında yakalandığı kemik vereminden kurtulamayarak hayatını kaybetti.

Edebiyatla çok genç yaşlarda ilgilenmeye başlayan Nabizade Nâzım'ın ilk yazısı 1880'de *Vakit*'te yayımlanmış, daha sonra *Hazine-i Evrak, Mirat-ı Âlem, Maarif, Manzara, Berk* ve *Servet-i Fünun* gibi edebiyat dergileriyle *Tercüman-ı Hakikat, Servet* ve *Mürüvvet* gibi gazetelerde yazı ve eserleri çıkmıştır. Şiirlerinde Batı tarzı, yenilikçi bir yaklaşımı benimser. Ancak şiir çalışmaları edebi hayatının belli bir devresiyle sınırlı kalmış, özellikle 1890'dan itibaren sade ve doğal bir üslupla kaleme aldığı hikâyelerini yayımlamaya başlamıştır. Çevirileriyle de dikkati çeken Nabizade Victor Hugo, Alfred de Musset, Chateaubriand, Alexandre Dumas Fils gibi Batılı yazar ve fikir adamlarından yaptığı tercümelerle çeşitli Batı edebi akım ve düşüncelerinin Türk okuyucusu tarafından tanınmasına yardımcı olmuştur. Ona asıl şöhretini kazandıran, *Karabibik* adlı uzun hikâyesiyle *Zehra* romanıdır. *Karabibik* edebiyatımızda gerçekçilik ve natüralizmin ilk örneklerinden kabul edilmiştir. Özellikle *Zehra* romanında doğrudan doğruya gerçekçiliği uygulama yoluna gitmiş, romanı yazarken İstanbul tulumbacılarının o günkü hayatı, Şehzadebaşı tiyatroları, cinayet kovuşturması gibi konularda araştırmalar da yapmıştır. Nabizade Nâzım'ın seçme eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

10 TL